

Bulletin advokacie

Galavečer Právníka roku 2007: Přivítá vás Marek Eben, zazpívá Janek Ledecký • Informace o povinných platbách advokátů pro rok 2008 • Rozhovor s JUDr. Jaroslavem Burešem • Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v ČR • Evropské insolvenční právo • KONFERENCE O NEZÁVISLOSTI JUSTICE [X.] •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
JUDr. Václav Mandák, CSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
doc. JUDr. Jiří Pipek, CSc., JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz

Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovního a balného. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí se
obracejte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby

zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu.

Toto číslo vyšlo 16. listopadu 2007 v nákladu
11 950 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:
Jakub Stadler

Tisk: Grafotechna print, s. r. o., Praha

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Pavel Blanický: **Slovo šéfredaktora** 3

aktuality

Rozhovor s JUDr. Jaroslavem Burešem Ivana Cihlářová 4
Galavečer Právníka roku 2007: Přivítá Vás Marek Eben,
zazpívá Janek Ledecký icha 10
Nominační formulář na Právníka roku 2007 12
Informace o povinných platbách advokátů pro rok 2008 14

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 18

Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku
v České republice Tomáš Pohl 19
Evropské insolvenční právo Alexander J. Bělohávek 38

z judikatury

I. Nepřípustnost kompenzace pohledávek
dle ust. § 14 odst. 1 písm. i) zák. o konkurzu
a vyrovnání. II. K otázce závaznosti rozhodnutí
Ústavního soudu pro podobné případy. 54
Z judikatury ESD 56

z odborné literatury

Insolvenční zákon red. 60
Evropské a mezinárodní insolvenční právo
Květoslav Růžička 60

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

Celebrity a cerebrity – studie z jazykovědy 62

z české advokacie

Regiony se představují: Západní Čechy
Julie Šindelářová 63
Z kárné praxe Jan Syka 65
Průběh a výsledky advokátních zkoušek
a uznávacích zkoušek za I. pololetí 2007 66
25. ročník Celostátního turnaje advokacie v tenise
v Mostě Marian Heres, Jaroslav Koutský 67
Z jednání představenstva ČAK icha 67

z Evropy

Nařízení Řím II Markéta Tošnerová 68

informace a zajímavosti

měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	70
Řádková inzercie	71
Nový přihlašovací systém na semináře spuštěn!	
Daniela Kovářová	72
Věra Hartmannová: Azyl a asyl	73
Pozvánka na 24. ročník Krakonošova poháru 2008	73
Pozvánka na 1. ročník Zimních justičních her	74
Pozvánka na turnaje ve squashu a bowlingu	75
Konference Evropské společnosti pro stavební právo	
Jan Mareček	76

z právnické společnosti

Odešel nestor československé advokacie – ohlédnutí za JUDr. Karlem Šimkem Pavel Blanický	77

nakonec

Ztráta i znovunabytí svobody 17. listopadu Aleš Pejchal	78
Ze zápisníku právního pedagoga Petr Hajn	80
Kresba Lubomíra Lichého	81
Víte, že... Stanislav Balík	81
Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung	82
Table of Contents/Summary	83

konference o nezávislosti justice

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasláné portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- svoji portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Slovo šéfredaktora

Vážení čtenáři,

dostáváte do ruky číslo Bulletinu, které se liší od obvyklého uspořádání našeho časopisu tím, že odborná část je zaměřena

na monotematicky na jedinou právní oblast.

Dne 1. ledna 2008 nabývá účinnosti obtížně zrozený nový zákon č. 82/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení – insolvenční zákon. Původně měl tento zákon nabýt účinnosti již 1. 7. 2007, důvodem odkladu byly hlavně problémy spojené se zprovozněním insolvenčního rejstříku. Ten by měl být funkční do konce tohoto roku. Z pověření ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila je koordinátorem projektu uvedení insolvenčního zákona do praxe nový místopředseda pražského Vrchního soudu JUDr. Jaroslav Bureš, rozhovor s ním Bulletin advokacie přináší na stranách 4 až 8.

Těžký, mnohaletý zrod nového insolvenčního zákona dokládá i fakt, že ještě v době redakční uzávěrky tohoto čísla BA, tedy deset týdnů před nabytím jeho účinnosti, čekala v Senátu ČR na projednání rozsáhlá novela, kterou se nový insolvenční zákon promítá do zhruba stovky ostatních právních norem.

Významný a široký dopad insolvenčního zákona i na advokacii vedl k rozhodnutí, že úpadkovému právu bude věnována celá odborná část jedenáctého čísla Bulletinu. Zpracování článků bylo svěřeno zkušeným autorům. JUDr. Tomáš Pohl byl pověřen zpracováním nové vnitrostátní úpravy a prof. dr. Mgr. Ing. Alexander Bělohlávek, Dr.h.c., byl pověřen zpracováním úpravy evropské.

Pojednání o evropském úpadkovém právu jsme přiřadili k našemu novému insolvenčnímu zákonu proto, že Nařízení Rady ES č. 1346/2002 ze dne 29. května 2000, které upravuje insolvenční evropskou, je významnou právní normou, u nás, přes její význam, dosud poněkud neprávem opomíjenou. V insolvenčním řízení s cizím prvkem má Nařízení přednost před normami vnitrostátními a je přímo aplikovatelné ve všech členských státech EU s výjimkou Dánska, tedy i u nás. Pro Českou republiku se Nařízení stalo závazným vstupem do Evropské unie dne 1. května 2004.

K novému insolvenčnímu zákonu se budeme zcela jistě vracet a přivítáme všechny zprávy o zkušenostech s aplikací tohoto nového zákona.

Aby byl Bulletin svým čtenářům maximálně užitečný, máme v úmyslu, podobně jako nyní u insolvenčního zákona, přinášet advokátům, ale nejen jim, informace o nových zákonech nebo významných novelách zákonů. Bude jistě záležet i na čtenářských reakcích na číslo, které právě držíte v ruce, zda i do budoucna máme v takovém případě věnovat celou odbornou část časopisu jednomu tématu.

Za dobu, po kterou vykonávám funkci šéfredaktora Bulletinu, ale již i v době, kdy jsem v Bulletinu působil předtím, mne překvapily dvě věci. Především to, že redakce má k dispozici řadu kvalitních příspěvků a že pro jejich větší počet některé články čekají na publikaci delší dobu. Stále proto narážíme na limitované publikační možnosti časopisu. Na druhé straně pro mne překvapivě advokáti jen velmi zřídka zasílají zajímavá rozhodnutí, se kterými se při výkonu advokacie setkali, nebo kterých u soudů dosáhli. Proto bych rád vyzval především kolegy-advokáty k tomu, aby si i přes jejich, mně důvěrně známé pracovní vytížení, našli čas a o své zkušenosti se podělili na stránkách našeho stavovského časopisu.

Naše redakce vyvíjí maximální úsilí, aby byl Bulletin co nejzajímavější. Rádi bychom však znali i názory čtenářů, uvítáme návrhy na zlepšení. Optimálního výsledku dosáhneme jen ve vzájemné interakci.

JUDr. PAVEL BLANICKÝ,
šéfredaktor

Rozhovor s JUDr. Jaroslavem Burešem

Nová úprava insolvence umožní reagovat včas

Jako součást monotematického čísla Bulletinu advokacie, věnovaného nové úpravě insolvenčního práva, přinášíme i rozhovor s novým místopředsedou Vrchního soudu v Praze, odpovědným za insolvenční úsek, JUDr. Jaroslavem Burešem. Ten se zároveň na žádost ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila stal hlavním koordinátorem projektu uvedení insolvenčního práva na českých soudech do praxe.

• Co všechno je, pane místopředsedo, třeba připravit a „rozjet“, aby mohla nová právní úprava insolvenčního práva, koncepčně zásadně odlišná od té dosavadní, začít od začátku ledna 2008 fungovat?

Především samozřejmě je to elektronický insolvenční rejstřík. To znamená jednak rozšířit dosavadní rejstříky tak, jak jsou vedeny na krajských soudech, vrchních soudech a Nejvyšším soudu o takové funkce, které vyžaduje nová úprava insolvenčního řízení, a potom vybudovat insolvenční rejstřík jako zdroj informací pro veřejnost. Čili jsou to dva úkoly, dovnitř do justice a směrem k veřejnosti, ale nelze je od sebe oddělovat. Insolvenční rejstřík, který bude přístupný veřejnosti na webových stránkách ministerstva spravedlnosti, budou „krmit“ informacemi krajské, vrchní soudy a Nejvyšší soud – zejména

tam budou posílat rozhodnutí, ale i návrhy účastníků atd. Insolvenční zákon je postaven úplně jinak z hlediska faktoru času, jsou v něm pevné lhůty, soudy od prvního stupně budou rozhodovat velmi rychle a i odvolací soudy budou mít mnohem méně času, než dosud.

• Jsou na to soudy připraveny?

Po soudcovské stránce si myslím, že soudci připraveni jsou, a administrativa se bude muset v čase zbývajícím do konce roku naučit nové rejstříky obsluhovat. I když, vlastně to nejsou nové rejstříky, mají jenom nové funkce. Řekněme, že se rozšíří počet tlačítek a že se bude tvořit více dokumentů, než dosud, a do rejstříku se budou vkládat i ty dokumenty, které v předepsané formě doručí účastníci. Ale myslím, že administrativa v justici je zvyklá, že

se věci mění, a je schopná to vstřebat. Navíc se to bude týkat limitovaného počtu soudních kanceláří, protože zdaleka ne všechny se věnují konkurznímu řízení. Ti, kteří to dělají, jsou velmi specializovaní, soudcům hodně pomáhají vyšší soudní úředníci a asistenti, takže ta zátěž, i administrativní, je rozdělena. Myslím, že to zvládnou.

• **Školení soudců nepochybně probíhá již delší dobu a po mnoha kolejích...**

Minimálně celý letošní rok intenzivně probíhají semináře, většinou to byly semináře pro Justiční akademii, ale soudci se scházejí i sami, řada krajských soudců přednáší ve svých regionech. Já jsem měl letos s kolegy tak pět, šest přednášek pro advokáty, pro veřejnost, myslím, že našima rukama prošlo tak patnáct set, dva tisíce advokátů, což si, myslím, je docela dost. Kdo měl zájem, tak měl a ještě bude mít příležitost. Jeden dvoudenní seminář máme v listopadu a ještě jeden v prosinci, přednášíme do poslední chvíle.

• **Mají už soudy potřebnou počítačovou techniku?**

Ano, počítače už máme. Od těch „normálních“ se liší tím, že mají speciální čtecí zařízení na karty, které umožňují on-line přístup do insolvenčního rejstříku, ten se ale spustí až za nějakou dobu. V lednu začneme tím, že do rejstříku budeme posílat informace a ten je bude zpracovávat. A až se ten systém zcela rozeběhne, což já vidím někdy po polovině příštího roku, tak ti, kteří do systému posílají soubory, je tam začnou vkládat přímo, a k tomu budou potřebovat přístupová práva. Takže každý, kdo pak bude do insolvenčního rejstříku posílat rozhodnutí – soudci, vedoucí kanceláře, pověřené osoby na soudě, bude mít do rejstříku přímý přístup. A protože agenda insolvenčního řízení je významná i pro ty soudce, kteří rozhodují normální spory a kteří proto potřebují mít informace o průběhu insolvenčního řízení, a aby je z těchto důvodů každý soudce pracně neshíral, tak na každém soudě bude jeden „styčný důstojník“. Ten bude tyto informace shromažďovat, získávat je pro soudce ze systému a zase jim je posílat.

• **Jak to bude s přístupem veřejnosti do rejstříku, ať již té zainteresované, nebo třeba novinářů, prostých zvědavců...?**

Přístup do rejstříku bude pro každého. Později, v budoucnu, budou speciální přístupy pro účastníky řízení, kteří budou mít více práv. Již dnes je na webových stránkách ministerstva spravedlnosti registr evidence úpadců s řadou údajů, v insolvenčním rejstříku jich však bude mnohem víc, budou tam vidět jednotlivé návrhy účastníků, návrh na zahájení insolvenčního řízení, návrh na povolení oddlužení, budou tam vidět přílohy naskenované k návrhům, budou tam vidět všechna významná rozhodnutí soudu, takže to bude, řekněme, „soudní spis v přímém přenosu“, on-line, a veřejnost, včetně novinářů, si bude moci o každém insolvenčním řízení tyto informace opatřit. Každý se tak bude moci rozhodovat, zejména v obchodních vztazích, na základě úplných znalostí o průběhu konkrétního řízení, včetně toho, kam došlo, protože řada insolvenčních řízení skončí jistě na samotném začátku, neboť se ukáže, že dlužník v úpadku není.

obchodní právo

ČASOPIS PRO OBCHODNĚ PRÁVNÍ PRAXI 17

Aplikace, výklad, novinky a změny v obchodním právu

Měsíčník, vycházející od roku 1992, je určen všem, pro něž je aplikace obchodního práva častou potřebou.

Pravidelně přináší statě, názory i polemiky k problematice obchodního práva a obchodního soudnictví, pozornost je věnována aktuální obchodněprávní judikatuře. Časopis přináší i řadu informací o připravovaných nebo vydávaných právních předpisech.

ZAJISTĚTE SI PŘEDPLATNÉ PRO ROK 2008

Cena ročního předplatného pro rok 2008 činí včetně DPH 1 344 Kč

Administrace a předplatné:

**PROSPEKTRUM spol. s r. o. ,
Smotlachova 580/1, 142 00 Praha 4
tel.: 241 471 022, e-mail: prospektrum@iol.cz**

• **Od kdy bude insolvenční rejstřík přístupný veřejnosti? Hned, řekněme, od druhého ledna, nebo až později?**

Zájemci dostanou ty údaje postupně, jak tam budou vkládány, první se tam mohou objevit první lednový týden. Informace, že je zahájeno insolvenční řízení proti určité osobě, to tam bude hned, byť tato informace bude mít poněkud jinou hodnotu, než prohlášení konkursu. S prohlášením konkursu jsou spojeny fatální účinky,

kdežto informace, že bylo zahájeno insolvenční řízení, znamená, že někdo podal na dlužníka návrh, ten má díky účinkům zahájení insolvenčního řízení určitá omezení v dispozici s majetkem, nesmí, zjednodušeně řečeno, prodat továrnu, ale není omezen v běžných dispozicích. Jedná se o neuralgický bod insolvenčního řízení, o tom se v parlamentu debatovalo hodně a dlouho, zda spojit takové účinky již s podáním návrhu, ale nakonec parlament tohle řešení posvětil.

• **Proč se teprve nyní, na poslední chvíli (Sněmovna ji schválila 27. 9., Senát 31. 10. – pozn. red.) přijímá velká novela stovky zákonů, která reaguje na nový insolvenční zákon?**

Tento doprovodný změnový zákon měl trochu nešťastný osud, nestihla jej, ale jenom „o prsa“, schválit předchozí Sněmovna, takže musel znovu do celého legislativního procesu. Jednalo se o úkol, který tu dosud nebyl – jednomu zcela novému zákonu přizpůsobit celý právní řád a vytvořit v něm příznivé, ve smyslu reaktivní, prostředí pro fungování insolvenčního zákona. Znamenalo to vytvořit jakási „světýlka“, aby na rozdíl od stávající úpravy bylo vidět, kdy se dlužník ocitne v situaci, které říkáme hrozící úpadek. Aby to viděli věřitelé, banky, stát, finanční úřady, pojišťovny a aby to nejenom viděli, ale aby současně mohli reagovat, aby měli určitá práva. Vedle toho bylo samozřejmě třeba přizpůsobit zákony terminologicky řadě nových institutů, nový insolvenční zákon má jiné mechanismy, jiné lhůty a jiné povinnosti a práva. Mnohem více práv získali věřitelé, naopak některá oprávnění ztratil soud nebo insolvenční (dříve konkurzní) správce, takže zákon, kde určité právní vztahy byly ve prospěch konkurzních správců, musíte přepsat tak, aby byly ve prospěch věřitelů. Musíte jinak nastavit spolupráci s ostatními státními orgány, s katastrálními úřady, s finančními úřady atd., se všemi, kteří nějak nakládají s prostředky státu a kteří monitorují majetkové poměry dlužníka. Prostě šlo o to, přizpůsobit celý právní řád nové úpravě insolvenčního práva. Stejný úkol před námi bude, bude-li přijat nový občanský zákoník. To není snadné, je to velmi obtížné, ale myslím, že se nový občanský zákoník podaří připravit. Ale mnohem horší úkol bude přepsat k obrazu nového soukromého práva zbytek právního řádu. To je téměř na hranici nezvládnutelnosti. Insolvenční zákon byl svým způsobem v tomto směru vlašťovkou.

• **Součástí tohoto balíku novel je i drobná změna samotného insolvenčního zákona. A jistě ne poslední...**

Na ministerstvu spravedlnosti funguje skupina S 22, takzvaná insolvenční skupina. Působí v ní ti, kteří se podíleli na přípravě zákona, jsou tam soudci, zástupci České advokátní komory, zástupci Bankovní asociace, pracovníci ministerstva spravedlnosti. Skupina má za úkol trvale vyhodnocovat fungování insolvenčního zákona, připravovat podněty a předkládat je ministru spravedlnosti, protože si nemůžeme myslet, že zákon tak, jak byl přijat, bude dlouho neměnný. Podobná seskupení fungují v řadě zemí, kde se zavedla nová úprava insolvenčního řízení, a ve všech evropských státech, ve kterých, počínaje osmdesátými lety minulého století, přijali nové právní úpravy, je brzo měnili. Na

příklad Německo mělo dlouhou legisvakanci, zákon čekal na svoji účinnost čtyři nebo pět let, a během legisvakance, ačkoliv ještě nebyl účinný, ho dvakrát novelizovali.

• **Další novinkou nové právní úpravy je i to, že ministerstvo spravedlnosti, a nikoliv jako dosud krajské soudy, provede seznam insolvenčních správců...**

Ano, seznam bude všeobecně přístupný na webových stránkách ministerstva spravedlnosti. To má význam pro věřitele, kteří mají podle nové úpravy základní vliv na výběr správce, protože soud ho bude vybírat takřikajíc nanečisto. Nebudou-li s tím věřitelé souhlasit, tak si ho vymění. Co mně ale vadí velmi, a to je můj osobní názor, že se nepovedla očista sboru správců konkurzních podstat. Já jsem vždycky chtěl, aby se udělala tlustá červená čára a začalo se znovu na zelené louce, na základě vysokých odborných nároků. Aby byli vyřazeni ze hry takoví správci, jako ta dáma, které patřil mandl, nic jiného, a která se stala správkyní konkurzní podstaty. Na jedné straně někde žehlila ložní právo a na straně druhé dělala konkurzní správkyni. Myslím si, že tu byla možnost výrazně zvýšit odborné nároky, kvalifikaci. Ano, je tam povinné vzdělávání, jsou tam zkoušky, ale všechno je to roztaženo v čase. S tímhle řešením já osobně spokojen nejsem, ale prosím, parlament mu dal přednost. Nicméně na druhou stranu uznávám názor těch, kteří říkají, že to bude na věřitelích. Že „trh správců“, ta poptávka ze strany věřitelů bude schopna vybrat ty dobré a ty špatné nechat stranou. Já k tomu ovšem dodávám, že je vždycky lepší, když už nabídka je kvalitní, určitým způsobem „předvybraná“, ale uznávám, že věřitelé, zejména banky a velké firmy, se vyznají a že budou velmi rychle schopni se shodnout na těch, kteří budou

představovat kvalitu a kteří budou schopni zvládnout úpady i velkých právnických osob. To totiž bude znamenat mít schopnost vytvořit týmy, protože jeden správce může zvládnout tak maximálně jednu fyzickou osobu nebo malou společnost s ručením omezeným, ale kdyby – teoreticky vzato – měl jeden správce nastoupit na akciovou společnost, která má několik tisíc zaměstnanců – nedej bože – tak to je nemyslitelné. Tam je prostor pro velké kanceláře, pro velké firmy, pro veřejné obchodní společnosti.

• **Zavedení další novinky, povinné odborné zkoušky, tedy nepokládáte za dostatečné síto?**

Ano, je to určité síto, ale není takové, jak jsem si já představoval, je moc děravé, s příliš velkými oky. Kdo je dneska konkurzní správce, stane se 1. ledna 2008 automaticky insolvenčním správcem a ještě šest let si může doplňovat vysokoškolské vzdělání. Já si myslím, že je to zbytečné *bene*, že máme dostatek kvalifikovaných lidí, kteří mají magisterské vysokoškolské vzdělání a že není žádný důvod středoškolákům dalších šest let umožňovat, aby si ho doplňovali. Kdysi, když jsem jako ministr spravedlnosti předkládal věcný záměr insolvenčního zákona, tak jsem říkal, že součástí těch představ o tom, že to může dobře fungovat, je i výměna sboru konkurzních správců. Jsou správci, kteří, když to řeknu hodně slušně, moc dobrou pověst nemají, někteří jsou i trestně stíháni, ale i ti bu-

dou insolvenčními správci, pakliže nejsou odsouzeni.

• **Ale vždyť přece podle zákona o insolvenčních správcích musí všichni do dvou let složit odbornou zkoušku... Takže to není tak, že když ji do dvou let od nabytí účinnosti zákona nesložíte, tak jako insolvenční správce skončíte?**

Ano, tu zkoušku budou muset udělat úplně všichni, včetně středoškoláků. Můžete říct, že se u ní ukáže, co vlastně znají, i když mají jen maturitu. Mě ale těch šest let odkladu na doplnění vysokoškolského vzdělání pro ně vadí.

• **A stejné zkoušky jako Vámi zmiňovaní konkurzní správci se středoškolským vzděláním budou dělat i advokáti?**

Advokáti a také daňoví poradci, auditori a notáři budou dělat takzvanou rozdílovou zkoušku. Touto rozdílovou zkouškou se u advokátů rozumí zkouška zúžená o znalosti, k jejichž prověření slouží advokátní zkouška. Čili advokáti budou zkoušeni jenom ze znalostí účetnictví a ekonomie, aby dokázali, že jsou schopni vidět ekonomické souvislosti podnikání, nic víc.

• **Ale pak tedy vznikne absurdní situace, kdy „vyzkoušeným“ insolvenčním správcem bude na jedné straně vysokoškolsky vzdělaný advokát či auditor a na straně druhé středoškolák...**

Ano, přesně. A teprve, když ten středoškolák do šesti

PROCESINVEST

FINANCOVÁNÍ SOUDNÍCH ŘÍZENÍ

ADVOKÁTŮM NABÍZÍME FINANCOVÁNÍ KLIENTŮ, A TO ÚHRADOU

- soudních poplatků při uplatnění oprávněného nároku
- odměn advokáta za úkony v soudním či rozhodčím řízení
- nákladů v několika procesních stupních
- výdajů na nařízené znalecké posudky
- přísudku protistrany pro případ neúspěchu ve sporu
- exekučních poplatků či jiných s řízením spojených nákladů
- nákladů řízení v zahraničí i správcům konkurzních podstat

Financování poskytovaného typu není ani úvěrem ani půjčkou, vztahuje se na spory s nárokem nad 500.000,- Kč, či 25.000,- €. Odměnu vyplácí klient až ze získaného výnosu.

VÝHODY PRO ADVOKÁTA

- možnost uplatnit oprávněný nárok klienta i pro případ jeho obav z vysokých nákladů na vedení procesu
- dlouhodobé finanční zabezpečení úkonů v zahájeném řízení
- možnost partnerské nabídky financování potenciálním klientům
- financování neomezují další spolupráci klienta s vlastním advokátem

VÝHODY PRO KLIENTA

- Financování je zároveň ekonomickým nástrojem ke zlepšení bilance podnikatelského subjektu, výsledku jeho auditu, či jeho úvěrové bonity, významné pro hospodářské postavení v konkurenčním prostředí.
- Financování znamená převzetí rizika nákladů protistrany při neúspěchu ve sporu.
- Financování zrovnoprávní postavení klienta proti finančně silné protistraně.

NOVĚ NABÍZÍME

Financování řízení též v zahraničí - převážně v Německu, Rakousku, Slovensku
Odkup bonitní pohledávky, zejména za subjekty v německy hovořících zemích.

Obraťte se proto na nás, poskytneme Vám bližší informace a Vaším klientům pomoc!

WWW.PROCESINVEST.CZ

PROCESINVEST, a. s., Jana Masaryka 252/6, 120 00 Praha 2

tel. +420/266 091 400, fax: +420/266 091 205, e-mail: pravni@procesinvest.cz

let od účinnosti zákona nesplní podmínku vysokoškolského magisterského vzdělání, tak jako insolvenční správce skončí. Nechci to dále rozvádět, aby to nevypadalo, že se do toho strefuji. Řekněme, že můžeme být spokojeni v tom, že je to na věřitelích, aby si vybrali kvalitu. Ve srovnatelných zemích je insolvenčních správců mnohem méně, v Rakousku například jen několik stovek.

• **A kdo bude zkoušky pro insolvenční správce pořádat?**

Ministerstvo spravedlnosti, to je také novinka. V zákoně o insolvenčních správcích je zmocnění, a jak se tam uvádí, obsah a další náležitost zkoušky, tedy i to, například, kdo bude zkušebním komisařem, stanoví ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.

• **Co by podle Vás měl nový insolvenční zákon přinést?**

Hlavně to, že se bude reagovat včas, že se bude včas zasahovat u hrozícího úpadku. To je to nejdůležitější. Stát, společnost, která toto dokáže, je na tom mnohem líp. Očekávám tedy od nové právní úpravy insolvence to, že umožní pacienty léčit, že pomůže zabránit tomu, co se děje dnes, že se majetek rozprodá, krám se zavře a věřitelé moc nedostanou. Věřitelé získají větší prostor než dnes, a soudy kterým má zůstat malý čas a prostor na rozhodování, by neměly insolvenční řízení brzdit a komplikovat.

♣ PhDr. Ivana Cihlářová

♣ Foto Zdeněk Merta

Palác Dunaj – kanceláře k pronájmu

- velmi vkusně řešené kanceláře s klimatizací, tiché, umístěny ve 2. patře pod uzavřením, vlastní WC, sklad
- 24 hodinová ostraha, vlastní telefonní ústředna, počítačová síť, notářství, stravování v objektu
- budova paláce Dunaje v samém centru města, v docházkové blízkosti stanice metra Národní, Můstek
- kanceláře o ploše 15,30 m², 17,50 m², 19,80 m², 31,00 m², sklad 20,50m².
K převzetí v celku i jednotlivě.

Cena: kanceláře **440 Kč/m2/měsíc**
sklad **100 Kč/m2/měsíc**

- Prohlídku a bližší podrobnosti zajistí:
E-mail: Malinskyj@ssz.cz
224 952 032, 737 126 183

Moreno Vlk & Asociados
Abogados Socioeconómicos / Abogados - Attorneys at Law
Praha / Madrid

Los bienes inmuebles

Artículo 334

Son bienes inmuebles:

1. Las tierras, edificios, caminos y construcciones de todo género adheridas al suelo.
2. Los árboles y plantas y los frutos pendientes, mientras estuvieren unidos a la tierra o formaren parte integrante de un inmueble.
3. Todo lo que esté unido a un inmueble de una manera fija, de suerte que no pueda separarse de él sin quebrantamiento de la materia o deterioro del objeto.
4. Las estatuas, relieves, pinturas u otros objetos de uso u ornamentación, colocados en edificios o heredades por el dueño del inmueble en tal forma que revele el propósito de unirlos de un modo permanente al fundo.
5. Las máquinas, vasos, instrumentos o utensilios destinados por el propietario de la finca a la industria o explotación que se realice en un edificio o heredad, y que directamente concurren a satisfacer las necesidades de la explotación misma.
6. Los viveros de animales, palomares, colmenas, estanques de peces o criaderos análogos, cuando el propietario los haya colocado o los conserve con el propósito de mantenerlos unidos a la finca, y formando parte de ella de un modo permanente.
7. Los abonos destinados al cultivo de una heredad, que estén en las tierras donde hayan de utilizarse.
8. Las minas, canteras y escoriales, mientras su materia permanece unida al yacimiento y las aguas vivas o estancadas.
9. Los diques y construcciones que, aun cuando sean flotantes, estén destinados por su objeto y condiciones a permanecer en un punto fijo de un río, lago o costa.
10. Las concesiones administrativas de obras públicas y las servidumbres y demás derechos reales sobre bienes inmuebles.

Nerozumíte? Ale my ano!

■ **Právní služby ve Španělsku, Portugalsku a Latinské Americe.**

■ **Servicio legal en Español.**

Moreno Vlk & Asociados

Sokolovská 22, 186 00 Praha 8, tel.: 224 818 736-7, madrid@moreno-vlk.eu

www.moreno-vlk.eu

Galavečer: právník roku 2007

**Přivítá vás Marek Eben,
zaspívá Janek Ledecký**

Milovými kroky se blíží galavečer letošního Právníka roku. Organizační štáb zpřesňuje kulturní program, připravuje zasedání odborné poroty, kompletuje nominace v jednotlivých kategoriích... Zkrátka, chystá se vše tak, aby 25. ledna 2008 v 19 hodin v hotelovém komplexu BOBYCENTRUM v Brně mohlo vše vypuknout.

Ceny sv. Yva budou připraveny pro vítěze všech vyhlášených kategorií a předají je významné osobnosti české justice. Zatlukat těm nejlepším, potkat se s přáteli a pobavit se přijďte také, vždyť takových příležitostí během roku nikdo moc nemáme.

Užijme si společně večer, který stejně jako celá soutěž, je jen náš. Patří české justici a všem, kdo se snaží pozvedat její úroveň!

Využijte k nominaci svých kandidátů na titul Právníka roku 2007 tištěného nominačního letáku (str. 12 BA) nebo nominačního formuláře na www.pravnikroku.cz/ /nominujte svého kandidáta.

Kulturní program galavečera

- 19.00 Zahájení oficiální části galavečera v Laser Show Hall v BOBYCENTRU v Brně.
- 19.05 Ženské smyčcové kvarteto Vítězslavy Kaprálové přednese novou skladbu B. Urbánka na motivy klavírního díla J. N. Kaňky, nestora a otce české advokacie.
- 19.15 Vyhlášení výsledků v jednotlivých kategoriích, **moderuje Marek Eben**, jednotlivé ceny budou předávat významné osobnosti české justice a veřejného života.
- 20.30 Konec oficiální části večera, pozvání na společenský raut a doprovodný kulturní program:
 - Laser Show Hall – JERRY AND SWINGERS – taneční hudba k poslechu i k tanci (začátek až ve 22.00, úprava tanečního parketu).
 - Café De Paris – ORCHESTR B. URBÁNKA se zpěvákem PETREM NĚMCEM – funk, soul a jazz.
 - La Grotta – DJ RADEK ERBEN – diskotéka s hity 70., 80. a 90. let 20. století.
 - Chateau Restaurat – PONAVALA – cimbálová muzika z Brna.

Nenechtejte si ujít:

Od 23.30 do 0.30 v Laser Show Hall koncert Janka Ledeckého – právníka, který přichází zazpívat právníkům!

02.00 Předpokládaný konec společenské části galavečera.

Jak získat vstupenky?

Každý advokát a advokátní koncipient má nárok na vstupenky pro sebe a svůj doprovod ZDARMA. Kapacita Laser Show Hall v BOBYCENTRU v Brně, kde bude slavnostní vyhlášení výsledků soutěže probíhat, je však přece jen omezena. Máte-li chuť přijet se do Brna pobavit (+ výhodně se tu ubytovat a strávit tak eventuálně i příjemný celý víkend), rezervujte si včas jednoduchým systémem vstupenky. Vyhněte se tomu, že slavnostní vyhlášení budete sledovat z přilehlých chodeb hotelu na plazmových obrazovkách tak, jako část návštěvníků loňského ročníku v TOP HOTELU Praha.

K rezervaci vstupenek využijte formulář ze strany 12 BA, který poštou odešlete na adresu:

Česká advokátní komora
sekretariát předsedy
Národní 16
110 00 Praha 1

nebo faxem na: 224 932 989.

Pokud si nechcete znehodnotit časopis, využijte uvedený formulář v elektronické podobě – [www.cak.cz/rubrika Aktuality](http://www.cak.cz/rubrikaAktuality). Tento formulář zašlete e-mailem na: sekr@cak.cz.

Vstupenky budou zasilány na Vámi uvedenou adresu poštou ZDARMA v průběhu ledna 2008.

*Rezervujte si včas vstupenky
na galavečer
25. ledna 2008
do BOBYCENTRA v Brně.*

Jak se výhodně ubytovat v Brně?

Pro ty z Vás, kteří budete chtít v Brně přenocovat, případně si tu svůj pobyt prodloužit na celý víkend, dojednala ČAK výhodné podmínky ubytování, kterou jsou Vám garantovány do 20. prosince 2008 v hotelích BOBYCENTRUM a v hotelu SLAVIA v Brně. Vyplněné ubytovací formuláře (naleznete na straně 12 BA) zasílejte na adresy na nich uvedené, event. si ubytování rezervujte telefonicky či faxem na spojení, která jsou ve formulářích uvedena.

Po 20. prosinci 2007 již nelze garantovat kapacitu ani zvýhodněné ceny. Ubytovaní si hradí účastníci galavečera individuálně.

*Rezervujte si včas
výhodně ubytování
v BOBYCENTRU
či v HOTELU SLAVIA
v Brně.*

Všechny formuláře naleznete na straně 12 tohoto čísla.

Na viděnou 25. ledna 2008 v 19 hodin v BOBYCENTRU BRNO.

klejna
obchod s vínem

Naše společnost Vám nabízí exkluzivní vína z Moravy a světových vinařských oblastí. Specializujeme se pouze na nejkvalitnější vína a ušlechtilé destiláty.

Každou nabídku přizpůsobujeme individuálním požadavkům zákazníka.

Využijte proto naší jedinečné nabídky a objednejte „tekuté“ dárky pro své obchodní partnery ještě dnes.

Nezapomeňte, že víno je daňově uznatelným nákladem.

**Informace a objednávky na
tel.: +420 775 664 553
e-mail: vino@klejna.eu**

Při objednávce
nad 3.000 Kč* láhev vynikajícího
Cabernetu Moravia
zdarma

*CENA BEZ DPH, PLATÍ DO 31. 12. 2007

Tento nominační formulář můžete použít k nominaci jednoho svého kandidáta na titul Právník roku 2007. Můžete jej nominovat i do více kategorií – zaškrtněte křížkem. Vyplněný formulář zašlete na adresu spoluorganizátora Právnicka roku : **EPRAVO.CZ, a. s., Pařížská 22, Praha 1, 110 00**. Pokud chcete nominovat více kandidátů, k dalším nominacím využijte elektronický formulář na www.pravnikroku.cz /nominujte svého kandidáta; nebo si formulář vytisknete a vyplněný odešlete na již výše uvedenou adresu.

JEN NA VÁS ZÁLEŽÍ, KDO ZÍSKÁ PRESTIŽNÍ TITUL PŘÁVNÍK ROKU 2007!

Jméno a příjmení nominovaného:

Titul:

Adresa:

Jméno nominujícího:

Kontakt (na nominujícího):

Důvod nominace:

Kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Rodinné právo (včetně opatrovnické agendy)
- Pracovní právo
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Právo duševního vlastnictví
- Obor občanských (lidských) práv a svobod včetně ústavního práva
- Právníká síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)
- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Právník roku volený laickou veřejností
- Finanční a bankovní právo

Rezervační formulář na vstupenky

právník roku 2007

Česká advokátní komora
sekretariát předsedy
Národní 16
110 00 Praha 1

Rezervace vstupenek na GALAVEČER PŘÁVNÍK ROKU 2007 25. 1. 2008, 19 hodin, BOBYCENTRUM BRNO

Příjmení, jméno
advokáta/adv. koncipienta:

Adresa AK:

Telefon/Fax:

E-mail:

Žádám o zaslání vstupenek na galavečer Právník roku 2007 (zvolený počet zaškrtněte)

1 ks 2 ks

Datum:

Podpis advokáta/adv. koncipienta

Po rezervaci budou vstupenky rozesílány poštou na Vámi uvedenou adresu během ledna 2008. Bude možné si je vyzvednout i osobně na sekretariátu ČAK v Praze. Formulář v elektronické podobě je ke stažení na www.cak.cz, rubrika aktuality; zasílejte na sekr@cak.cz.

Formulář na ubytování v hotelu BOBYCENTRUM

Hotel BOBYCENTRUM
rezervační oddělení
Sportovní 2a
602 00 Brno

HOTEL****
BOBYCENTRUM

Závazná objednávka ubytování ze dne 25. 1. na 26. 1. 2008
v hotelu BOBYCENTRUM (akce: Právník roku 2007)

Příjmení, jméno: Mám zájem o ubytování
Adresa: (zvolenou variantu zaškrtněte)
Telefon/fax: 1lůžkový pokoj 1650 Kč/noc
E-mail: 2lůžkový pokoj 1950 Kč/noc

V ceně je zahrnuta bufetová snídaně, volný vstup do fitness s relaxačním bazénem a vysokorychlostní připojení k internetu, DPH a místní poplatky. Možnost parkování v hotelové podzemní garáži (za poplatek), venkovní parkoviště zdarma.

Datum: Podpis účastníka akce:

Vyplněný formulář v papírové podobě můžete zaslat na adresu hotelu, faxovat na: +420 541 638 103, v elektronické podobě mailovat (ke stažení na www.cak.cz /rubrika Aktuality) na: rezervace@bobycentrum.cz. Můžete využít i telefonní spojení: +420 541 638 166, heslo Právník roku.

Formulář na ubytování v hotelu SLAVIA

Hotel SLAVIA
recepcce hotelu
Solniční 15/17
662 16 Brno

HOTEL
SLAVIA
Resorty 19-01

Závazná objednávka ubytování ze dne 25. 1. na 26. 1. 2008
v hotelu SLAVIA (akce: Právník roku 2007)

Příjmení, jméno: Mám zájem o ubytování
Adresa: (zvolenou variantu zaškrtněte)
Telefon/fax: 1lůžkový pokoj 1425 Kč/noc
E-mail: 2lůžkový pokoj 1800 Kč/noc

V ceně je zahrnuta bufetová snídaně, volný vstup do sauny, DPH a místní poplatky. Možnost parkování před hotelem či v hotelové garáži (za poplatek).

Datum: Podpis účastníka akce:

Vyplněný formulář v papírové podobě můžete zaslat na adresu hotelu, faxovat na: +420 542 211 769, v elektronické podobě mailovat (ke stažení na www.cak.cz /rubrika Aktuality) na: hotel.slavia@iol.cz. Můžete využít i telefonní spojení: +420 542 321 249, heslo Právník roku.

Všechny tyto informace jsou k dispozici též na webových stránkách ČAK
[www.cak.cz/Povinné platby](http://www.cak.cz/Povinné_platby).

Sdělení ČAK o povinných platbách

- o výši a splatnosti příspěvků na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2008
- o výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2008
- o výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2007
- o výši a splatnosti pojistného pro rok 2008

Příspěvek na činnost Komory za rok 2008

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2008 činí

- 8000 Kč,
- 3000 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
- 4000 Kč, bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2008.

Příspěvek je splatný **do 20. ledna 2008**.

Bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2008, bude příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2008

Výše odvodu advokátů do sociálního fondu Komory za rok 2008 činí

- 500 Kč,
- 250 Kč, bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2008,
- odvod neplatí advokáti, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný **do 20. ledna 2008**.

Bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2008, bude odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se platí **převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a registračního čísla advokáta.

Příspěvek a odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí - čtvrtek: 8.00 - 15.30 hod., pátek: 8.00 - 13.30 hod.).

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2007

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropští advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2007 činí

- 3000 Kč,
- pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu podle ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní praxe advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo; pokud advokátní koncipient přeruší výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu podle ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo.

Odvod je splatný **do 20. ledna 2008**.

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se platí **převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, za který je odvod placen, a registračního čísla advokátního koncipienta.

Odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí - čtvrtek: 8.00 - 15.30 hod., pátek: 8.00 - 13.30 hod.).

Pojistné pro rok 2008

Komora sjednává na základě rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313, o profesním pojištění advokátů, uzavřené mezi Generali Pojišťovnou, a. s., a Komorou, pojištění pro advokáty vykonávající advokacii

– samostatně, pro případ vlastní odpovědnosti za škodu, popřípadě též odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie jím zaměstnaným advokátem,

– jako účastníci sdružení, pro případ vlastní odpovědnosti za škodu, popřípadě též odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie jimi zaměstnaným advokátem, jakož i pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát jako účastník sdružení povinen z důvodu solidární odpovědnosti podle občanského zákoníku,

– jako společníci veřejných obchodních společností nebo jako komplementáři komanditních společností, pro případ závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá společnost, a advokát je podle obchodního zákoníku povinen ke splnění tohoto závazku z důvodu ručení jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti, popřípadě též pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi společností v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnaným advokátem.

Povinnost být pojištěn pro případ vlastní odpovědnosti za škodu se na advokáty s pozastaveným výkonem advokacie nevztahuje, neboť v době pozastavení výkonu advokacie nemohou způsobit škodu, za kterou by sami odpovídali.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako účastník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, se ale vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie účastníky sdružení.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení se vztahuje také i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu

pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti.

Rámcová pojistná smlouva č. 2904309313, o profesním pojištění advokátů, uzavřená mezi Generali Pojišťovnou, a. s., a Komorou, je v úplném znění uveřejněna v částce 4/2006 Věstníku ČAK a je vyvěšena na webových stránkách Komory na adrese:

www.cak.cz/files/GENERALI/Smlouva20006.pdf.

Minimální limity pojistného plnění a pojistné jsou patrný z připojené tabulky, která je také přílohou č. 14 rámcové pojistné smlouvy. Podrobnější metodické pokyny a příklady pro jednotlivé formy výkonu advokacie jsou uvedeny v přílohách č. 18a, 18b, 18ba a 18c rámcové pojistné smlouvy.

Jako pomůcka pro výpočet pojistného je uveřejněn na webových stránkách Komory na adrese v rubrice „Soubory ke stažení“ tzv. Kalkulátor pojistného pro rok 2007, který platí i pro rok 2008.

Pojistné je splatné do 31. 12. 2007.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2007 Komoře stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro příslušný kalendářní rok individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění ani minimální limit pojistného plnění však nesmí být nikdy nižší, než kolik by činil v případě hromadného pojištění advokátů.

Individuální pojistné smlouvy jsou advokáti povinni předložit Komoře vždy nejpozději do konce kalendářního roku, který předchází kalendářnímu roku, na nějž se hromadné pojištění advokátů vztahuje (v tomto roce do 31. 12. 2007), bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komoře předložili.

Pojistné se platí **převodem na účet Komory č. 12432011/0100.** Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a registračního čísla advokáta.

Pojistné lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek: 8.00 – 15.30 hod., pátek: 8.00 – 13.30 hod.).

	Základní LPP Kč	Za základní LPP roční pojistné Kč	LPP z důvodu solidární odpovědnosti za každého účastníka sdružení/ společníka společnosti/ komplementáře	Roční pojistné za každého účastníka sdružení/ společníka společnosti	LPP za každého zaměstnaného o advokáta	Roční pojistné za každého zaměstnaného advokáta	Spoluúčast ze základního rozsahu pojistného krytí (% ze vzniklé škody)
a) Advokát vykonávající advokacii samostatně	1 000 000	3200	–	–	1 000 000	800	10 % min. 10 000 max. 50 000
b) Advokát vykonávající advokacii ve sdružení	1 000 000	3200	1 000 000	800	1 000 000	800	10 %, min. 10 000 max. 50 000
c) společník v.o.s.	1 000 000	3200	1 000 000	800	1 000 000	800	10 %, min. 10 000 max. 50 000
d) Komplementář komanditní společnosti	1 000 000	3200	1 000 000	800	1 000 000	800	10 %, min. 10 000 max. 50 000

z právní teorie a praxe

Články

Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice	19
Evropské insolvenční právo	38
Z judikatury	54 - 59
Z odborné literatury	60

Shrnutí

Tomáš Pohl: Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice

Nový insolvenční zákon se vyznačuje řadou zcela nových prvků, v právní úpravě řešení úpadku dlužníka dosud v právním řádu České republiky neobsažených. Mezi tyto prvky patří zejména opuštění právního řešení úpadku zejména cestou konkurzního řízení s likvidačním dopadem na podnikající právnické osoby a jeho nahrazení nejen systémem reorganizace, ale i systémem výběru z několika variant v úvahu přicházejících řešení úpadku.

Druhým podstatným rysem je přechod soudní agendy řešení úpadku na elektronickou bázi se zavedením insolvenčního rejstříku, který bude plnit řadu funkcí, počínaje informací o tom, zda na někoho byl podán návrh na řešení úpadku soudem. Uvedený systém, který předznamenává další rozšíření elektronické podoby soudního řízení, musí být perfektně právně upraven a musí perfektně

fungovat, jinak je celá právní úprava řešení úpadku neaplikovatelná v praxi.

Třetím rysem jsou již zmíněné nové způsoby řešení úpadku, tedy reorganizace dopadající ovšem jen na případy dlužníků, jejichž minimální majetkové i další parametry jsou určeny zákonem, jinak je tento způsob neaplikovatelný. Je samozřejmé, že praktická aplikace reorganizace bude vyžadovat i odpovídající ekonomické prostředí. Druhým novým způsobem řešení úpadku je oddlužení, které by pomohlo řešit úpadek či hrozící úpadek fyzických osob, které nepodnikají, tak, aby jejich ekonomická a tím i lidská existence nebyla v důsledku soudního řízení ohrožena.

Nově je rovněž upraveno postavení insolvenčních správců včetně způsobů jejich ustavení, zavedení zkoušek jejich způsobilosti i podrobnější úprava odpovědnosti těchto osob za škodu.

Nový zákon samozřejmě reaguje na právo Evropské unie, zejména na řešení úpadku některých právnických osob, kdy je řízení zcela specificky v zákoně upraveno.

Podle přechodných ustanovení však budou vedle sebe relativně dlouhou dobu fungovat dva systémy řešení úpadku dlužníka, a sice řízení podle dosavadní právní úpravy u řízení

zahájených do účinnosti nového zákona, a řízení podle nové právní úpravy u řízení zahájených po účinnosti nové právní úpravy.

Alexander J. Bělohlávek: Evropské insolvenční právo

Od 1. května 2004 je Česká republika vázána Nařízením Rady č. 1346/2000 o insolvenčním řízení, které je bohužel v tuzemské právní praxi často zcela opomíjeno a které poskytuje právní rámec insolvenčnímu řízení v evropském kontextu. Především řízení zahájené na území kteréhokoliv členského státu (s výjimkou Dánska) má univerzální účinek, tj. účinek na území všech členských zemí bez potřeby jakéhokoli formálního uznání.

Kromě toho pak předmětné Nařízení upravuje mezinárodní příslušnost soudů ve věcech insolvenčního řízení. Podle tohoto Nařízení jsou mezinárodně příslušné soudy státu, v němž se nachází místo hlavního zájmu dlužníka. V komunitárním smyslu tak již zdaleka neplatí to, že by insolvenční řízení proti dlužníku muselo a mohlo být zahájeno jen ve státě jeho sídla, příp. bydliště nebo místa podnikání. Mnohé příklady z praxe, které se ostatně týkají též České republiky, svědčí o opaku (například zahájení insolvenčního řízení proti české obchodní společnosti v Německu apod.). Nařízení však místo hlavních zájmů dlužníka nedefinuje, ani neposkytuje dostatek zachytných bodů pro definování tohoto pojmu, s výjimkou bodu 13 Preambule a čl. 3 (1) Nařízení. Proto jen s určitým nepatrným návodem poskytovaným Nařízením samotným je ponecháno na národních soudech, aby obsah pojmu místo hlavních zájmů dlužníka definovaly a našly jeho obsah v konkrétních případech. Přístup, který se vyprofiloval v rámci kontinentální Evropy, je možno označit jako přístup snažící se nalézt místo, odkud jsou aktivity dlužníka řízeny. Tento přístup však nelze srovnávat s některými tendencemi v rámci tzv. teorie sídla, nýbrž jedná se o místo, kde je o řízení dlužníka skutečně rozhodováno, resp. kde jsou tato rozhodnutí prosazována. Současně musí být toto místo efektivně a objektivně zjistitelné třetími osobami, především věřiteli. Mezinárodní příslušnost pak ovlivňuje i právo aplikovatelné na takové řízení, které je hlavním insolvenčním řízením, a to podle čl. 4 Nařízení. Na českou právnickou osobu tak bez dalšího a při splnění odpovídajících podmínek může být zahájeno insolvenční řízení i v jiných státech Společenství, přičemž takové řízení podléhá předpisům tohoto jiného státu.

Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice

JUDr. TOMÁŠ POHL

Právní úprava řešení úpadku je doposud obsažena v zákoně č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání. Tento zákon byl jeden z prvních zákonů vydaných po roce 1989, který řešil problematiku

neřešenou téměř čtyřicet let.

Zákon o konkurzu a vyrovnání je poznamenán dobou svého vzniku a veškeré novelizace, které byly postupně prováděny, a nebylo jich zrovna málo, v podstatě pouze doháněly problémy vzniklé v praxi.

Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto neřešit právní úpravu úpadku dalšími novelami, ale provést radikální legislativní úpravu tak, že bude vydán zcela nový zákon o řešení úpadku. Tímto zákonem je zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Tak, jako byl dobou svého vzniku poznamenán zákon o konkurzu a vyrovnání, jsou problémy spojené s aplikací insolvenčního zákona (dále „IZ“) spojeny s úrovní a stavem legislativního procesu v současné době. Legislativní proces je poznamenán snahou řešit vše, co bylo v minulosti zanedbáno, a současně je třeba povinně reagovat na právní úpravu evropského práva. Součástí legislativního procesu jsou i různé tlaky, které způsobují, že definitivní podoba zákona je poznamenána chybami, nepřesnostmi a dalšími negativními jevy.

Především je však třeba, aby nová právní úprava měla dostatečný prostor k tomu, aby si ji právnická i laická veřejnost osvojila a naučila se s ní pracovat.

U insolvenčního zákona, který měl platit již od 1. 1. 2007, poté s posunutou účinností od 1. 7. 2007 a v současné době s účinností od 1. ledna 2008, jsou všechny výše zmíněné průvodní jevy typické. Přesto je však třeba si právní úpravu IZ osvojit, tedy alespoň základní principy, a připravit se na její fungování.

Zákon o konkurzu a vyrovnání však bude fungovat i po nabytí účinnosti IZ. Podle § 432 IZ se pro konkurzní a vyrovnací řízení zahájená před účinností IZ použijí dosavadní právní předpisy. To znamená, že u návrhu na prohlášení konkurzu na majetek dlužníka, či návrh dlužní-

ka na vyrovnání, který dojde soudu do 31. prosince 2007, se bude posuzovat řízení jako podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, který je podle § 433 IZ zrušen.

Věřitelé, dlužníci, ale především soudy tedy budou mít v ruce současně dva zákony, přičemž IZ ve srovnání se zákonem o konkurzu a vyrovnání je daleko podrobnějším předpisem, který upravuje řešení úpadku zcela novým, dosud nevyzkoušeným způsobem.

Vedle zákona č. 328/1991 Sb. jsou podle § 433 IZ zrušeny i další zákony a vyhláška č. 476/1991 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o konkurzu a vyrovnání.

Vymezení základních pojmů použitých v IZ

Insolvenční zákon používá řadu nových pojmů, které dosavadní právní úprava řešení úpadku nezná. Na prvním místě jsou to pojmy **insolvenční soudní řízení, insolvenční soud a insolvenční návrh**.

Jak vyplývá již z názvu zákona, neřeší nová právní úprava úpadku tento úpadek pouze konkurzem a vyrovnáním, ale právě použití obecného pojmu insolvence naznačuje, že se jedná o zcela odlišnou koncepci řešení.

Dosavadní právní úprava konkurzního řízení je založena na likvidační funkci konkurzu. To znamená, že právnická osoba, která se ocitne v konkurzu a konkurzním řízením projde,

vstupuje po ukončení řízení do likvidace či dojde k jejímu výmazu z obchodního rejstříku bez likvidace, což se týká především obchodních společností a družstva.

Snahou tvůrců IZ je změnit tento zásadní likvidační důsledek řízení o úpadku (v současnosti je výjimkou návrh úpadce na nucené vyrovnání) v možnost pokračovat po ukončení řízení, tedy možnost podnikající právnické osoby pokračovat v podnikání, pokud je použit způsob řešení úpadku, který to umožňuje.

Z tohoto důvodu používá zákon obecný pojem insolvenční řízení, což se týká všech soudních řízení, která řeší úpadek způsoby obsaženými v IZ.

Insolvenčním soudem je nazván soud, před nímž probíhají insolvenční řízení. Tímto soudem bude i nadále v prvním stupni krajský soud, což je jednak tradiční a dále je nepochybné, že konkurzní řízení se týká především obchodních věcí, které jsou ve větším rozsahu svěřovány

právě krajským soudům jako soudům prvního stupně.

Insolvenčním návrhem je jakýkoli návrh na zahájení insolvenčního řízení.

Zde, na rozdíl od současné právní úpravy není navrhovatel vázán v podstatě jedinou možností, pomineme-li nepříliš používaný návrh na vyrovnání, jak řešit svůj úpadek. Navrhovatel může volit mezi několika zákonnými variantami řešení úpadku upravenými v zákoně.

Zákon pak nepoužívá pouze pojem úpadek, ale používá **nový pojem hrozící úpadek**.

Pokud jde o vymezení pojmu úpadek, je podobné jako v současné právní úpravě. **I nadále bude dlužník v úpadku, pokud bude mít více věřitelů**, tedy více než jednoho a na jeho straně budou splatné závazky, které neuhradil. Zákon zde přistupuje k řešení uvést konkrétní délku prodloužení dlužníka, když současná právní úprava používá, jak známo, pojem „po delší dobu“. Insolvenční zákon říká, že prodloužení znamená, že tyto závazky nebudou zaplacené po dobu **delší třiceti dnů po lhůtě jejich splatnosti**.

Další zvýrazněnou podmínkou, což ovšem není nic nového, je, že **dlužník není schopen své závazky splnit. Neschopnost plnit závazky musí být dána objektivně**, tedy nikoli proto, že dlužník své závazky plnit nechce, ačkoli k jejich úhradě má dostatek možností a finančních prostředků.

Nový IZ vyniká značnou detailností právní úpravy, což ostatně není ojedinělý jev v současné legislativě, ale je to vlastnost v podstatě každého nového zákona.

Již při **vymezení pojmu úpadek** se zákon snaží pomocí výkladovým pravidlem pro určení, kdy dlužník není schopen plnit své peněžité závazky. Činí tak v § 3 odst. 2, aniž zde používá výraz „zejména“, což činí dojem taxativní právní úpravy.

Na prvním místě je řečeno, že **dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků**. Co bude pokládáno za podstatné části peněžitých závazků dlužníka, bude věci výkladu konkrétního případu.

Dále je řečeno, že **dlužník bude v platební neschopnosti, jestliže neplní po dobu delší tří měsíců po lhůtě splatnosti své peněžité závazky**. Zde se zákonodárce vrací k jedné z novelizací zákona o konkurzu a vyrovnání, která tuto lhůtu používá rovněž.

Dále zákon říká, že **platební neschopnost je dána tehdy, není-li možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníkovi výkonem rozhodnutí nebo exekucí**. I bez této právní úpravy je v současnosti zřejmé, že ten, kdo nemůže být postižen výkonem rozhodnutí či exekucí, dozajista není schopen plnit své závazky.

Konečně je dlužník v platební neschopnosti, **jestliže nesplnil svou povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud**. Uvedený seznam není legislativní novinkou, neboť i v současné práv-

ní úpravě existuje povinnost dlužníka předložit na výzvu soudu seznam svého majetku a závazků.

I nadále zůstává druhou definicí úpadku předlužení. To se týká, stejně jako v současné právní úpravě, všech právnických osob a fyzických osob, které jsou podnikateli.

Vymezení předlužení je v podstatě podobné jako v současné právní úpravě, ale nově je definováno, že při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat.

Insolvenční zákon tedy nevytváří možnost dlužníka prokázat, že není předlužen způsobem, jakým to činí současná právní úprava. Prakticky by se ale mohlo i nadále jednat o určitou **druhotnou platební neschopnost** vyvolanou tím, že dlužník neuhradil závazky vůči svým partnerům jen proto, že jeho smluvní partneři v postavení dlužníků mu nehradí splatné závazky.

Jak bylo uvedeno, **zákon vymezuje i pojem hrozící úpadek**. Podle § 3 odst. 4 IZ jde o hrozící úpadek tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků. O právním dopadu uvedeného pojmu bude pojednáno později.

IZ se snaží přesněji definovat určité pojmy, které jsou v současné právní úpravě neupraveny, ale v praxi jde o pojmy běžně používané. Jedním z těchto pojmů je i **spor vyvolaný konkurzem neboli incidenční spor**. Podle IZ jsou to takové spory, u kterých tak stanoví zákon a jsou projednávány v rámci incidenčního řízení. IZ se tedy přiklání k přesnému zákonnému vymezení soudního sporu, aby nedošlo k možným nesprávným a nepřesným výkladům. Toto vymezení má například dopad na

pravomoc rozhodců, kdy zákon č. 216/1994 Sb. říká, že z pravomoci rozhodčího řízení jsou vyňaty spory vyvolané konkurzem.

Dalším pojmem je **majetková podstata**. Jak bylo uvedeno, řešení úpadku je možné v různých formách a zákon tedy nepoužívá pojem konkurzní, ale majetková

podstata a definuje tento pojem jako **majetek určený k uspokojení dlužníkůvých věřitelů s tím, že je podrobně upraven v dalších ustanoveních zákona**.

Současná právní úprava dělí věřitele do několika kategorií, zjednodušeně do dvou. První tvoří věřitelé, kteří jsou v rámci konkurzu uspokojeni dříve, než dojde k rozvrhu, a druhou kategorií tvoří ostatní, jejichž uspokojení je závislé na rozvrhovém usnesení.

Mezi přednostní věřitele v současné právní úpravě patří oddělení věřitelé. **Nový insolvenční zákon již nezná pojem oddělený věřitel, ale používá pojem zajištěný věřitel**. Tímto věřitelem je takový věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením pře-

Podle § 3 odst. 4 IZ jde o hrozící úpadek tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

vodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění a nebo obdobným právním úpravami podle zahraniční právní úpravy.

Na první pohled je zde podobné vymezení věřitele, jak je tomu v § 28 odst. 1 zákona o konkurzu a vyrovnání, ale promítá se sem mezinárodní povaha konkurzního řízení.

Dále je definována přihláška pohledávky jako procesní úkon, který věřitel uplatňuje k uspokojení svých práv v insolvenčním řízení.

Zcela novým pojmem je insolvenční rejstřík. Stejně jako v jiných oblastech, i v insolvenčním řízení se přechází na elektronickou podobu. Ve 21. století to ani jinak nejde. Z tohoto důvodu se v podstatě celé insolvenční řízení přesouvá do elektronické podoby a **insolvenční rejstřík je definován jako informační systém, který obsahuje údaje podle tohoto zákona.** Mimo jiné má tato právní úprava pochopitelně i prozaický důvod, kterým je snaha o zlevnění insolvenčního řízení.

Dále je definován jako nový pojem **společný zájem věřitelů.** Je definován jako zájem nadřazený jejich jednotlivým zájmům, je-li jeho cílem, aby zvolený způsob řešení úpadku byl pro ně spravedlivý a výnosnější než ostatní způsoby řešení úpadku. Zákon říká, že tím není dotčeno zákonem zaručené zvláštní postavení některých věřitelů.

Společné řešení problémů více než jednoho věřitele je vždy zásadním problémem. Již současná právní úprava je v podstatě založena na poměrném uspokojení věřitelů, což se týká i vyrovnacího řízení. Nejinak tomu bude i v nové úpravě řešení úpadku. Věřitelé by tedy zásadně měli respektovat nejen zájem svůj, ale i zájem ostatních věřitelů, pokud ovšem nedojde ke konfliktu se zájmy těch věřitelů, které zákon označuje jako přednostní. Již současná právní úprava obsahuje **zvláštní právní úpravu konkurzu finančních institucí.** Insolvenční zákon definuje finanční instituci jako banku, spořitelnu a úvěrní družstvo, instituci elektronických peněz, pojišťovnu a zajišťovnu a za dále stanovených podmínek podle zákona i některé další osoby.

Způsoby řešení úpadku

Obecně je IZ určen k řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka formou soudního řízení, a to některým ze stanovených způsobů. Podle zákona má dojít k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužnickým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a zároveň k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužnických věřitelů.

Druhým možným cílem je oddlužení dlužníka.

Uvedené obecné základní vymezení cíle zákona by však nestačilo. Z tohoto důvodu **zákon v § 4 umožňuje, aby úpadek či hrozící úpadek byl řešen v podstatě čtyřmi způsoby.**

Prvním způsobem je **konkurz**, druhým způsobem je dosud neznámá **reorganizace**, třetím způsobem je nový způsob zvaný **oddlužení** a konečně existují **další zvláštní způsoby řešení úpadku**, které se ale podle zákona týkají pouze určitých subjektů či určitých druhů případů.

Zároveň zákon definuje rozhodnutí insolvenčního soudu pro jednotlivé **způsoby řešení úpadku.** U konkurzu či v případě některých zvláštních způsobů řešení úpadku jde o **prohlášení konkurzu na majetek dlužníka.** U reorganizace soud rozhoduje svým usnesením o **povolení reorganizace** a u oddlužení rozhoduje o **povolení oddlužení.**

Zásady insolvenčního řízení

Na rozdíl od současné právní úpravy IZ zakotvil zásady, na nichž by mělo řízení o řešení úpadku spočívat. Tyto zásady jsou definovány v § 5 IZ, ale pouze demonstrativně.

Základní zásadou je obrana účastníků řízení před nespravedlivým poškozením či před nedovoleným zvýhodněním jiného účastníka řízení. Současně, což je ovšem synonymem i pro zásadu nevy-slovenou v ZKV, je to zásada rychlého, hospodárneho a co nejvyššího uspokojení věřitelů.

Dále je uvedeno, že **věřitelé, kteří mají podle zákona v zásadě stejné nebo obdobné postavení, mají mít v insolvenčním řízení rovné možnosti.**

Citované zásady jsou v podstatě obsaženy „mezi řádky“ i v současném zákoně a v obecnější poloze jsou vyjádřeny i v procesních zásadách, kterými je ovládáno občanské soudní řízení.

Novou zásadou je, že práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení nelze omezit rozhodnutím insolvenčního soudu, ani postupem insolvenčního správce, pokud ovšem zákon nestanoví, že je to možné. Takovou zásadu promítnutou do současné právní úpravy v zákoně o konkurzu a vyrovnání nenalez-neme.

Dále je uloženo věřitelům, aby se zdrželi jednání směřujících k uspokojení svých pohledávek mimo insolvenční řízení. Výjimku může stanovit pouze zákon. V současné právní úpravě tato zásada výslovně stanovena není, ale prakticky existuje rovněž nemožnost nalézt uspokojení věřitele jinde než v zahájeném řízení o konkurzu.

Negativní vymezení působnosti insolvenčního zákona

Podle současné právní úpravy nelze ZKV použít na uspořádání majetkových poměrů územního samosprávného celku, veřejného neziskového ústavního zdravotnického zařízení zřízeného podle zvláštního právního předpisu či jiné právnické osoby zřízené zákonem, pokud ovšem stát nepřevzme jejich dluhy nebo se za ně nezaručí. Dále nelze použít ZKV na uspořádání majetkových poměrů banky, spořitelny a úvěrového družstva,

...v podstatě celé insolvenční řízení (se) přesouvá do elektronické podoby a insolvenční rejstřík je definován jako informační systém, který obsahuje údaje podle tohoto zákona.

pojišťovny a tuzemské zajišťovny, a to po dobu, po kterou jsou tyto osoby nositeli licence nebo povolení podle zvláštních zákonů upravujících jejich činnost.

Úprava negativního vymezení působnosti zákona v IZ je podrobnější než v současné právní úpravě. IZ nelze použít na stát, územní samosprávný celek, Českou národní banku, Všeobecnou zdravotní pojišťovnu České republiky, Fond pojištění vkladů, Garanční fond obchodníků s cennými papíry, Zajišťovací fond družstevních záložen, veřejnou vysokou školu nebo právnickou osobu, jestliže stát nebo vyšší územně samosprávný celek před zahájením insolvenčního řízení převzal všechny její dluhy nebo se za ně zaručil.

Ze srovnání textu obou zákonů vyplývá, že z negativního vymezení působnosti „vypadly“ právnické osoby zřízené státem.

Pokud jde o **finanční instituce** a další subjekty, nelze na ně insolvenční zákon použít po dobu, po kterou je nositelem licence nebo povolení podle zvláštních právních předpisů upravujících jejich činnost. U **zdravotní pojišťovny** zřízené podle zvláštního právního předpisu, to je podle zákona č. 280/1992 Sb., nelze použít insolvenční zákon po dobu, po kterou je nositelem povolení k provádění veřejného zdravotního pojištění. Pokud jde o **politickou stranu nebo politické hnutí**, nelze použít, stejně jako v současné právní úpravě, IZ v době vyhlášení voleb podle zvláštního právního předpisu.

Ze srovnání textu obou zákonů vyplývá, že z negativního vymezení působnosti „vypadly“ právnické osoby zřízené státem.

Použití o. s. ř. pro insolvenční řízení

Stejně jako ZKV je i IZ procesním předpisem a je tedy otázkou, jaký bude jeho vztah k občanskému soudnímu řádu, neboť řízení o úpadku i nadále zůstává zvláštním druhem občanského soudního řízení.

Podle § 7 odst. 1 IZ, **pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li IZ jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá incidenční řízení.** V praxi jistě nebude problém zjistit, kde IZ zakazuje přiměřené použití občanského soudního řádu. Obtížnější bude případ, kdy se účastníkům řízení i sou-

du bude zdát, že určitý postup insolvenčního soudu je v rozporu s některou ze zásad ovládající insolvenční řízení. Zde bude jako vždy záviset na soudní praxi ověřené judikaturou. Dále je uvedeno, že **pro určení věcné**

a místní příslušnosti soudu rozhodujícího v insolvenčním řízení a v incidenčních sporech platí ustanovení občanského soudního řádu, tj. § 9 odst. 4, § 11, § 84 až § 89 o. s. ř.

Procesní subjekty v insolvenčním řízení

Insolvenční zákon rozlišuje mezi procesními subjekty a účastníky řízení. Mezi procesní subjekty jsou řazeny in-

ilustrační foto

solvenční soud, dlužník, věřitelé uplatňující svá práva vůči dlužníku, **insolvenční správce**, popřípadě další správce, **státní zastupitelství**, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu a **likvidátor dlužníka**. I nadále IZ svěřuje insolvenčnímu soudu dohledací činnost.

Pokud jde o **účastníky insolvenčního řízení**, jsou jimi **pouze dlužník a věřitelé** uplatňující své právo vůči dlužníku. V konkurzním řízení je zásadně zakázáno vedlejší účastenství s výjimkou incidenčních sporů, kde je podle § 16 odst. 3 IZ přípustné.

Jiné, než označené osoby tedy nejsou účastníky řízení. Výjimkou jsou osoby, které sice nejsou přihlášenými věřiteli, ale uplatní své právo v insolvenčním řízení jiným způsobem. V takovém případě se pokládají za účastníky řízení jen po dobu, po kterou insolvenční soud o tomto právu jedná a rozhoduje.

Pokud jde o **incidenční spory**, jsou jako účastníci řízení označeni žalobce a žalovaný, pokud není stanoveno jinak.

Insolvenční zákon pak výslovně zakazuje vstup do řízení podle § 92 odst. 1 o. s. ř. i záměnu účastníků řízení podle § 92 odst. 2 o. s. ř. Výjimkou je nabytí pohledávky formou insolvenčního řízení. Zde obsahuje IZ zvláštní právní úpravu odlišnou od § 107a o. s. ř. I zde rozhoduje podle § 18 odst. 4 insolvenční soud. Rozhodnutí (usnesení) se doručuje věřiteli, nabyvateli jeho pohledávky, dlužníku a insolvenčnímu správci. Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné a soud není tímto usnesením vázán.

Nabyvatel pohledávky se po rozhodnutí incidenčního soudu stává účastníkem řízení a platí pro něj stav řízení v době, kdy se účastníkem stal. Automaticky takový nabyvatel vstupuje na místo původního věřitele do incidenčních sporů.

Uvedená problematika je v současné právní úpravě řešena pouze judikaturou a nová právní úprava IZ tuto judikaturu zčásti převzala.

Insolvenční správce

Pojem insolvenční správce je pojmem obecným, což vyplývá z nové právní úpravy řízení o úpadku, kdy použití úzkého pojmu konkurzní či vyrovnací správce vyjadřuje charakter současné právní úpravy.

Právní úprava postavení insolvenčních správců je zakotvena v samotném IZ a dále podrobně i v zákoně č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích.

Podle nové právní úpravy se **insolvenční správce ustavuje ze seznamu insolvenčních správců vedeného nikoli soudem, ale Ministerstvem spravedlnosti ČR. Novinkou je, že do seznamu lze zapsat jen fyzickou osobu, která prokáže odbornou způsobilost o insolvenčním právu.** Pokud jde o veřejnou obchodní společnost v postavení insolvenčního správce, musí ji tvořit osoby, které tuto odbornou způsobilost rovněž prokáží.

I nadále platí, že **insolvenčním správcem může být i oso-**

ba mimo seznam, pokud splňuje obecné a kvalifikační předpoklady pro zápis do seznamu a se svým ustanovením souhlasí.

Podle zákona č. 312/2006 Sb. **může být insolvenčním správcem i zahraniční obchodní společnost nebo zahraniční sdružení**, které poskytuje stejné záruky ručení společníků jako veřejná obchodní společnost, je založena podle práva členského státu Evropské unie, členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru a je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce.

Dále je **vymezen i pojem hostující insolvenční správce**, kterým je státní příslušník členského státu Evropské unie, členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace, který vykonává funkci insolvenčního správce v jiném členském státě a má v úmyslu dočasně nebo příležitostně vykonávat funkci insolvenčního správce na území České republiky a je oprávněn vykonávat činnost insolvenčního správce. Totéž platí i o zahraniční společnosti, která poskytuje stejné záruky ručení společníků jako veřejná obchodní společnost.

Uvedený zákon pamatuje i na **současné správce konkurzní podstaty a vyrovnací správce** zapsané v příslušných seznamech. Podle § 40 odst. 1 citovaného zákona fyzická osoba nebo veřejná obchodní společnost, která bude ke dni nabytí účinnosti zákona č. 312/2006 Sb. podle dosavadních právních předpisů zapsána do seznamu správců podle § 1 vyhl. č. 476/1991 Sb., se ke dni nabytí účinnosti zákona, tedy 1. 1. 2008, pokládá za osobu oprávněnou vykonávat činnost insolvenčního správce. **Toto oprávnění však končí po uplynutí dvou let od doby nabytí účinnosti zákona.**

IZ nadále ukládá insolvenčnímu správci uzavřít na své náklady smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu.

Nově a podrobněji je upraveno vyloučení správce z insolvenčního řízení, a to z důvodů jeho podjatosti.

Pokud jde o **ustavení insolvenčního správce, i nadále to bude usnesením soudu. Konkrétní osobu však určuje předseda soudu.** Proti rozhodnutí soudu o ustavení insolvenčního správce připouští IZ odvolání.

Nový insolvenční zákon upravuje i institut **předběžného správce**, který má být ustaven nejpozději v rozhodnutí o úpadku. Tento správce vykonává činnosti stanovené v IZ a uložené mu insolvenčním soudem. Uvedená práva a povinnosti ale nemůže insolvenční soud vymezit v širším rozsahu, než v jakém náleží insolvenčnímu správci po rozhodnutí o úpadku. Podmínkou je, že nestanoví-li insolvenční soud o osobě insolvenčního správce jinak v rozhodnutí o úpadku, stává se předběžný správce po rozhodnutí insolvenčním správcem s plnou působností. Je-li to účelné, může insolvenční soud ustanovit insolvenčnímu správci zástupce pro případ, že by ze závažných důvodů nemohl přechodně svou funkci vykonávat.

Nově je upraven i institut **odděleného insolvenčního správce**, a to pro případ, kdy insolvenční správce je vy-

V konkurzním řízení je zásadně zakázáno vedlejší účastenství s výjimkou incidenčních sporů...

loučen z některých úkonů pro svůj poměr jen k některému z dlužníků, věřitelů nebo jen k některému ze zástupců dlužníkových věřitelů a není-li se zřetelem k charakteru pohledávky dlužníkovou věřitele a jejího postavení v insolvenčním řízení důvod pochybovat, že tento vztah ovlivní celkový způsob výkonu práv a povinností insolvenčního správce.

Uvedený institut má zamezit tomu, že by insolvenční správce byl odvolán jen pro svůj vztah k některému z účastníků řízení, čímž by byla oslabena zásada ekonomičnosti řízení.

Zákon výslovně v § 36 odst. 1 stanoví, že **zásadě společného zájmu věřitelů je insolvenční správce povinen dát při výkonu funkce přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.**

Podrobněji je vymezena i odpovědnost insolvenčního správce za škodu. Ze znění § 37 odst.1 IZ vyplývá, že se jedná o odpovědnost za škodu za zavinění, tedy odpovědnost řídicí se jednoznačně § 420 občanského zákoníku. Insolvenční správce odpovídá nejen za své vlastní protiprávní úkony, ale i za úkony osob, kterých použije při výkonu své činnosti, zejména za své zaměstnance.

Zcela nově je upravena odpovědnost insolvenčního správce za škodu vzniklou věřiteli na jeho pohledávce za majetkovou podstatou. I zde platí subjektivně odpovědnost insolvenčního správce za zavinění.

Přestože IZ je předpisem převážně procesním, obsahuje zvláštní promlčecí lhůtu pro uplatnění práva z odpovědnosti za škodu vůči insolvenčnímu správci. Podle § 37 odst. 4 IZ **se právo na náhradu škody nebo jiné újmy proti insolvenčnímu správci promlčí do dvou let poté, kdy se poškozený dozvěděl o výši škody a odpovědnosti insolvenčního správce, nejpozději však do tří let, jde-li o škodu způsobenou úmyslným trestným činem, za který byl správce pravomocně odsouzen, nejpozději do deseti let od skončení insolvenčního řízení.** Zdánlivě se jedná o parafrázi subjektivní a objektivní lhůty podle občanského zákoníku, ale zejména ve vztahu k objektivní promlčecí lhůtě jde o úpravu zvláštní.

Postavení věřitelů

Postavení věřitelů je v IZ upraveno podrobněji, než je tomu v současné právní úpravě. Určitá část právní úpravy zůstává prakticky nezměněna, ale vyskytuje se zde několik zcela nových právních úprav.

Novým institutem je **prozatímní věřitelský výbor** upravený v § 61 a § 62 IZ. Jmenování prozatímního výboru soudem není povinné. Tento výbor může soud jmenovat i před první schůzí věřitelů a dokonce před rozhodnutím o úpadku. **V případě, že insolvenční návrh podává dlužník, musí ale soud prozatímní věřitelský výbor neprodleně jmenovat.**

Dále soud jmenuje prozatímní věřitelský výbor povinně v případě, kdy věřitelský výbor neustanoví schůze věřitelů svolaná k tomuto účelu. Proti rozhodnutí o jme-

nování prozatímního věřitelského výboru nepřipouští IZ odvolání.

První schůze věřitelů, která se koná po jmenování prozatímního věřitelského výboru, musí rozhodnout o tom, zda ponechá ve funkci prozatímní věřitelský výbor nebo zvolí věřitelský výbor.

Prozatímní věřitelský výbor končí svoji funkci, jakmile insolvenční soud potvrdí usnesením věřitelský výbor ustanovený schůzí věřitelů.

Nově připouští zákon **hlasování věřitelů písemnou formou**, a to podáním výslovně označeným jako hlasovací lístek. Tento doklad musí mít úředně ověřený podpis. Insolvenční zákon zmocňuje

prováděcí předpis, aby stanovil další náležitosti hlasovacího lístku.

Nově je upraveno, že věřitelé, jejichž pohledávka byla popřena, mohou v rozsahu popření hlasovat, ale musí se o tom usnést schůze věřitelů. V rozsahu, o němž není schůzí věřitelů rozhodnuto kladně, může rozhodovat o hlasování věřitele soud. Rovněž nově je stanoveno, že **žádný z věřitelů nesmí hlasovat ve vlastní věci nebo ve věci osoby, která tvoří s věřitelem koncern.** Tento zákaz hlasování však neplatí na volbu věřitelského výboru.

Nově je rovněž stanoven **zákaz výkonu funkce členů věřitelského výboru či náhradníků věřitelského výboru pro osoby, u kterých je vzhledem k jejich vztahu k dlužníkovi důvod pochybovat o jejich nepodjatosti**, zejména osoby dlužníkovi blízké, vedoucí zaměstnanci dlužníka, jejichž pracovní poměr se zakládá volbou nebo jmenováním, společníci dlužníka s výjimkou akcionářů, pokud nepůsobí v orgánech dlužníka nebo nevlastní dlužníkovy akcie a nebo jiné jím vydané účastnické cenné papíry v souhrnné hodnotě více než desetiny základního kapitálu dlužníka, a osoby tvořící s dlužníkem koncern.

Doručování v insolvenčním řízení

Za nejvýznamnější novinku v oblasti insolvenčního řízení obsaženou v novém insolvenčním zákoně patří doručování soudních rozhodnutí, předvolání, vyznění nebo jiné písemnosti insolvenčního soudu nebo účastníků, kromě vyvěšení písemnosti na úřední desce i současným zveřejněním v insolvenčním rejstříku. Okamžikem zveřejnění písemnosti v insolvenčním rejstříku se rozumí den, hodina a minuta zveřejnění.

Dále je umožněno i **zveřejnění prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků a nebo sítě, a nebo služby elektronických komunikací**, je-li to účelné vzhledem k počtu účastníků a povaze věci.

Jiný způsob doručení musí výslovně stanovit IZ pro určité případy nebo pro určité osoby.

Pokud ovšem je s doručením písemnosti, pro kterou zákon stanoví **zvláštní způsob doručení**, spojen začátek běhu lhůty k podání opravného prostředku nebo k jinému procesnímu úkonu, začíná podle IZ lhůta běžet ode

dne, kdy byla písemnost doručena adresátovi zvláštním způsobem. O tom je třeba adresáta písemnosti poučit.

Zvláštním způsobem doručení rozumí IZ případ, kdy ukládá, aby písemnost byla doručena zvlášť nebo do vlastních rukou adresáta. Nestanoví-li IZ jinak, doručuje se písemnost v insolvenčním řízení zvlášť dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Soudní rozhodnutí se podle IZ doručuje zvlášť také osobám, o jejichž podání insolvenční soud rozhoduje, dále osobám, které mají v insolvenčním řízení něco osobně vykonat a státnímu zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení.

Insolvenčnímu správci přiznává zákon postavení soudního doručovatele.

Písemnosti určené insolvenčnímu správci se doručují na adresu jeho sídla, zapsanou v seznamu insolvenčních správců.

U doručování věřitelskému výboru se doručuje písemnost určená tomuto orgánu na adresu jeho předsedy. Jestliže se nepodaří písemnost doručit proto, že předseda věřitelského výboru se na této adrese nezdržuje, doručuje se písemnost na adresu kteréhokoli z členů věřitelského výboru.

Jestliže se osobě, které se písemnost doručuje zvlášť, nepodaří doručit písemnost na adresu uvedenou v podání, které učinila v insolvenčním řízení, jako adresa jejího bydliště nebo sídla a nebo jako adresa v České republice, na kterou jí má být písemnost doručována, doručuje insolvenční soud písemnost vyhláškou.

Insolvenční návrh, jeho účinky a rozhodnutí o něm

I nadále je možné insolvenční řízení zahájit pouze na návrh. Řízení je zahájeno dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu. Insolvenční návrh může podat jak dlužník, tak i věřitel. Pouze v případě hrozícího úpadku však může podat insolvenční návrh pouze dlužník.

Insolvenční zákon, podobně jako současná právní úprava, stanoví **povinnost podat insolvenční návrh.** Činí tak poněkud podrobněji se snahou upravit lépe dopady odpovědnosti za škodu v případě, kdy návrh není podán.

Základní povinnost podat insolvenční návrh zakládá existence úpadku. Nově je stanoveno, že **likvidátor by měl podat insolvenční návrh v každém případě, tedy nikoli jen v případě, kdy je likvidovaná právnická osoba předlužena.**

U odpovědnosti za škodu se snaží IZ ji definovat jako škodu či jinou újmu spočívající v rozdílu v insolvenčním řízení zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdrží.

Pokud jde o náležitosti insolvenčního návrhu, stanoví jej IZ podrobně, nicméně se jedná o náležitosti podání

k soudu tak, jak jsou upraveny v občanském soudním řádu.

IZ stanoví, že stejnopis insolvenčního návrhu věřitele se doručuje pouze dlužníku, a to do vlastních rukou. Náležitosti insolvenčního návrhu dlužníka IZ stanoví ve stejné náležitosti jako v současné právní úpravě, stanoví však daleko podrobněji náležitosti popisu jednotlivých částí majetku a závazku, než to činí současná právní úprava. Novinkou je, že součástí insolvenčního návrhu věřitele je i přihláška pohledávky.

Bylo již řečeno, že IZ umožňuje řešit úpadek několika způsobem. Z tohoto důvodu může návrh dlužníka obsahovat i návrh na oddlužení či návrh na reorganizaci.

Ale i v případě, kdy insolvenční návrh dlužníka neobsahuje povinné náležitosti návrhu na oddlužení či reorganizaci, může dlužník navrhnout, aby úpadek byl tímto způsobem řešen.

Jedním z nejpodstatnějších rozdílů úpravy úpadku v IZ oproti současné právní úpravě je úprava účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení. V současné době nastávají účinky konkurzního řízení prohlášením konkurzu na majetek dlužníka. **Podle IZ nastanou účinky zahájení insolvenčního řízení okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku. Tyto účinky tedy nastanou po doručení insolvenčního návrhu na insolvenční soud bez toho, že by o úpadku insolvenční soud zatím rozhodl.**

Od této chvíle jsou spojeny se zahájením řízení tyto účinky:

- Pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou a lze je uplatnit jen přihláškou.
- Právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených IZ. To platí i pro zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech, které bylo navrženo po zahájení insolvenčního řízení.
- Výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jediný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit, ale nelze je provést.

Uvedené účinky trvají zásadně až do skončení insolvenčního řízení a v případě reorganizace do schválení reorganizačního plánu.

Nově je v IZ upraveno i podávání přihlášek věřitelů. Jak bylo uvedeno, s insolvenčním návrhem věřitele je spojeno podání jeho přihlášky.

Na rozdíl od současné právní úpravy budou věřitelé přihlašovat své pohledávky zásadně do rozhodnutí o úpadku. Do té doby tak mohou činit buď na výzvu soudu, a to i v době, kdy ještě není zahájení insolvenčního řízení zveřejněno v insolvenčním rejstříku.

Dalším účinkem zahájení insolvenčního řízení je ome-

...účinky (zahájení insolvenčního řízení) tedy nastanou po doručení insolvenčního návrhu na insolvenční soud bez toho, že by o úpadku insolvenční soud zatím rozhodl.

zení dlužníka zdržet se od okamžiku, kdy nastanou účinky spojené se zahájením řízení, dispozicí s majetkovou podstatou. Totéž se týká i peněžitých závazků vzniklých před zahájením insolvenčního řízení.

IZ se snaží poněkud jiným způsobem definovat hranici možnosti a nemožnosti dispozice dlužníka s majetkovou podstatou. Na rozdíl od současné právní úpravy kvalifikuje IZ úkony dlužníka, které učiní v rozporu s omezením dispozice s majetkem, za neúčinné.

Stejně jako v případě jiných podání k soudu, soud přezkoumá insolvenční návrh z hlediska jeho úplnosti a srozumitelnosti. Na rozdíl od jiných druhů podání v občanském soudním řízení však **IZ neukládá soudu, aby vyzval navrhovatele k doplnění insolvenčního návrhu. Insolvenční soud tedy v případě neurčitosti a neúplnosti návrhu usnesením insolvenční návrh odmítne.** Povinnost soudu vyzvat k doplnění však platí v případě, kdy k insolvenčnímu návrhu nejsou připojeny potřebné důkazy a listiny. Teprve po marném uplynutí lhůty, která nesmí být delší než sedm dní, může usnesením insolvenční soud návrh odmítnout.

Nová omezení obsahuje IZ i v případě zpětvzetí insolvenčního návrhu. **Navrhovatel může vzít svůj insolvenční návrh zpět nejpozději do právní moci rozhodnutí o úpadku či jiná rozhodnutí o insolvenčním návrhu. Věřitel však může podat nový insolvenční návrh pro tu stejnou pohledávku znovu až po šesti měsících ode dne po jeho zpětvzetí.** Totéž platí pro osobu, která postoupením pohledávky nabyla tuto pohledávku od původního věřitele.

Stejně jako v současné době, tak i podle IZ bude v insolvenčním řízení rozhodovat insolvenční soud formou usnesení. Pokud insolvenční soud usnesením insolvenční návrh neodmítne, rozhodne usnesením ve věci samé.

Jestliže insolvenční soud neshledá, že jsou splněny předpoklady stanovené zákonem pro vydání rozhodnutí o úpadku, návrh zamítne.

U insolvenčního návrhu věřitele zákon výslovně stanoví, že **postoupená část pohledávky na jiného věřitele nevytváří stav, kdy zde existují minimálně dva věřitelé. Toto postoupení se však musí stát v době do šesti měsíců před podáním insolvenčního návrhu či po zahájení insolvenčního řízení.**

Stejně jako v současnosti může insolvenční soud usnesením zamítnout návrh pro nedostatek majetku dlužníka. IZ podrobně stanoví případy, kdy tak soud musí učinit. Mimo jiné se jedná o případ, kdy dlužníkem je obchodní společnost zrušená rozhodnutím soudu, případ, kdy návrh dlužníka podá likvidátor jmenovaný soudem či případ, kdy věřitelé dlužníka byli vyhláškou vyzváni ke sdělení údajů o majetku dlužníka a údajů o právních úkonech dlužníka, u kterých bylo možno uplatnit neplatnost nebo neúčinnost, a žádný majetek ani úkony dlužníka nebyly zjištěny.

IZ výslovně stanoví, že usnesení o zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku dlužníka je podkladem pro výmaz dlužníka z obchodního rejstříku, pokud nejde o právnickou osobu zřízenou zákonem.

Stejně jako v jiných druzích soudního řízení může insolvenční řízení skončit zastavením pro nedostatek pod-

mínky v řízení, který nelze odstranit a nebo který se nepodařilo odstranit a nebo pro zpětvzetí insolvenčního návrhu.

Nejčastějším případem rozhodnutí v insolvenčním řízení poté, kdy bude osvědčeno a zjištěno, že dlužník je v úpadku, bude vydání **rozhodnutí o úpadku.** Obsah tohoto rozhodnutí je v IZ stanoven daleko podrobněji, než je tomu v současné právní úpravě. Pokud jde o odvolání proti tomuto rozhodnutí, není přípustné proti rozhodnutí o návrhu dlužníka.

Proti návrhu věřitele se může odvolat pouze dlužník. Proti zamítnutí insolvenčního návrhu se může odvolat pouze insolvenční navrhovatel.

Pokud tedy soud rozhodne o úpadku po osvědčení jeho existence, může rozhodnout těmito způsoby:

- Pokud je dlužníkem osoba, u které IZ vylučuje řešení úpadku reorganizací nebo oddlužením, spojí soud rozhodnutí o úpadku s rozhodnutím o prohlášení konkurzu.
- Pokud dlužník spolu s insolvenčním návrhem předloží reorganizační plán přijatý všemi skupinami věřitelů, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.
- V případě, kdy dlužník společně s insolvenčním návrhem podá návrh na povolení oddlužení, spojí insolvenční soud s rozhodnutím úpadku i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.

Pokud nerozhodne soud shora uvedenými třemi způsoby, dá samostatné rozhodnutí do tří měsíců po rozhodnutí úpadku, ale nesmí rozhodnout dříve než po skončení schůze věřitelů svolané rozhodnutím o úpadku.

Incidenční spory

Jak již bylo uvedeno, na rozdíl od současné právní úpravy IZ definuje a specifikuje druhy incidenčních sporů, tedy sporů vyvolaných konkurzem.

Mezi incidenční spory podle IZ patří:

- Spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek.
- Spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle § 225 odst. 5 IZ.
- Spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela.
- Spory na základě odpůrcí žaloby.
- Spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinnosti insolvenčním správcem.
- Další spory, které zákon označí jako spory incidenční.

U jiných sporů, jejichž účastníkem je insolvenční správce, nelze ustanovení o incidenčních sporech použít, i když probíhají za trvání insolvenčního řízení.

IZ se snaží i v tomto případě urychlit insolvenční řízení, neboť incidenční spory jsou jen jednou z příčin délky insolvenčního řízení.

Mezi zásadní odlišnosti od současné právní úpravy incidenčních sporů podle IZ patří:

- K zabránění průtahů může předseda soudu přikázat spor jinému než přidělenému soudci.
- Soud může rozhodnout usnesením o odmítnutí v případě, kdy žaloba je podána opožděně nebo osobou, která nebyla oprávněna žalobu podat.
- Soud řízení zastaví v případě, kdy se vyskytne neodstranitelná podmínka pro průběh řízení.
- Schválený smír uzavřený správcem může insolvenční soud schválit jen pokud s ním souhlasí věřitelský výbor.

Rozsudek ve věci samé vydaný v incidenčním sporu je závazný pro všechny procesní subjekty.

Příhlášky pohledávek a jejich druhy

Věřitelé mohou přihlašovat své pohledávky buď od zahájení insolvenčního řízení do rozhodnutí o tomto řízení, nebo ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o insolvenčním řízení.

Pokud jde o obsah přihlášky, je úprava IZ v podstatě podobná jako je právní úprava současná. Novinkou ovšem je, že **příhlášku lze podat pouze na formuláři, jehož náležitosti stanoví prováděcí předpis.**

I nadále má přihláška pohledávky na běh promlčecí lhůty nebo lhůty prekluzivní stejný účinek jako žaloba.

Ustanovení § 178 IZ konstatuje, že v případě, kdy přihlášená pohledávka bude zjištěna tak, že její skutečná výše činí méně než 50 % této přihlášené pohledávky, k přihlášené pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna. Věřiteli, který takovou pohledávku přihlásil, insolvenční soud uloží, aby ve prospěch majetkové pod-

staty zaplatil částku, o kterou přihlášená pohledávka převyšila rozsah, ve kterém byla zjištěna.

Podobná úprava je u zajištěné pohledávky, kdy se nejedná jen o zjištěný rozsah menší než 50 %, ale stejně bude hodnocen případ, kdy právo na uspokojení ze zajištění bude v pořadí horším než v uvedené přihlášce pohledávky. I zde soud uloží věřiteli, aby nikoli ve prospěch majetkové podstaty, ale pouze ve prospěch zajištěných věřitelů zaplatil částku, o kterou hodnota zajištění uvedená v přihlášce převyšuje hodnotu zjištěného plnění.

Zákon jde však ještě dále a v § 181 upravuje **zákonné ručení osob, které přihlášku podepsaly.** Tyto osoby ručí za splnění povinnosti stanovené v § 188 a § 179 společně a nerozdílně s přihlášeným věřitelem. To se netýká osoby, která jednala na základě plné moci, ale pouze osob, které tuto plnou moc udělily.

V případě, kdy v průběhu insolvenčního řízení nastane jakákoli skutečnost, na jejímž základě se podle insolvenčního zákona k přihlášce pohledávky nebo přihlášené pohledávce nepřihlíží, vydá soud **usnesení o odmítnutí přihlášky.** Proti tomuto usnesení insolvenční zákon připouští odvolání.

Nové je rovněž usnesení pro případ, kdy přihlášená pohledávka v průběhu insolvenčního řízení je uspokojena nebo zanikne jiným způsobem a přihlášený věřitel nevezme svou přihlášku procesním návrhem zpět. V takovém případě vydá insolvenční soud usnesení o tom, že účast takového insolvenčního věřitele se v řízení končí, aniž je přihláška pohledávky vzata zpět. Proti tomuto usnesení insolvenční zákon odvolání nepřipouští. Insolvenční věřitel se však může **samostatnou žalobou domá-**

hat určení, že jeho pohledávka trvá i nadále. Žaloba se podává ze zákona proti insolvenčnímu správci do 30 dnů ode dne, kdy přihlášenému věřiteli bylo doručeno rozhodnutí o tom, že jeho účast v řízení končí. Tato žaloba se řadí mezi insolvenční spory ze zákona.

Insolvenční zákon upravuje podobně přezkoumání pohledávek insolvenčním správcem a přezkumné jednání, jak je to obsaženo v současné právní úpravě.

Podle § 192 odst. 1 mohou dlužník a insolvenční správce popírat pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek při přezkumném jednání. Jednotlivým věřitelům již toto právo nepřisluší.

Věřitele, jehož nevykonatelná přihlášená pohledávka byla popřena při přezkumném jednání, jehož se nezúčastnil, o tom insolvenční správce povinně vyrozumí, a to i tehdy, je-li popření uvedené v opraveném seznamu přihlášených pohledávek.

Pokud jde o žaloby o určení popřených pohledávek, podávají se proti insolvenčnímu správci. Podobně jako v současné právní úpravě, pokud jde o vykonatelné pohledávky, podává insolvenční správce, který takovou pohledávku popřel, žalobu u insolvenčního soudu **do 30 dnů od přezkumného jednání.** Tato žaloba se podává proti věřiteli, který vykonatelnou pohledávku přihlásil. U popření pohledávky dlužníkem má toto popření stejný účinek, jako je tomu v současné právní úpravě, tedy že takto popřená pohledávka není exekucním titulem.

Podobně jako současná právní úprava, tak i insolvenční zákon upravuje zvláštní druhy pohledávek, které nazývá **pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na rovně.**

Na rozdíl od současné právní úpravy, kde uplatňování těchto pohledávek upraveno není, § 203 odst. 1 insolvenčního zákona říká, že **tyto pohledávky se uplatňují vůči insolvenčnímu správci žalobou tak, jakoby insolvenční správce byl v nich dlužníkem.** To znamená, že věřitelé těchto pohledávek podávají žalobu proti insolvenčnímu správci, ale tato žaloba nepatří mezi incidenční spory.

Stejně postavení však nemají zajištění věřitelé, kteří podle § 204 odst. 1 insolvenčního zákona se mohou u svých zajištěných pohledávek domáhat u insolvenčního soudu, aby nápravu zjednal v rámci své dohledací činnosti.

Pojem majetková podstata

Insolvenční zákon používá nový pojem majetková podstata, neboť pojem konkurzní podstata se v současné právní úpravě týká pouze konkurzního řízení. Nejde však pouze o záměnu názvu, ale i o poněkud jiné vymezení obsahu.

Insolvenční zákon rozlišuje, zda insolvenční návrh podá dlužník nebo věřitel. V případě, kdy insolvenční návrh po-

dal dlužník, patří ze zákona do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil ke dni zahájení insolvenčního řízení, jakož i majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení. Jde tedy o podobné vymezení jako současná právní úprava konkurzní podstaty.

U insolvenčního návrhu podaného věřitelem náleží do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil v době, kdy insolvenční soud nařídil předběžné opatření, kterým zcela nebo zčásti omezil právo dlužníka nakládat s jeho majetkem, majetek, který dlužníkovi patřil v době, kdy insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku dlužníka a majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení po vydání těchto rozhodnutí. Je zdůrazněno, že **do majetkové podstaty patří i spoluvlastnické podíly dlužníka.**

Pokud jde o majetek jiných osob, než je dlužník, ten náleží do majetkové podstaty, stanoví-li tak zákon, zejména jde-li o plnění z neúčinných právních úkonů.

Ustanovením § 206 IZ je demonstrativním způsobem vymezen **obsah majetkové podstaty.** Negativní vymezení, tedy **negativní vymezení majetkové podstaty,** je obsaženo v § 207 IZ. Podobně jako v současné právní úpravě **do majetkové podstaty nepatří majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí, věci sloužící k podnikání dlužníka však z majetkové podstaty vyloučeny nejsou.**

Podobně jako v současné právní úpravě pak insolvenční zákon upravuje součinnost dlužníka se správcem, sestavení majetku dlužníka, předvolání k výslechu a k prohlášení majetku a oznamovací povinnost držitele dlužníkovy majetku. U třetí osoby, která

má u sebe dlužníkův majetek, § 213 IZ stanoví lhůtu, počínající běžet od doby, kdy se taková osoba dozví o vydání rozhodnutí o úpadku.

Žaloby na vyloučení majetku z majetkové podstaty

Tuto žalobu podávají stejně jako v současné právní úpravě osoby, které se domnívají, že zapsaný majetek do majetkové podstaty nepatří.

Žaloba se podává proti insolvenčnímu správci do 30 dnů ode dne, kdy takové osobě bylo doručeno vyrozumění o soupisu majetku, k němuž uplatňuje právo. U této lhůty je zdůrazněno, že **se jedná o lhůtu hmotněprávní a nikoli o lhůtu procesní,** tedy tuto žalobu je třeba podat poslední den lhůty přímo k insolvenčnímu soudu.

Insolvenční zákon do jisté míry odstraňuje i současné pochybnosti o tom, co se rozumí nakládáním s majetkem po dobu, kdy je veden insolvenční spor o vyloučení majetku. Ustanovení § 225 odst. 4 říká jednoznačně, že **po tuto dobu, která končí pravomocným skončením sporu, nesmí insolvenční správce zpeněžit majetek, který je předmětem žaloby, ani s ním nesmí jinak nakládat, ledaže tím odvrací újmu tomuto majetku bezprostředně hrozící nebo jestliže tak po podání žaloby činí se souhlasem žalobce.**

*...po dobu, která končí
pravomocným skončením sporu
(o vyloučení majetku), nesmí
insolvenční správce zpeněžit majetek,
který je předmětem žaloby, ani s ním
nesmí jinak nakládat...*

Insolvenční zákon převzal i judikaturu týkající se případu, kdy dojde ke zpeněžení majetku a nelze tedy majetek vydat. V takovém případě podle § 225 odst. 6 má vlastník věci právo na vydání výtěžku zpeněžení a dále má právo na náhradu škody.

Neplatné a neúčinné právní úkony v insolvenčním řízení

Pokud jde o **neplatnost právního úkonu**, stanoví insolvenční zákon některé nové, dosud neupravené zásady. Mezi tyto zásady podle § 231 až § 234 IZ patří zejména:

- Insolvenční soud není vázán rozhodnutím soudu či jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo ke zjištění neplatného právního úkonu, týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, ani jiným způsobem tohoto zjištění.
- Otázku neplatnosti právního úkonu posuzuje insolvenční soud, a to buď jako otázku předběžnou, a nebo přímo v incidenčním sporu. Aktivní legitimaci má i státní zástupce. Vždy však musí na straně žalovaného stát insolvenční správce.
- Aktivní legitimaci dovolání se relativní neplatnosti má ze zákona i insolvenční správce.
- Insolvenční soud je vázán neplatností právního úkonu, která byla nalezena rozhodnutím soudu, které nabylo právní moci před zahájením insolvenčního řízení.
- Platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení plnění, jehož se týká neplatný právní úkon, lze napadnout pouze žalobou podanou u insolvenčního soudu, nejpozději do skončení insolvenčního řízení. Tato žaloba se řadí mezi incidenční spory.

Neúčinné právní úkony

Pojem neúčinnost právních úkonů se insolvenční zákon pokouší lépe definovat, než je tomu v současné právní úpravě. Na prvním místě je třeba zdůraznit, že neúčinností právního úkonu není dotčena jeho platnost. Jako neúčinné označuje insolvenční zákon právní úkony, kterými dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných. Je zdůrazněno, že za právní úkon se považuje též dlužníkovu opomenutí.

Neúčinnost podle výslovného znění § 235 odst. 2 IZ se zakládá rozhodnutím soudu o žalobě insolvenčního správce, kterou bylo odporováno dlužníkovým právním úkonům. Podle § 239 odst. 1 IZ může odporovat právním úkonům dlužníka v insolvenčním řízení pouze insolvenční správce. Insolvenční správce podává i odpůrcí žalobu proti osobám, které mají povinnost vydat dlužníkovu plnění z neúčinných právních úkonů do majetkové podstaty. Tento spor je výslovně označen zákonem jako incidenční.

Nově IZ rozlišuje zvýhodňující právní úkony a úkony úmyslně zkracující věřitele.

Za **znevýhodňující právní úkon** IZ v § 241 odst. 1 označuje takový úkon, v jehož důsledku se některému věřiteli dostane na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by jinak náleželo v konkurzu.

Musí se však jednat o úkon dlužníka v době, kdy již byl v úpadku, nebo o právní úkon, který k úpadku vedl. **Nově platí nevyvratitelná právní domněnka, že zvýhodňující právní úkon učiněný ve prospěch osoby dlužníka blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, je úkonem, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku.**

Tomuto úkonu lze odporovat tehdy, byl-li učiněn v posledních třech letech před zahájením insolvenčního řízení ve prospěch osoby dlužníka blízké nebo dlužníka, který tvoří s dlužníkem koncern, a nebo v době jednoho roku před zahájením insolvenčního řízení ve prospěch jiné osoby. Zákon nedefinuje taxativním způsobem znevýhodňující právní úkony, ale uvádí je pouze demonstrativně. Například jde o splnění dohod dříve, než se dluh stal splatným.

Na druhé straně musí zákon vyloučit z režimu nezvýhodňujících právních úkonů především úkony učiněné za podmínek obvyklých v obchodním styku, na základě kterých dlužník obdržel přiměřené protiplnění nebo jiný přiměřený majetkový prospěch, a to za předpokladu, že nešlo o úkon učiněný ve prospěch osoby dlužníkovu blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, a že osoba, v jejíž prospěch byl úkon učiněn, nemohla ani při náležitě pečlivosti poznat, že dlužník je v úpadku, nebo že by tento úkon mohl vést k úpadku dlužníka.

Úkon úmyslně zkracující znamená úmyslné zkrácení uspokojení věřitele. Podmínkou je, že druhé straně, která komunikovala s dlužníkem, musel být tento úmysl znám nebo jí se zřetelem ke všem okolnostem musel být znám. I zde platí nevyvratitelná právní domněnka úmyslu osob blízkých nebo osob tvořících s dlužníkem koncern.

Lhůta pro odpůrcí žalobu vůči úmyslu a zkracujícímu úkonu dlužníka činí pět let před zahájením insolvenčního řízení.

Konkurzní řízení

Jak již bylo několikrát uvedeno, je řešení úpadku dlužníka formou konkurzu jen jednou z možností, kterou poskytuje insolvenční zákon. Zde najdeme několik odlišností, které pramení především z poznatků praxe dosud v právní úpravě neobsažených.

Například je umožněno osobě, které dlužník udělil příkaz, pověření nebo plnou moc v případě, že je nebezpečí prodlení, pokračovat v obstarání záležitostí dlužníka, kterých se tyto úkony týkají, a to až do doby, než se jejich obstarání ujme insolvenční správce. Dále je výslovně řečeno, že prohlášení konkurzu není samo o sobě důvodem zániku pověření a plných mocí udělených dlužníkem pro insolvenční řízení. Podrobněji, než je v současné právní úpravě obsaženo, obsahuje IZ úpravu dopadů konkurzního řízení na smlouvu o vzájemném plnění, fixní smlouvy na výpůjčku nebo na nájemní a podnájemní smlouvu.

Nově je pamatováno například na otázku leasingových smluv nebo výhradu vlastnického práva v kupní smlouvě.

Podrobně a lépe pak IZ například upravuje i přerušovací soudních a jiných řízení po prohlášení konkurzu.

V § 263 odst. 4 IZ je stanovena povinnost soudu, správního orgánu nebo jiného orgánu příslušného k projednání a rozhodnutí věci v případě, že se dozví o přerušení řízení, vyzoomět o tom účastníky řízení a současně je poučit, za jakých podmínek lze v řízení pokračovat.

Pokud jde o rozhodnutí vydaná v době, kdy je řízení přerušeno ze zákona, tak se nedoručují. Bylo-li řízení přerušeno po doručení rozhodnutí, avšak ještě před tím, než rozhodnutí nabylo právní moci, nenabývá rozhodnutí právní moci.

Nová je i právní úprava vymezení řízení, které se prohlášením konkurzu na majetek dlužníka nepřerušují. Ustanovení § 266 odst. 1 obsahuje taxativní úpravu těchto řízení. Ustanovení § 267 IZ velmi podrobně upravuje dopad prohlášení konkurzu na majetek dlužníka na výkon rozhodnutí u soudu a exekuční řízení.

Dále IZ podrobněji než současná právní úprava obsahuje úpravu účinku prohlášení konkurzu na společné jmění manželů. Smlouvy mezi manželi, které byly uzavřeny po podání insolvenčního návrhu dlužníkem a jde-li o insolvenční návrh věřitele poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, jsou ze zákona prohlášením konkurzu neplatné za podmínky, že se jedná o smlouvy uvedené taxativně v § 269 odst. 1 pod písm. a) až d) IZ.

Vybrané procesní úkony navazující na prohlášení konkurzu

Nově IZ obsahuje oprávnění insolvenčního správce ke zpeněžení zapsaného majetku, kdy v § 280 IZ je výslov-

ně uvedeno, že soupis majetkové podstaty je listinou, která insolvenčního správce v rámci konkurzu opravňuje ke zpeněžení zapsaného majetku. Výjimku z této zákonné zásady může stanovit pouze zákon.

Novým institutem je zpráva o hospodářské situaci dlužníka podle § 281 IZ. Tuto zprávu sestaví povinně insolvenční správce ke dni prohlášení konkurzu. Obsahem zprávy je především porovnání majetkové podstaty se závazky dlužníka a vyjádření správce k možnosti dalšího využití dlužníkovy podniku.

Dalším novým institutem je úhrada existenčních potřeb dlužníka upravená v § 282 IZ. Schůze věřitelů zde rozhodne, zda a v jakém rozsahu se má dlužníku, který je fyzickou osobou, jeho rodině poskytovat plnění z majetkové podstaty k úhradě jejich odůvodněných existenčních potřeb. Schůze věřitelů tak činí pouze na žádost dlužníka nebo některého z členů jeho rodiny a nikoli z vlastního podnětu.

Zpeněžení majetkové podstaty

Insolvenční zákon se zde na prvním místě zabývá rámcovou definicí, co je zpeněžením majetkové podstaty. Ustanovení § 283 odst. 1 IZ má spíše vysvětlující povahu, která má zamezit určitým nejasnostem, zda určitý úkon insolvenčního správce je či není zpeněžením majetkové podstaty. Striktně se zde však říká, že **ke zpeněžení majetkové podstaty lze přikročit teprve po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkurzu a nejdříve po první schůzi věřitelů, pokud nejde o věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením a nebo pokud insolvenční soud nepovolí výjimku.**

V ustanovení § 285 IZ jsou stanoveny **účinky zpeněžení majetkové podstaty**. Je zde uvedeno, že tímto zpeněžením zanikají účinky nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce a věcná břemena zatěžující zpeněžovaný majetek, která jsou podle ustanovení IZ v insolvenčním řízení neúčinná. Pokud jde o povinnost dlužníka vyklidit nemovitost, je zde upravena žaloba na vyklizení a zároveň je označena jako spor, který není incidenční. Zákon zde odkazuje i na ustanovení § 711 odst. 1 písm. d) občanského zákoníku, pokud jde o bytovou náhradu s tím, že jinou než tuto bytovou náhradu není třeba poskytnout. Zároveň je v § 285 odst. 4 IZ obsažena podrobná úprava ve vztahu k zákonu č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, zejména pokud jde o předkupní práva nájemců.

I nadále IZ stanoví taxativně způsoby zpeněžení majetkové podstaty a činí tak stejným způsobem, jak je obsažen v současné právní úpravě. Výslovně je uvedeno, že **o způsobu zpeněžení rozhodne insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru a soudu**. Ustanovení § 289 odst. 1 IZ, týkající se prodeje mimo dražbu neboli přímého prodeje, se vrací k právní úpravě před 1. 5. 2000 a stanoví, že prodej mimo dražbu kromě souhlasu insolvenčního soudu se děje i se souhlasem, a nikoli po projednání s věřitelským výborem. Totéž se týká i zpeněžení dlužníkovu majetku jedinou smlouvou. I zde je zakotven vedle souhlasu soudu i souhlas insolvenčního správce. Tyto souhlasy jsou podmínkou účinnosti tohoto právního úkonu.

Konečně insolvenční zákon řeší přiměřenost aplikace smlouvy o prodeji podniku podle obchodního zákoníku, kdy ze zákona na nabyvatele podniku přecházejí **práva a závazky z pracovněprávních vztahů** k zaměstnancům dlužníkovu podniku, ale s výjimkou pracovněprávních pohledávek dlužníkových zaměstnanců vzniklých do účinnosti smlouvy. Výslovně je uvedeno, že na nabyvatele jiné než tyto závazky nepřecházejí.

Dále IZ výslovně označuje jako neplatné právní úkony dlužníka, osob jemu blízkých a osob tvořících s dlužníkem koncern, kterými tyto osoby nabývají majetek náležející do majetkové podstaty. Zákon výslovně uvádí, že je tomu tak i v případě, kdy se tento majetek nabývá formou dražby.

Nově pak § 295 odst. 2 pod písm. a) až b) definuje osoby, pro které platí zákaz nabývání uvedeného majetku.

Uspokojení pohledávek jednotlivých věřitelů

Ustanovení § 298 IZ již **neomezují rozsah uspokojení zajištěných věřitelů** (v současnosti oddělených věřitelů) **procentem výtěžku**, který na ně připadá z jejich zajištěných pohledávek. Zákon uvádí, že výtěžek se věřitelům vydá po odečtení nákladů spojených se správou a zpeněžením a po odečtení částky připadající na odměnu správce.

Dále zákon nově omezuje v § 298 odst. 3 náklady spojené se správou nejvýše v rozsahu 4 % výtěžku zpeněžení.

...zákon nově omezuje v § 298 odst. 3 náklady spojené se správou nejvýše v rozsahu 4 % výtěžku zpeněžení.

Vyšší náklady lze odečíst pouze se souhlasem zajištěného věřitele.

Podobně jako současná právní úprava obsahuje i IZ zprávu o průběhu zpeněžení a nakládání s výtěžkem, možnost částečného rozvrhu pohledávek a konečnou zprávu.

Pokud jde o přednostní pohledávky, tedy pohledávky, které lze uspokojit před rozvrhem, jsou uvedeny v § 305 IZ. Jde o podobnou úpravu, jaká je v současnosti, jen s tím rozdílem, že se nejedná o totožné označení těchto přednostních věřitelů.

Insolvenční zákon již nečlení věřitele do jednotlivých tříd. V ustanovení § 306 odst. 3 IZ je uvedeno, že všichni věřitelé zahrnutí do rozvrhu se uspokojují poměrně vzhledem k výši jejich pohledávek tak, jak byla zjištěna.

Zrušení konkurzu

Důvody zrušení konkurzu usnesením soudu jsou v § 308 IZ upraveny podobně jako v současné právní úpravě, ale jsou lépe a přehledněji odůvodněny.

Rozhodnutí o nepatrném konkurzu

Institut nepatrného konkurzu je upraven v insolvenčním zákoně nově. O nepatrný konkurz se jedná v případě, kdy dlužníkem je fyzická osoba, která není podnikatelem a celkový obrát dlužníka podle zvláštního právního předpisu za poslední účetní období předcházející prohlášení konkurzu nepřesahuje

2 000 000 Kč a dlužník nemá více než padesát věřitelů. Zda se jedná či nejedná o nepatrný konkurz, rozhodne vždy usnesením insolvenční soud, a to i bez návrhu.

Nepatrný konkurz má určité procesní odlišnosti. V nepatrném konkurzu není volen věřitelský výbor, ale jen zástupce věřitelů, k účinnosti dohody o vypořádání společného jmění manželů není potřeba schválení insolvenčním soudem ani souhlas věřitelského výboru.

K vyloučení nedobytných pohledávek a věcných práv nebo jiných majetkových hodnot, které není možné prodat, není nutný souhlas insolvenčního soudu ani věřitelského výboru.

Po přezkumném jednání lze současně projednat všechny otázky, o kterých by jinak byla oprávněná rozhodnout pouze schůze věřitelů, a je-li to účelné, lze přednést také konečnou zprávu a vyúčtování a projednat námítky proti ní.

Reorganizace

Reorganizace je novým způsobem řešení konkurzu, o kterém bylo před schválením insolvenčního zákona několik let diskutováno. Právě ona reorganizace je oním institutem, který by měl prolomit likvidační charakter konkurzu, zejména ve vztahu k podnikatelům – právnickým osobám.

Reorganizace není pojmem, který by vznikl s vydáním insolvenčního zákona, ale zákonodárce se inspiroval především právní úpravou v USA či ve Spolkové republice Německo. Pro možnost řešit úpadek formou reorganizace je zapotřebí především ekonomické prostředí. Samotná právní úprava nemůže reorganizační princip konkurzu samozřejmě prosadit.

Reorganizace je podle § 316 odst. 1 IZ definována jako postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.

V podstatě se zde jedná o regulované podnikání úpadce v průběhu insolvenčního řízení pod dohledem soudu a věřitelů. Jde tedy o stejný základní cíl, jaký je dnes obsažený ve vyrovnacím řízení, jehož podstatou je schválená dohoda dlužníka s jednotlivými věřiteli s tím, že po splnění této dohody zanikají zbylé neuspokojené pohledávky a dlužník může pokračovat v podnikatelské či jiné činnosti.

V průběhu vyrovnacího řízení podle současné právní úpravy není samozřejmě dlužník zbaven možnosti disponovat se svým majetkem, ale je zde především vůle vyrovnacího správce.

Reorganizace je však něco úplně jiného, neboť jejím cílem je krom uspokojení věřitelů i umožnění podnikatelské činnosti dlužníka podle přijatého a schváleného plánu.

Reorganizací však lze řešit pouze úpadek či hrozící úpadek dlužníka, který je podnikatelem ve smyslu obchodního zákoníku a reorganizace se týká jeho podniku. Jde tedy o právnické i fyzické osoby, které jsou podnikateli podle obchodního zákoníku. Na jiné osoby v postavení dlužníka možnost reorganizace pojmově nedopadá.

Ale i u podnikatelů zná zákon výjimky, neboť podle § 316 odst. 3 IZ nelze reorganizaci připustit u právnické osoby v likvidaci, obchodníka s cennými papíry nebo osoby oprávněné k obchodování na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu. **Dále reorganizace není přípustná tehdy, jestliže celkový obrat dlužníka podle zvláštního právního předpisu, to je zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu, nedosáhl alespoň 100 000 000 Kč nebo zaměstnával-li dlužník méně než 100 zaměstnanců v hlavním pracovním poměru. Je tedy patrné, že reorganizace se bude týkat pouze velkých podnikatelů s velkým ročním obrátem.**

Uvedený postup je podmíněn tím, že podle § 316 odst. 5 IZ dlužník společně s insolvenčním návrhem nebo nejpozději do 15 dnů po rozhodnutí o úpadku předloží insolvenčnímu soudu reorganizační plán schválený alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů. V takovém případě uvedené finanční limity a limity zaměstnanců neplatí.

Aktivní legitimaci k podání návrhu na povolení reorganizace má samozřejmě na prvním místě dlužník, ale ze zákona jej má i přihlášený věřitel. Zde je podstatný rozdíl oproti vyrovnání, kdy podle současné právní úpravy může návrh na vyrovnání podat pouze dlužník.

Návrh na povolení reorganizace lze podle insolvenčního zákona podat nejpozději do rozhodnutí o úpadku. To se však týká pouze hrozícího úpadku a v ostatních případech lze takový návrh podat nejpozději do 10 dnů před první schůzí věřitelů, která se má konat po rozhodnutí o úpadku. Pokud je návrh na povolení reorganizace opožděn, soud jej usnesením odmítne. Proti tomuto usnesení se může odvolat pouze ta osoba, která návrh podala.

Insolvenční zákon v § 319 stanoví **obligatorní obsah návrhu na povolení reorganizace.** Krom obvyklého obsahu, který je vlastní každému návrhu k soudu, musí dlužník uvést známé údaje o kapitálové struktuře a majetku osob, které dlužníka ovládají nebo které tvoří s dlužníkem koncern a dále údaj o způsobu navrhované reorganizace.

Podobně jako u jiného insolvenčního návrhu, musí dlužník připojit i seznam svého majetku a seznam závazků.

Insolvenční soud posoudí takový návrh jako každý jiný návrh podaný k soudu, tedy zejména z hlediska formy a dodržení formálního obsahu stanoveného zákonem. V případě, kdy návrh není k výzvě soudu doplněn, insolvenční soud jej usnesením odmítne. Proti tomuto usnesení může podat odvolání jen navrhovatel.

Návrh na povolení reorganizace, který podá věřitel, musí schválit schůze věřitelů. Učiní tak po zprávě insolvenčního správce o již zmíněné zprávě o hospodářské situaci dlužníka.

Insolvenční soud zamítne návrh na povolení reorganizace především proto, že lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že je jím sledován nepoctivý záměr. Tento pojem je znám již ze současné právní úpravy, pokud jde o povolení vyrovnání. Totéž se týká případu, kdy návrh podá osoba, o jejích návrhu na povolení reorganizace bylo již dříve rozhodnuto a nebo, který podal věřitel, jestliže není schválen schůzí věřitelů. Pokud insolvenční soud návrh na povolení reorganizace odmítne, vezme na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej usnesením zamítne, insolvenční řízení nekončí, ale bez dalšího je v něm pokračováno. Účinky podání návrhu na povolení reorganizace ale tímto rozhodnutím zanikají.

V kladném případě podle § 328 IZ insolvenční soud povolí reorganizaci. Odvolání proti tomuto usnesení není ze zákona přípustné.

V usnesení o povolení reorganizace soud vydá výrok o tom, že povoluje reorganizaci, informuje o tom, kdo je insolvenčním správcem, vyzve dlužníka ve lhůtě do 120 dnů k předložení reorganizačního plánu nebo k tomu, aby bez zbytečného odkladu sdělil, že jej předložit nehodlá, a dále informaci o tom, za jakých podmínek mo-

*Právě reorganizace je oním institutem,
který by měl prolomit likvidační
charakter konkurzu...*

hou předložit reorganizační plán další osoby.

Po vydání usnesení o povolení reorganizace je dlužník pokládán za dlužníka s dispozičními oprávněními. Právní mocí tohoto usnesení se zároveň ruší omezení dispozičních práv dlužníka, ke kterým došlo ze zákona nebo rozhodnutím insolvenčního soudu v dosavadním průběhu insolvenčního řízení, ledaže tato dispoziční práva podle § 332 IZ omezí soud.

Podobně jako ve vyrovnacím řízení **pak dlužník činí právní úkony, které mají z hlediska nakládání s majetkovou podstatou a její správou zásadní význam, se souhlasem věřitelského výboru. Pokud vznikne jednáním dlužníka škoda, ručí ze zákona za tuto škodu i členové statutárního orgánu dlužníka, a to společně a nerozdílně.**

Pokud jde o úkony, které mají zásadní význam, pokouší se je zákon v § 330 odst. 4 definovat jako takové, jejichž důsledkem se významně změnila hodnota majetkové podstaty nebo postavení věřitelů a nebo míra uspokojení věřitelů.

Úlohou insolvenčního správce je mimo jiné v reorganizaci vykonávat dohled nad činnostmi dlužníka při výkonu jeho dispozičních oprávnění a dohled na zjišťování a soupis majetkové podstaty.

Povolená reorganizace dopadá i na výkon funkce orgánů dlužníka, který je právnickou osobou. Ze zákona se pozastavuje výkon funkce valné hromady nebo členské schůze dlužníka a místo valné hromady nebo členské schůze dlužníka rozhoduje v její působnosti insolvenční správce. Valná hromada či členská schůze může v této době pouze jmenovat a nebo volit a odvolávat členy statutárního orgánu a dozorčí rady. K tomu je ovšem zapotřebí souhlasu věřitelského výboru.

Při reorganizaci se ze zákona podle § 335 odst. 1 IZ za věřitele dlužníka pokládají i společníci a členové dlužníka a za jejich pohledávky se pokládá právo vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu. Uvedené ustanovení však nelze použít v případě, kdy dlužník je v úpadku pro své předlužení. Pozoruhodné je, že podle § 335 odst. 2 IZ platí, že **výše pohledávky vyplývající z účasti společníka nebo člena dlužníka ve společnosti nebo v družstvu se rovná nule.** Hlasovací právo těchto věřitelů ve smyslu § 347 odst. 2 IZ tím ovšem není dotčeno.

V řízení o reorganizaci se ze zákona podle § 337 IZ dělí věřitelé do několika skupin. Zákon uvádí, že tomu musí být tak, aby v každé skupině byli věřitelé se zásadně shodným právním postavením a se zásadně shodnými hospodářskými zájmy. Rozdělení věřitelů do jednotlivých skupin musí obsahovat reorganizační plán, v němž se vždy uvede, podle jakých kritérií k rozdělení věřitelů došlo.

Ze zákona tvoří samostatnou skupinu každý zajištěný věřitel, věřitelé uvedení v § 335 IZ, společníci a členové dlužníka a věřitelé, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny. Poslední skupinou pohledávek, které nejsou dotčeny reorganizačním plánem, jsou pohledávky, jejichž výši, splatnost ani další její vlastnosti

a práva s ní spojená reorganizační plán nemění, nebo pohledávka, u které věřitel písemně uznal, že není reorganizačním plánem dotčena.

Odůvodněnost rozdělení věřitelů do jednotlivých skupin posoudí ze zákona insolvenční soud při schvalování reorganizačního plánu.

Insolvenční soud není návrhem na rozdělení věřitelů vázán, ale může rozhodnout i jinak. Proti usnesení soudu nejsou v tomto případě opravné prostředky ze zákona přípustné.

Za důležitý dokument v reorganizaci je třeba pokládat **reorganizační plán**, který je definován v § 338 IZ. Tento dokument vymezuje právní postavení dotčených osob v důsledku povolené reorganizace. Obsahem jsou opatření sledující ozdravení provozu dlužníkovy podniku a uspořádání vzájemných vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli.

Po předložení reorganizačního plánu insolvenčnímu soudu nesmí nikdo až do zprávy o reorganizačním plánu vyvíjet činnost směřující k jeho přijetí nebo odmítnutí.

Předkladatel je ze zákona povinen zdržet se všech činností, které jsou v rozporu s reorganizačním plánem nebo které jinak ovlivňují jeho splnění.

Dlužník má ze zákona přednostní právo sestavení reorganizačního plánu i v případě, kdy návrh na povolení reorganizace poslal některý přihlášený věřitel.

Zákon stanoví povinně obsah reorganizačního plánu. Do obsahu reorganizačního plánu patří:

- Rozdělení věřitelů do skupin s určením, jak bude nakládáno s pohledávkami věřitelů v jednotlivých skupinách.
- Určení způsobu reorganizace.
- Určení opatření k plnění reorganizačního plánu, zejména z hlediska nakládání s majetkovou podstatou a s určením osob, které s ní mohou nakládat, včetně rozsahu jejich práv nakládání s ní.
- Údaj o tom, zda bude pokračovat provoz dlužníkovy podniku nebo jeho části a za jakých podmínek.
- Uvedení osob, které se budou podílet na financování reorganizačního plánu nebo převezmou některé dlužníkovy závazky a nebo zajistí jejich splnění, včetně určení rozsahu, v němž jsou ochotni tak učinit.
- Údaj o tom, zda a jak reorganizační plán ovlivní zaměstnanost v dlužníkově podniku, o opatřeních, která mají být v tomto směru uskutečněna.
- Údaj o tom, zda a jaké závazky vůči věřitelům bude mít dlužník po skončení reorganizace.

Zákon stanoví způsob provedení reorganizace **pouze demonstrativně**, když uvádí některá opatření, která k reorganizaci vedou. Mezi tyto způsoby patří například restrukturalizace pohledávek věřitelů, prodej celé majetkové podstaty či její části, prodej dlužníkovy podniku, vydání dlužníkových aktiv věřitelů nebo převod těchto aktiv na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast, či vydání akcií.

Povolená reorganizace dopadá i na výkon funkce orgánů dlužníka, který je právnickou osobou.

Do reorganizačního plánu lze uvést i několik způsobů řešení současně, pokud to jejich povaha připouští. Pokud jde o restrukturalizaci pohledávek, reorganizace spočívá podle zákona buď v prominutí části dluhu dlužníka včetně příslušenství, nebo v odkladu splatnosti těchto pohledávek. Povinně se předkládají k reorganizačnímu plánu doklady uvedené v § 342 IZ. Mezi tyto doklady patří zejména prohlášení osob ochotných financovat provedení reorganizačního plánu nebo převzít některé z dlužnických závazků a nebo je zajistit, prohlášení dlužníka manžela, že souhlasí s použitím majetku ve společném jmění manželů pro účely reorganizace a další doklady. Kromě samotného reorganizačního plánu předkladatel tohoto plánu zpracovává zprávu o reorganizačním plánu s obsahem uvedeným v § 343 IZ.

Podobně jako tomu je v současné době u vyrovnání, je reorganizační plán přijímán schůzí věřitelů. O přijetí reorganizačního plánu hlasují věřitelé ve skupinách, které jsou specifikovány v reorganizačním plánu. Hlasování o reorganizačním plánu pak není potřebné, když je na schůzi hlasováno o přijetí tohoto plánu každou skupinou věřitelů uvedenou v reorganizačním plánu. V takovém případě platí, že reorganizační plán je přijat i bez hlasování. Podrobně je upraveno hlasování mimo schůzi věřitelů v ustanovení § 346 IZ. Stejně tak jsou stanovena pravidla hlasování, a to v § 347 IZ podle jednotlivých skupin věřitelů. **Schválený reorganizační plán je schvalován podle § 348 IZ soudem.** Soud pouze zkoumá splnění podmínek uvedených v citovaném ustanovení.

Nově je použit pojem spravedlnost reorganizačního plánu, který je vymezen v § 349 IZ. Podle § 349 odst. 1 IZ se reorganizační plán považuje ve vztahu ke každé skupině zajištěných věřitelů, která ho nepřijala, za spravedlivý, mají-li podle něj věřitelé takové skupiny získat zajištění svých pohledávek stejný nebo obdobný druh zajištění, v témže pořadí ke stejnému nebo obdobnému majetku dlužníka, případně k jinému majetku dlužníka nejméně stejné hodnoty stanovené ke dni účinnosti reorganizačního plánu a obdrženému plnění, jehož současná hodnota ke dni účinnosti reorganizačního plánu se bude rovnat nejméně hodnotě zajištění stanoveném ve znaleckém posudku.

Uvedené ustanovení je pak ještě podrobnější a jeho společným jmenovatelem je, aby byl reorganizační plán přijat i tehdy, když není přijat některou ze skupin věřitelů.

Proti rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu mohou podat odvolání jen ti z věřitelů, kteří hlasovali pro odmítnutí reorganizačního plánu. Zde tedy platí obdobný princip, jako je tomu v současné době u schválení dohody o vyrovnání soudem.

Pokud není soudem reorganizační plán schválen, soud jej usnesením zamítne.

Proti tomuto rozhodnutí mohou podat odvolání dlužník, předkladatel plánu a věřitelé, kteří hlasovali pro jeho přijetí.

Usnesení o schválení reorganizačního plánu je účinné po nabytí právní moci, pokud samotným reorganizačním plánem či soudem nebylo rozhodnuto o jeho pozdější účinnosti. Toto usnesení je závazné pro všechny účast-

níky insolvenčního řízení i pro ty osoby, jejichž práv a povinností se reorganizační plán dotýká.

Od účinnosti tohoto usnesení má dlužník právo nakládat s majetkovou podstatou. Jeho omezení může být omezeno pouze reorganizačním plánem. Jiná omezení, ke kterým došlo ze zákona nebo rozhodnutím insolvenčního soudu před právní mocí usnesení a účinností usnesení, schválením reorganizačního plánu zanikají.

Současně se právní mocí usnesení o schválení reorganizačního plánu obnovuje činnost valné hromady a členské schůze družstva a dochází i k dalším právním účinkům.

Podobně jako v současné době při vyrovnání i při reorganizaci vykonává insolvenční správce dohled nad činností dlužníka. Rozsah tohoto dohledu je vymezen v § 354 IZ. Dále podle § 355 IZ je věřitelský výbor oprávněn ke kontrole provádění reorganizačního plánu dlužníkem.

Významným právním účinkem účinného usnesení o schválení reorganizačního plánu je zánik práv všech věřitelů vůči dlužníkovi. Od té doby se za věřitele dlužníka pokládají osoby uvedené v reorganizačním plánu, a to za podmínek v něm uvedených. Dále účinností reorganizačního plánu zanikají ze zákona práva třetích osob k majetku, který náleží do majetkové podstaty. Taková práva třetím osobám vznikají pouze za podmínek uvedených v reorganizačním plánu.

Účinnost reorganizačního plánu se nedotýká práv věřitelů vůči spoludlužníkům a ručitelům dlužníka.

Pohledávky, kterých se ve smyslu § 170 IZ netýká uspokojení v konkurzním řízení, podle § 359 IZ přijetím reorganizačního plánu zanikají, pokud nejde o mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka nebo není-li v reorganizačním plánu uvedeno jinak.

Po účinnosti reorganizačního plánu lze proti dlužníkovi nařídit a provést výkon rozhodnutí nebo exekuci k vymožení pohledávek.

Ten, kdo navrhl reorganizační plán, může podle § 361 IZ a za podmínek v něm uvedených navrhnout i jeho změnu. Smyslem této změny je lepší splnitelnost reorganizačního plánu. Tento návrh insolvenční soud povinně zveřejňuje v insolvenčním rejstříku a doručuje se osobám uvedeným v zákoně. O změně se jedná za podmínek uvedených v § 361 IZ.

Pokud jde o **zrušení usnesení soudu o schválení reorganizačního plánu,** je právní úprava podle § 362 IZ podobná právní úpravě zrušení usnesení soudu o schválení vyrovnání. Je tomu především proto, že jsou některému z věřitelů poskytnuty zvláštní výhody neodsouhlasené ostatními věřiteli v jednotlivé skupině, a dále se do tří let od účinnosti schválení reorganizačního plánu dopustí dlužník, jeho statutární orgán nebo člen statutárního orgánu trestného činu, který je úmyslný a je za něj pravomocně odsouzen. Takovým trestným činem ovšem musí dosáhnout schválení reorganizačního plánu nebo jím musí podstatně zkrátit věřitele. Poté, kdy soud rozhodne o zrušení reorganizačního plánu, podobně jako ve vyrovnání, mohou věřitelé bez dalšího požadovat uspokojení pohledávek a jiných práv, která měli před jeho schválením.

Podle § 363 IZ může být reorganizace přeměněna v konkurz. Děje se tak rozhodnutím soudu za podmínek stanovených v zákoně. Tyto podmínky jsou stanoveny taxativně a mezi ně patří mimo jiné skutečnost, že reorganizace byla povolena na návrh dlužníka a ten její přeměnu v konkurz poté navrhne, či v případě, kdy oprávněná osoba nesestaví ve stanovené lhůtě reorganizační plán nebo předložený reorganizační plán vezme zpět. Soud zde rozhoduje při jednání či bez jednání podle jednotlivých důvodů, které jej vedou k rozhodnutí o přeměně reorganizace v konkurz.

O přeměně reorganizace v konkurz však nesmí insolvenční soud rozhodnout, jestliže reorganizační plán byl v podstatných bodech splněn.

Pokud soud rozhodne o přeměně reorganizace v konkurz, nastávají účinky spojené s prohlášením o konkurzu, pokud ovšem insolvenční soud po svém rozhodnutí nestanoví podmínky této přeměny jiným způsobem.

Pokud je insolvenční plán splněn či je splněn v podstatných částech, vezme tuto skutečnost podle § 364 odst. 2 IZ insolvenční soud na vědomí rozhodnutím. Tímto rozhodnutím reorganizace končí. Proti tomuto rozhodnutí není ze zákona odvolání přípustné.

Oddlužení

Stejně jako reorganizace, tak je i způsob řešení úpadku formou oddlužení novým institutem. Oddlužení se podle § 389 odst. 1 IZ vztahuje pouze na dlužníka, který není

podnikatelem. Oddlužením lze řešit jak hrozící úpadek, tak i úpadek existující.

Povinností dlužníka je podat návrh na oddlužení spolu s insolvenčním návrhem. Pokud podá insolvenční návrh jiná osoba než dlužník, lze návrh na povolení oddlužení podat nejpozději do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu dlužníku.

Soud musí ovšem o této možnosti dlužníka poučit. Pokud je návrh na oddlužení podaný opožděně nebo někým, kdo k tomu není podle zákona oprávněn, vydá soud usnesení, kterým návrh odmítne. Proti tomu se může osoba, která návrh podala, odvolat.

Pokud jde o náležitosti návrhu na povolení oddlužení, kromě identifikace dlužníka a osob oprávněných za něho jednat musí obsahovat i údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících pěti letech a údaje o příjmech dlužníka za poslední tři roky. Tyto návrhy se stejně jako například přihláška pohledávky budou podávat na předepsaných formulářích. Podoba formuláře bude mít podobu prováděcího předpisu.

Podobně jako u jiných insolvenčních návrhů, tak i k návrhu na oddlužení se povinně přikládají doklady specifikované v § 392 IZ.

Mezi nejvýznamnější náležitosti návrhu na povolení oddlužení bezesporu patří osoby ochotné zavázat se při povolení oddlužení jako spoludlužníci nebo ručitelé dlužníka. Dále musí návrh podepsat i dlužníkův manžel a výslovně uvést, že s povolením oddlužení souhlasí. To ovšem neplatí, jestliže oddlužením nemůže být dotčen majetek z nevyřádaného společného jmění manželů, rozsah vyživo-

Ilustrační foto

vacích povinností dlužníka vůči jeho manželu a nezaopatřeným dětem nebo rozsah povinností dlužníka manžela. Všechny podpisy musí být úředně ověřeny.

Uvedená náležitost je tedy podobná té, která je v současné době obsažena v návrhu na povolení vyrovnání.

Tento návrh může dlužník vzít zpět, ale poté, co o tomto zpětvzetí insolvenční soud rozhodne, je ze zákona zakázáno podat nový návrh na oddlužení. Dále je třeba tento návrh na zpětvzetí podat do doby, dokud insolvenční soud nerozhodne o schválení oddlužení.

Podobně jako u reorganizace, pokud soud usnesením řízení nezastaví či návrh neodmítne, může rozhodnout v kladném či záporném slova smyslu.

Pokud jde o zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, soud tak učiní, jestliže ve smyslu § 395 odst. 1 IZ se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jsou dány důvody uvedené v zákoně.

Podobně jako je v současné době používán u nuceného vyrovnání či u vyrovnacího řízení pojem **nepoctivý záměr**, je používán i zde. Dále, podobně jako u vyrovnání, musí být zajištěna určitá kvóta pro uspokojení věřitelů. **Pokud by měla být navržena kvóta nižší než 30 % pohledávek a věřitelé by s touto sníženou kvótou nesouhlasili, je třeba návrh zamítnout.**

Poté zákon celkem podrobně definuje, podobně jak to činí současná právní úprava, pojem nepoctivý záměr. Jde především o chování dlužníka či údaje z výpisu rejstříku trestů.

V kladném slova smyslu soud usnesením povolí oddlužení. Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné.

Pokud jde o způsob oddlužení, stanoví zákon v § 398 odst. 1 IZ taxativně, že se tak může stát zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře.

Jde tedy o podstatný rozdíl od současné právní úpravy vyrovnání a především o podstatný rozdíl od právní úpravy reorganizace.

Při **zpeněžení majetkové podstaty** se obdobně aplikují ustanovení zákona o zpeněžení majetkové podstaty v konkurzu. Do majetkové podstaty však zásadně nepatří ten majetek, který dlužník nabyl poté, kdy soud oddlužení povolil. Pokud jde o **splátkový kalendář**, zákon v § 398 odst. 3 IZ stanoví, že **je dlužník povinen po dobu pěti let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.** Tuto částku rozvrhne dlužník mezi nezajištěné věřitele podle poměrných pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení.

Zajištění věřitelé se uspokojí z výtěžku zpeněžení zajištění. Při tomto zpeněžení se postupuje obdobně jako podle ustanovení o zpeněžení majetku v konkurzu. **O návrhu na oddlužení věřitelé hlasují** a zákon v § 399 IZ odkazuje na přiměřená použití hlasovacích práv upravených v § 49 až § 53 IZ. Podobně jako u konkurzu lze o způsobu oddlužení hlasovat i mimo schůzi věřitelů. Takové hlasování je upraveno podrobně v § 401 IZ.

Pokud jde o výkon hlasovacích práv, podle § 402 odst. 1 IZ právo hlasovat o způsobu oddlužení mají pou-

ze nezajištění věřitelé, kteří včas přihlásili svou pohledávku. Zajištění věřitelé nehlasují ani v rozsahu, ve kterém je podle znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení po rozhodnutí o úpadku hodnota zajištění nižší než výše zajištěné pohledávky. Dále **nemají právo hlasovat osoby dlužníkovi blízké a osoby tvořící s dlužníkem koncern.**

V kladném případě soud vydá usnesení, kterým oddlužení schvaluje.

V opačném případě soud oddlužení neschválí, jestliže v průběhu insolvenčního řízení vyšly najevo skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. Přitom soud současně rozhodne o způsobu řešení dlužníka úpadku konkurzem, tedy podobně jako v případě neschválení reorganizace. Odvolání proti tomuto usnesení může podat pouze dlužník.

V případě usnesení, kterým se oddlužení schvaluje, jsou jim stejně jako u reorganizace vázáni jak dlužník, tak věřitelé, včetně věřitelů, kteří s oddlužením nesouhlasili nebo o něm nehlasovali. Obsahem usnesení podle § 406 odst. 2 je informace o tom, kdo vykonává funkci insolvenčního správce pro způsob řešení úpadku oddlužením. Soud označí majetek, který podle stavu ke dni vydání rozhodnutí náleží do majetkové podstaty a označí nezajištěné věřitele, kteří souhlasili s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jejich pohledávky. Dále je uvedena nejnižší hodnota plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli.

Pokud je obsahem oddlužení splátkový kalendář, je obsah usnesení obsažen v § 406 odst. 3 IZ. Proti usnesení o schválení oddlužení může podat odvolání pouze věřitel, který hlasoval proti přijetí schváleného způsobu oddlužení, nebo věřitel, jehož námitkám uplatněným podle § 403 odst. 2 IZ insolvenční soud nevyhověl.

Po zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku nastávají účinky oddlužení. Podobně jako v případě reorganizace se právní mocí rozhodnutí o schválení oddlužení ruší omezení dispozičních oprávnění dlužníka, ke kterým došlo před jeho vydáním v dosavadním průběhu insolvenčního řízení ze zákona a nebo rozhodnutím insolvenčního soudu.

Od schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře má dispoziční oprávnění k příjmům, které získá po schválení oddlužení, dlužník. S takto nabytými příjmy ale dlužník musí naložit způsobem uvedeným v rozhodnutí o schválení oddlužení, tedy formou plnění splátkového kalendáře.

Dispoziční oprávnění k majetku, který náleží do majetkové podstaty v době schválení oddlužení, má od právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení plnění splátkového kalendáře dlužník. To ovšem neplatí, pokud jde o majetek sloužící k zajištění.

Majetek sloužící k zajištění insolvenčního správce zpeněží až po schválení oddlužení plnění splátkového kalendáře, nejdříve pak po zjištění pravosti, výše a pořadí zajištěné pohledávky.

Podle § 410 odst. 1 IZ platí zásadně o přezkoumání

přihlášených pohledávek za trvání účinnosti plánu oddlužení obdobně ustanovení § 190 až § 202 IZ, tedy ustanovení týkající se konkurzu.

Po dobu trvání účinků schválení oddlužení nemá nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, která by postihla majetek ve vlastnictví dlužníka, vliv na povinnost dlužníka naložit s příjmy určenými k plnění splátkového kalendáře způsobem určeným v rozhodnutí o schválení oddlužení.

Povinnosti dlužníka poté, co je oddlužení soudem schváleno, jsou taxativně uvedené v § 412 IZ.

Dlužník je především povinen vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je bez zaměstnání, musí o získání příjmu usilovat.

Dlužník je povinen vždy k 15. lednu a 15. červenci kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých šest kalendářních měsíců. Samozřejmě dlužník nesmí po tuto dobu poskytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody a nesmí na sebe přijímat nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit.

Podobně jako u reorganizace i zde **insolvenční správce po dobu trvání účinků schváleného oddlužení vykonává nad dlužníkem dohled.** Pokud v tomto období dlužník odmítne přijetí daru nebo dědictví bez souhlasu insolvenčního správce, jde ze zákona o neplatný právní úkon. Totéž platí, když dlužník uzavře bez souhlasu správce dohodu o vypořádání dědictví, podle které má v dědictví obdržet méně, než činí jeho dědický podíl.

Podobně jako u reorganizace i zde insolvenční soud vezme na vědomí splnění oddlužení rozhodnutím – usnesením. I zde není proti tomuto usnesení ze zákona odvolání přípustné. Právní mocí tohoto usnesení insolvenční řízení končí.

Pokud dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, vydá insolvenční soud po slyšení dlužníka usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Může tak učinit pouze na návrh dlužníka.

Toto osvobození se vztahuje též na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak učinit měli.

Osvobození se vztahuje na ručitele a jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu.

Pokud dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, vydá insolvenční soud po slyšení dlužníka usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Může tak učinit pouze na návrh dlužníka.

Mimořádným právem soudu podle § 415 IZ je osvobození dlužníka od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, ve kterém dosud nebyly uspokojeny. Soud tak může učinit jen na návrh dlužníka a za předpokladu, že dlužník prokáže, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v důsledku okolností, které nezavinil, a zároveň, že částka, kterou tito věřitelé na uspokojení svých dosud obdrželi, není nižší než částka, které by se jim dostalo, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkurzem.

Proti zamítavému usnesení, které nepřiznává osvobození, se může odvolat pouze dlužník. Proti rozhodnutí soudu, které přiznává osvobození dlužníku, může podat odvolání jen věřitel, jehož pohledávka vůči dlužníku nebyla v insolvenčním řízení zcela uspokojena.

Podobně jako v reorganizaci, kterou může soud usne-

sením zrušit, i zde **může soud odejmout osvobození dlužníka udělené podle § 414 až 415 IZ.** Důvodem je zjištění, že dlužník jednal podvodně ve vztahu k věřitelům či případ, kdy dlužník poskytne některému věřiteli zvláštní výhody. Totéž platí, jestliže dlužník je do tří let od právní moci rozhodnutí o osvobození od oddlužení pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým podstatně ovlivnil schválení nebo provedení

oddlužení či přiznání osvobození, popřípadě jiným způsobem poškodil věřitele.

Dalším případem je usnesení o **zrušení schváleného oddlužení.** V takovém případě se jedná především o stav, **kdy dlužník neplní své podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení či se ukáže, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude dlužník moci splnit.** Soud tak může učinit i na návrh dlužníka.

Pokud soud usnesením zruší schválené oddlužení, musí ze zákona rozhodnout o řešení dlužníkova úpadku konkurzem.

Závěr

Tento článek nemohl postihnout a nepostihl všechny oblasti úpravy IZ. Je jen nástinem základních ustanovení s tím, že jako vždy problémy a jejich řešení přinese až soudní praxe. Ještě po dlouhou dobu však vedle sebe bude fungovat insolvenční řízení podle zákona o konkurzu a vyrovnání a řízení podle nového zákona.

V každém případě bychom měli, ostatně jako u každé rozsáhlé a zcela nové právní úpravy, vycházet ze staré zásady, že právo přeje jen připraveným.

✦ Autor je advokátem v Praze.

Evropské insolvenční právo

prof. Dr. Mgr. Ing. ALEXANDER J. BĚLOHLÁVEK, Dr.h.c.

I. Insolvenční řízení v evropském kontextu

Problematika tzv. mezinárodního konkurzního, resp. insolvenčního řízení¹ není jen předmětem zájmu mezinárodní právní praxe posledních let či desetiletí, nýbrž z historického hlediska bychom některé případy pokusů o mezinárodněprávní regulaci vztahů souvisejících s úpadkem mohli vysledovat až do 17. století. Zcela jistě pro nás v současné době nejdůležitějším závazným předpisem je **Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. května 2000 o insolvenčním řízení** (dále jen v rámci tohoto příspěvku „Nařízení“), které **nabylo účinnosti 31. května 2002 a s výjimkou Dánska jde o přímo použitelný předpis ve všech členských zemích Evropské unie**. V případě insolvenčního řízení s mezinárodním (cizím) prvkem jde pak ve vztahu k tomuto mezinárodnímu (cizímu, resp. zde komunitárnímu) prvku o předpis, který **má ve své aplikaci přednost před předpisy národního původu** a v oblasti mezinárodního insolvenčního řízení pak **od 1. května 2004 pro Českou republiku představuje zásadní normu**, která byla doposud v naší odborné literatuře pojednána jen velmi okrajově a jejíž význam se u nás zcela neprávem prozatím přehlídí, ačkoliv jde o jeden ze zásadních předpisů komunitárního práva. S ohledem na význam Nařízení, jakož i s ohledem na význam insolvenčního řízení a úpravy insolvenčního řízení pro hospodářský život je především tomuto předpisu, jeho rozboru a jeho komentování věnována podstatná část tohoto příspěvku. Nařízení se opírá především o čl. 61 písm. c) a čl. 67 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen „SES“).² Účelem Nařízení však není harmonizace či unifikace insolvenčního práva (tak, jak je tomu v případě jiných předpisů z oblasti evropského civilního procesu, resp. evropského mezinárodního práva soukromého vůbec), nýbrž **harmonizace a unifikace účinků rozhodnutí o zahájení insolvenčního (úpadkového) řízení, jakož i určení jednotných pravidel pro mezinárodní příslušnost a právo použitelné na taková řízení**.

II. Základní principy evropského insolvenčního práva dle Nařízení

Úprava evropského insolvenčního práva tak, jak je předmětem Nařízení, stojí na **následujících zásadách: (i)**

univerzalita, (ii) teritorialita, (iii) jednota a (iv) pluralita, které jsou vzájemně kombinovány, přičemž za hlavní je považována zásada univerzality, která spočívá v uznání zahraničních účinků insolvenčních řízení,³ modifikovaných ovšem ostatními zásadami, především zásadou teritoriality. Někdy se hovoří v této souvislosti též o zásadě tzv. **kontrolované univerzality**.⁴ Důvodem tohoto kombinovaného přístupu je skutečnost, že původní představy o jednotném systému insolvenčního řízení a neomezené účinnosti insolvenčních rozhodnutí na celý komunitární prostor se z důvodu zásadních odlišností jednotlivých národních právních řádů ukázaly nereálné. Univerzalita je tak do značné míry prolomena možností zahájení a vedení národních úpadkových řízení omezených pouze na majetek nacházející se v rámci jurisdikce jednotlivých členských zemí⁵ za předpokladu, že se v těchto zemích nachází provozovna úpadce tak, jak je tento termín pro potřeby Nařízení definován v čl. 2 písm. h) Nařízení (k této otázce viz též níže). Dalším průlomem do principu univerzality je otázka aplikovatelného práva. Zásadně se na insolvenční řízení a na jeho účinky vztahuje jednotně v rámci komunitárního systému práva státu, v němž došlo k zahájení řízení (čl. 4 Nařízení), s omezeními zvláštních navázání v jednotlivých oblastech (srov. čl. 5 – 15 Nařízení).⁶

III. Struktura a obsah Nařízení

Nařízení se převážně zabývá problematikou mezinárodní příslušnosti, použitelného práva, práv třetích stran vyplývajících z cenných papírů, pracovních smluv, účinků insolvenčních řízení na probíhající soudní a příp. jiná řízení, vzájemným uznáváním insolvenčních řízení, pravomocí správců, zveřejňováním, vztahem mezi hlavním a sekundárními řízeními a výkonem práv věřitelů.

Nařízení sestává z pěti kapitol: Kapitola I (Všeobecná ustanovení) vymezuje oblast působnosti Nařízení (čl. 1), definice základních pojmů (čl. 2), pravidla pro stanovení mezinárodní příslušnosti (čl. 3), použitelné právo (čl. 4) a výjimky aplikace použitelného – *lex concursus* resp. *lex fori concursus* (čl. 5 až 15). Obecné pojednání k výjimkám z univerzální aplikace předpisů *legis fori concursus* je v rámci tohoto příspěvku obsaženo níže. **Kapitola II** (Uznávání insolvenčních řízení) zakotvuje principy pro automatické a všeobecné uznávání insolvenčních řízení a účinků zahájení řízení (čl. 16). Obsahuje pravidla týkající se mimo jiné účinků uznání hlavních, místních a sekundárních řízení (čl. 17), pravomocí správců (čl. 18), zveřejňování a registrací rozhodnutí o zahájení insolvenčních řízení (čl. 21 až 23), odmítnutí uznání založeného na námitkách výhrady *ordre public* (článek 26). **Kapitola III** (Sekundární insolvenční řízení) stanoví pravidla pro koordinaci mezi hlavním a se-

kundárnými řízeními (čl. 27 až 38). **Kapitola IV** (Pravidla pro informování věřitelů a uznávání jejich pohledávek) stanoví zvláštní pravidla týkající se uznávání pohledávek v rámci insolvenčního řízení (čl. 39 až 42). **Kapitola V** (Přechodná a závěrečná ustanovení) se týká účinnosti Nařízení, způsobu jeho změn a doplňování, vztahu mezi Nařízením a mezinárodními smlouvami (čl. 43 až 47).

Hlavní principy úpravy obsažené v Nařízení by bylo možno ve stručnosti charakterizovat takto:

- (i) Okamžité uznání rozhodnutí bez nutnosti samostatného exequatorního řízení (čl. 16 a 17);
- (ii) Koordinace hlavního a sekundárních řízení (čl. 27 až 38);
- (iii) Lepší ochrana zájmů zahraničních věřitelů zavedením pravidel určujících právo použitelné na tzv. přeshraniční insolvenční řízení, tj. insolvenční řízení s mezinárodním (resp. přesněji komunitárním nadnárodním) prvkem.

IV. Mezinárodní příslušnost a úprava čl. 3 Nařízení

IV.1. Význam čl. 3 Nařízení

Článek 3 Nařízení představuje základní jurisdikční ustanovení předmětného předpisu, a to zejména ve spojení s čl. 4 téhož Nařízení, které určuje právo aplikovatelné na insolvenční řízení. Je zapotřebí si totiž uvědomit, že pro zahájení a vedení celého insolvenčního řízení nemusí být ve smyslu komunitární úpravy příslušný soud určený podle sídla, bydliště či podnikání úpadce. Uvědomění si této skutečnosti je zcela nezbytné a určující pro pochopení nejen principů evropského insolvenčního práva, nýbrž také insolvenční úpravy v každém z jednotlivých členských států EU (s výjimkou Dánska).

Článek 3 Nařízení stanoví (cit.):

[Mezinárodní příslušnost]

1. *Soudy členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, jsou příslušné k zahájení insolvenčního řízení. V případě společnosti nebo právnické osoby se za místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy, považuje statutární sídlo, pokud není prokázán opak.*

2. *Pokud jsou hlavní zájmy dlužníka soustředěny na území některého členského státu, jsou soudy jiného členského státu příslušné k zahájení insolvenčního řízení proti dlužníku pouze tehdy, pokud má dlužník provozovnu na území tohoto členského státu. Účinky takového řízení jsou omezeny na majetek, který se nachází na území tohoto členského státu.*

3. *Pokud bylo insolvenční řízení zahájeno podle odst. 1, stávají se jakákoli později zahájená řízení podle odst. 2 vedlejšími řízeními. Tato řízení musí mít charakter likvidačního řízení.*

4. *Územně omezená insolvenční řízení uvedená v odst. 2 mohou být zahájena před zahájením hlavního insolvenčního řízení podle odstavce 1 pouze tehdy, a) nemůže-li být insolvenční řízení podle odst. 1 zahájeno z důvodů upravených právem členského státu, na jehož území jsou soustře-*

děny hlavní zájmy dlužníka, nebo b) pokud zahájení územně omezeného úpadkového řízení navrhuje věřitel, který má bydliště, obvyklé místo pobytu nebo sídlo v členském státě, na jehož území se nachází taková provozovna, nebo jehož pohledávka vznikla z činnosti této provozovny.

IV.2. Pravomoc vs. příslušnost

Hranice pro uznávání rozhodnutí o prohlášení úpadku jsou určeny hranicemi státu a hranicemi teritoriální působnosti jeho *jurisdikce*, tj. dopadů a účinků *pravomoci* jeho soudů. Článek 3 Nařízení stanoví pravomoc jurisdikce (soudní moci státu), která je oprávněna k zahájení hlavního insolvenčního řízení. Z terminologického hlediska by v této souvislosti stálo zřejmě za zmínku pojednat rovněž problematiku vztahu pojmů *pravomoc* a *příslušnost*.⁸ Všeobecně, vyjdeme-li z terminologie použité v anglické verzi Nařízení, je možno hovořit jak o pravomoci, tak o příslušnosti (*jurisdiction*), zatímco německá verze již používá termínu příslušnost (*Zuständigkeit*). Rovněž *příslušnost* používá většina překladů do češtiny. Jedná se však ve smyslu tuzemského procesního práva o úpravu *pravomoci* soudů konkrétního státu a nikoliv o úpravu příslušnosti.⁹ Kromě toho Nařízení neřeší ani otázku věcné, funkční či místní *příslušnosti* soudu v rámci soudního systému konkrétního státu.

Určení mezinárodní příslušnosti v tomto případě zcela zásadně ovlivňuje určení, resp. použití rozhodného práva, v daném případě *lex fori concursus*. Na druhou stranu již nyní lze uvést a zdůraznit, že Nařízení zásadně ctí (až na odůvodněné výjimky¹⁰) aplikaci předpisů *legis fori*, zde pak *legis fori concursus*. Určení mezinárodní příslušnosti má tak zásadní význam i pro zjištění práva rozhodného pro insolvenční řízení jako takové, a tedy i pro zjištění účinků insolvenčního rozhodnutí. Bez určení příslušnosti soudu pro zahájení řízení ve smyslu čl. 3 Nařízení tak nelze určit právo rozhodné.

IV.3. Princip univerzality v kontextu mezinárodní příslušnosti pro zahájení insolvenčního řízení

Nařízení vychází z principu univerzality, **nerealizuje však jakýkoliv model jednotného insolvenčního řízení, nýbrž model pluralistický**, a to z toho důvodu, že již v samotných členských zemích a na jejich územích fungují jednotné *univerzálně* účinné systémy insolvenčního (úpadkového) práva a je dán *univerzální* účinek národního insolvenčního řízení zahájeného v daném konkrétním státě.¹¹

Jak mezinárodní příslušnost pro zahájení hlavního insolvenčního řízení ve smyslu Nařízení, tak místní a věcnou příslušnost podle národních předpisů je nutno chápat jako **příslušnost výlučnou**.

Ustanovení čl. 3 Nařízení však upravuje výlučně pravomoc k rozhodování o zahájení řízení, resp. o jmenování správce. Mezinárodní příslušnost k rozhodování o dalších otázkách bezprostředně souvisejících s prováděním insolvenčního řízení však ani čl. 3 Nařízení, ani jiná úprava obsažená v Nařízení nic nestanoví.¹² Takovou

pravomoc, resp. mezinárodní příslušnost je zapotřebí posuzovat vždy důsledně podle toho, o jaké rozhodnutí se jedná, přičemž výklad je zapotřebí provádět v úzkém spojení s aplikací a výkladem čl. 25 Nařízení a zejména podle toho, zda se jedná o rozhodnutí podle čl. 25 odst. 1 Nařízení či čl. 25 odst. 2 Nařízení a teprve následně určit mezinárodní příslušnost konkrétního soudu oprávněného k vydání daného konkrétního rozhodnutí. Článek 25 Nařízení stanoví (cit.): *(1) Rozhodnutí vydaná soudem, jehož rozhodnutí o zahájení řízení se uznává podle článku 16, týkající se průběhu a ukončení insolvenčního řízení, a vyrovnání tímto soudem schválená se rovněž uznávají bez dalších formalit. Tato rozhodnutí jsou vykonatelná podle článků 31 až 51¹⁵ (s výjimkou čl. 34 odst. 2¹⁶) Bruselské úmluvy o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech,¹⁵ ve znění úmluv o přistoupení k uvedené úmluvě. První pododstavec se rovněž vztahuje na rozhodnutí, vydaná bezprostředně v souvislosti s insolvenčním řízením, jakož i na rozhodnutí, která s ním úzce souvisejí, i když je vydal jiný soud. První pododstavec se rovněž vztahuje na rozhodnutí týkající se ochranných opatření, která byla učiněna po podání návrhu na zahájení úpadečného řízení.*

(2) Uznávání a výkon rozhodnutí jiných než uvedených v odstavci 1 se řídí úmluvou uvedenou v odstavci 1, pokud je použitelná.

(3) Členské státy nejsou povinny uznat nebo vykonat rozhodnutí uvedená v odstavci 1, pokud by to vedlo k omezení osobní svobody nebo listovního tajemství.

Úprava čl. 25 Nařízení tak významně doplňuje čl. 3 Nařízení, a to i přesto, že nestanoví a z důvodů různorodosti úpravy insolvenčního práva v jednotlivých členských zemích ani stanovit nemůže, které konkrétní soudy budou v jednotlivých konkrétních případech příslušné k rozhodnutí. Konečně tak, jak vyplývá z bodu č. 6 Preambuly,¹⁶ není účelem Nařízení upravit mezinárodní příslušnost (pravomoc) ve všech případech rozhodování soudů v souvislosti s úpadekem, nýbrž jen a pouze pravomoc v souvislosti se zahájením řízení (příp. jeho ukončením) a bezprostředním prováděním v souvislosti s hlavním účelem Nařízení, a to zajistit univerzální účinek takového rozhodnutí, jehož podmínkou je právě stanovení pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti (pravomoci) soudů (justice) konkrétního státu pro zahájení takového řízení. Místní příslušnost, resp. příslušnost zcela konkrétního soudu v rámci mezinárodní příslušnosti (pravomoci) soudů určitého státu stanoví procesní a jurisdikční předpisy státu takto určeného.

Princip univerzality pak znamená, že rozhodnutí o zahájení tzv. hlavního insolvenčního řízení ve státě, v němž se nachází místo hlavních zájmů dlužníka (tzv. COMI)

Princip univerzality pak znamená, že rozhodnutí o zahájení tzv. hlavního insolvenčního řízení ve státě, v němž se nachází místo hlavních zájmů dlužníka (tzv. COMI) bez ohledu na to, kde je jeho sídlo, bydliště či místo podnikání, vyvolává bez jakéhokoliv zvláštního uznávacího řízení účinky ve všech státech Společenství.

bez ohledu na to, kde je jeho sídlo, bydliště či místo podnikání, vyvolává bez jakéhokoliv zvláštního uznávacího řízení účinky ve všech státech Společenství. V ostatních státech již není zapotřebí zahajovat jakékoliv samostatné řízení (za určitých okolností je to možné - viz níže) a správce podstaty jmenovaný v hlavním řízení v místě COMI vykonává své pravomoci automaticky ve všech těchto státech, které jsou Nařízením vázány. Tak například bude-li proti české právnické osobě zahájeno hlavní insolvenční řízení ve Španělsku, neboť španělský soud zjistí, že ve Španělsku se nachází místo hlavních zájmů dlužníka, bude toto rozhodnutí platné a závazné automaticky bez jakéhokoliv zvláštního uznávacího řízení rovněž v České republice a rovněž v České republice, stejně jako v ostatních zemích Společenství, bude španělský správce vykonávat v plném rozsahu své pravomoci. **Přitom je nerozhodné,**

ve kterém státě a s jakým statutem je takový úpadek domicilován, tj. kde má své ať již statutární či skutečné sídlo, kde byl zapsán do některého veřejného rejstříku, či kde mají bydliště členové jeho orgánů (jedná-li se o právnickou osobu).

V. Hlavní insolvenční řízení a teritoriálně omezená řízení/význam definice provozovny

Úprava rozlišuje mezi hlavním insolvenčním řízením s univerzálním účinkem v rámci Společenství (resp. v rámci teritoriální účinnosti Nařízení) na straně jedné a mezi teritoriálně omezenými řízeními na straně druhé. V rámci této druhé skupiny se jedná jednak o řízení sekundární, která jsou na hlavním řízení závislá, byť podléhají svému vlastnímu režimu v rámci samostatně aplikovatelného rozhodného práva, jednak o řízení partikulární, která byla zahájena v některém státě, v němž ovšem dlužník nemá místo svých hlavních zájmů, ještě před zahájením řízení hlavního, a z nichž se zahájením hlavního insolvenčního řízení sice stávají řízení partikulární, teritoriálně omezená, avšak přesto na hlavním insolvenčním řízení nezávislá, resp. podstatně méně závislá, než je tomu v případě řízení sekundárních, odvozených od hlavního řízení insolvenčního a zahájených na základě univerzálního účinku insolvenčního řízení ve státě, v němž se nachází provozovna dlužníka.

Po zahájení hlavního insolvenčního řízení v zemi místa hlavních zájmů lze v jiných státech zahájit místní, tzv. sekundární řízení za předpokladu, že se v tomto jiném státě nachází provozovna dlužníka. Pojem provozovna je definován v ustanovení čl. 2 písm. h)¹⁷ Nařízení a nemusí se jednat vždy o provozovnu tak, jak ji definují národní předpisy v místě takové provozovny.¹⁸ Je zapotřebí, aby

se jednalo o soubor majetkových a personálních faktorů, tj. existoval zde majetek sloužící cíleně k výkonu činnosti úpadce za použití lidského (personálního) faktoru s určitou mírou organizace. Takové **sekundární řízení musí mít vždy charakter likvidační (v tuzemském pojetí půjde většinou o řízení konkurzní)**, jehož účelem je sice maximální zhodnocení majetku úpadce v daném státě, vždy však cestou likvidace této provozovny; musí se tak jednat o některý z typů řízení, který je uveden v příloze B. k Nařízení.¹⁹ Na rozdíl od sekundárního řízení může mít řízení hlavní nejrůznější formy, které pro insolvenční řízení předvídá právo aplikovatelné v místě zahájení tohoto hlavního řízení a které může mít charakter například řízení reorganizačních; jednotlivé typy řízení hlavních jsou pak uvedeny v příloze A. k Nařízení.²⁰ Podmínkou pro zahájení sekundárního řízení v místě (ve státě) provozovny dlužníka, na které se vztahují předpisy o insolvenčním řízení platné ve státě této provozovny, však již není existence úpadku; do určité míry lze hovořit o tom, že **zahájení hlavního řízení v místě hlavních zájmů dlužníka v kterémkoliv členském státě představuje fikci úpadku téhož dlužníka ve kterémkoliv jiné zemi, tj. i v těch zemích, kde se nachází provozovna dlužníka** a kde tak přichází v úvahu zahájení a konání sekundárního insolvenčního řízení.

Vrátíme-li se k výše uvedenému příkladu ohledně české právnické osoby s místem hlavních zájmů ve Španělsku, může předmětná situace vypadat následovně. Česká právnická osoba (právnická osoba založená podle tuzemských předpisů a zapsaná v některém veřejném rejstříku v České republice) bude provozovat například svou výrobní či obchodní činnost v ČR. Zde bude mít také veškeré své zázemí, včetně všech majetkových hodnot, zaměstnanců apod. Přesto se však zjistí, že je místo hlavních zájmů ve Španělsku (ohledně místa hlavních zájmů dlužníka viz níže). Ve Španělsku bude zahájeno hlavní insolvenční řízení, které má automatický (univerzální) účinek na veškerý majetek (veškeré aktivity) dlužníka ve všech zemích Společenství (s výjimkou Dánska), tj. i na aktivity v České republice. **Od momentu zahájení hlavního insolvenčního řízení ve Španělsku je nutno pohlížet na uvedeného českého dlužníka jako na dlužníka v úpadku**, resp. na subjekt, na jehož majetek bylo zahájeno insolvenční řízení, a to i přesto, že výlučně v souvislosti s činností v České republice by takový dlužník v České republice v úpadku nebyl a podle tuzemských insolvenčních předpisů by nebyly splněny podmínky pro zahájení insolvenčního řízení v ČR. Na režim tohoto českého dlužníka (této české právnické osoby) se od momentu zahájení hlavního insolvenčního řízení ve Španělsku vztahují španělské insolvenční předpisy včetně oprávnění k jednání za úpadce (za podstatu), která přecházejí na španělského správce. S ohledem na skutečnost, že tento dlužník má veškeré podnikatelské zázemí v České republice, má zde veškeré majetkové hod-

...sekundární řízení musí mít vždy charakter likvidační (v tuzemském pojetí půjde většinou o řízení konkurzní)...

noty sloužící k podnikání, personální a další zázemí, nachází se zcela jistě na území České republiky jeho *provozovna*, nikoliv však provozovna ve smyslu ObchZ, nýbrž provozovna ve smyslu čl. 2 písm. h) Nařízení. **V České republice tak bude možno zahájit tzv. sekundární insolvenční řízení.** Toto bude zahajovat český soud, přičemž návrh může podat buď španělský správce jmenovaný pro hlavní insolvenční řízení, který je aktivně legitimován k podání takového návrhu již na základě Nařízení, nebo kterákoliv osoba, která by byla aktivně legitimována k podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení v České republice, tj. v zemi, kde se ve smyslu předmětného komunitárního předpisu nachází *provozovna* dlužníka (v tomto našem modelovém případě tak daná česká právnická osoba představuje *pouhou provozovnu*). **Z pohledu českých insolvenčních předpisů (do 31. 12. 2007 podle zákona o konkurzu a vyrovnání, od 1. 1. 2008 podle insolvenčního zákona) však tento český dlužník nemusí být v úpadku. Fikci úpadku však představuje již zahájení hlavního insolvenčního řízení ve Španělsku** a lze tak sekundární insolvenční řízení zahájit a jmenovat tuzemského insolvenčního správce. Ten od momentu rozhodnutí o zahájení tuzemského sekundárního insolvenčního řízení nahrazuje ve výkonu pravomocí španělského hlavního správce, avšak pouze co do majetku, který se nachází na území České republiky, zatímco hlavní španělský správce nadále vykonává své pravomoci jednak ve Španělsku, jednak ve všech ostatních zemích Společenství, a to těch, kde doposud žádné sekundární insolvenční řízení zahájeno nebylo. Nařízení upravuje rovněž některé pravomoci hlavního správce ve vztahu k sekundárnímu insolvenčnímu řízení (například možnost navrhnout zastavení zpeněžení majetku v sekundárním řízení apod.) a současně upravuje též informační povinnosti mezi jednotlivými správci.

VI. Místo hlavního zájmu dlužníka

Jedním z esenciálních pojmů evropského insolvenčního práva je místo hlavního zájmu dlužníka.²¹ Toto místo zakládá příslušnost pro zahájení hlavního insolvenčního řízení, přičemž tento **pojem zahrnuje podnikatelské (obchodní, živnostenské) a jiné profesně ekonomické aktivity (výdělečné činnosti).**²² **Jedná se tedy o místo hlavního ekonomického zájmu ve smyslu výdělečném, na rozdíl od místa obvyklého pobytu,** který je spjat s územím, k němuž konkrétní osoba vykazuje nejužší vztah.²³

V případě obchodních společností, resp. právnických osob je konstruována vyvratitelná domněnka místa hlavního zájmu úpadce v místě jeho sídla. Lze tak vycházet z toho, že **ve většině případů bude místo hlavních zájmů dlužníka totožné s jeho sídlem, nemusí tomu však takto být vždy** a dosavadní praxe ukazuje, že tomu tak skutečně vždy není. Zejména u subjektů s finančními, ekonomickými či podnikatelskými zájmy vůbec v zahraničí je

zapotřebí vždy zabývat se tím, zda se místo hlavních zájmů dlužníka nenachází v jiném místě, než je jeho sídlo. Taková možnost se pak (alespoň teoreticky) nabízí téměř vždy, je-li osoba, která vykonává na dlužníka určitý rozhodující vliv, domicilována nebo vykonává svou činnost na území některého jiného státu. Alespoň teoreticky je tak tato možnost dána téměř vždy, má-li právnická osoba zahraničního vlastníka, tj. obvykle u podniků ve skupině s mezinárodním propojením. **Zásadní totiž je, jak je místo hlavních zájmů chápáno ze strany věřitelů dlužníka.** Přejdeme-li opět k našemu modelovému případu s tuzemskou (českou) právnickou osobou, na jejíž majetek bylo zahájeno insolvenční řízení ve Španělsku, může se totiž jednat o případ, kdy tato česká právnická osoba sice vykonává veškerou svou podnikatelskou činnost v České republice, má však španělské vlastníky (společníky, akcionáře), kteří zprostředkovávají pro danou českou právnickou osobu financování z cizích zdrojů (například u španělských bank) a současně zajišťují pro danou českou osobu ve své *centrále* některé další činnosti. Z pohledu velkých věřitelů (bank) jde tak o subjekt, patřící pod španělskou skupinu, když pro tyto věřitele je hlavním kontaktním místem některé místo ve Španělsku a takové místo ve Španělsku je tak pro tyto věřitele běžně zjistitelné. Teoreticky lze tedy dospět k závěru, že strategické obchodní a finanční řízení a *strategický* tok finančních prostředků je realizován přes Španělsko, byť podnikatelská činnost sama je vykonávána v České republice. Jde-li tedy o místo zjistitelné ze strany třetích osob, může být na základě této skutečnosti

konstruováno místo hlavních zájmů českého dlužníka ve Španělsku a právě ve Španělsku tak může být zahájeno hlavní insolvenční řízení. Předmětný vzorový příklad je však jen jednou z možností, která při zjišťování místa hlavních zájmů dlužníka, jež jako termín zásadního významu bohužel v Nařízení výslovně definována není, přichází v úvahu.

V této souvislosti se přirozeně klade otázka, zda a do jaké míry ovlivňuje případné statutární sídlo ve spojení s pojmem hlavní zájem dlužníka situace, kdy se sice statutární sídlo nachází v jednom státě, jeho správa či dokonce řízení jsou ale vykonávány z území státu jiného. Nařízení tak nevyklučuje možnost rozdílného posouzení otázky sídla právě ve spojení se sídlem posuzovaným podle místa skutečného řízení a skutečné kontroly a zakládá tak otázku, zda a do jaké míry musí soudce rozhodující o zahájení hlavního insolvenčního řízení otázku sídla ve spojení s místem kontroly a/nebo skutečného řízení a ve spojení s místem hlavního zájmu dlužníka posuzovat. **Nařízení vychází (nikoliv náhodně pod značným vlivem Velké Británie, která svedla o konečnou podobu Nařízení zřejmě rozhodující boj a v celém průběhu jeho přípravy právě názory a zájmy Velké Británie patřily k rozhodujícím) z principu statutárního sídla právnické osoby, tj. sídla, které je uvedeno v zakládajících, resp. statutárních dokumentech a které je zapsáno do příslušného veřejného rejstříku.** Z tohoto pohledu bude zřejmě i v budoucnu vycházet převažující rozhodovací praxe našich insolvenčních (konkurzních) soudů a s ohledem na koncepci korporátního práva České republiky

ilustrační foto

nebude tento přístup tuzemské justice chybný. Ačkoliv z pohledu obchodního a hospodářského práva Česká republika prozatím princip skutečného řízení či faktické kontroly ve vztahu k otázce určení sídla právnické osoby neuznává a těmto principům přiznává jen zcela výjimečně účinek (většinou okrajového významu), právě ve spojení s otázkou hlavního zájmu dlužníka však i zde je dán určitý výkladový prostor tuzemskému soudci. Tak například bude-li statutární sídlo na území České republiky, avšak veškeré podnikatelské zájmy právnické osoby budou na území jiného členského státu EU a současně převažující část majetku dlužníka (či dokonce veškerý majetek dlužníka) se bude nacházet mimo Českou republiku, může i tuzemský soudce odmítnout svou pravomoc (příslušnost) k prohlášení nejen hlavního insolvenčního řízení, nýbrž v případě absence jakéhokoliv majetku dlužníka v tuzemsku dokonce i paralelního (sekundárního, partikulárního, místního) insolvenčního řízení na území České republiky i přesto, že statutární sídlo zapsané v obchodním či jiném veřejném rejstříku se nachází v České republice. Úprava dle ustanovení § 2 odst. 3 věta druhá ObchZ je z tohoto pohledu nerozhodná. Nedodržení imperativu normy citované v předchozí větě nemá vliv na určení soudu příslušného pro prohlášení úpadku ve smyslu čl. 3 odst. 1 Nařízení, když ostatně i koncepce konsekvencí dříve předvídaných v případě neshody mezi skutečným právním stavem a stavem zápisu v obchodním rejstříku (ve smyslu dřívější dikce § 32 věta třetí ObchZ²⁴) byla s účinností od 1. července 2005 významně změněna.

Nařízení se ovšem nepoužije tehdy, jestliže se sice sídlo (statutární) dlužníka nachází na území některého členského státu, takový členský stát však není místem jeho hlavního (ekonomického) zájmu (COMI). Tento princip však nesmí poskytovat dlužníku prostor pro to, aby pouze účelově přesunoval majetek a snažil se uměle konstruovat místo hlavního ekonomického zájmu mimo teritoriální působnost Nařízení (tzv. *forum shopping*, resp. zde se jedná o jednu z forem projevů tzv. *forum shopping*). O to více je **soud, u něhož bude podán návrh na zahájení insolvenčního řízení, povolán a povinen k tomu, aby místo hlavního ekonomického zájmu a jeho fakticitu zkoumal ex officio** a v případě zjištění umělé konstrukce hlavního ekonomického zájmu mimo teritoriální příslušnost Nařízení použil všech právních prostředků k tomu, aby takovou konstrukci zpochybnil.

Nenachází-li se tak středisko (místo) hlavních zájmů dlužníka v některém z členských států, Nařízení se nepoužije a pro zjištění mezinárodní příslušnosti, jakož i účinků některého zahraničního rozhodnutí v insolvenční věci, **se aplikují výlučně předpisy o mezinárodním právu soukromém a procesním v rámci legislativy jednotlivých národních právních řádů**²⁵ (předpisů národního původu, resp. původu nekomunitárního z pohledu práva EU, když použití některých bilaterálních úmluv přirozeně v úvahu přicházet může).²⁶

Naopak podle Nařízení je nutno postupovat a o případ ve smyslu evropského insolvenčního řízení se jedná tehdy, jestliže je místo hlavních zájmů dlužníka na úze-

mi některého členského státu, aniž by na území některého členského státu bylo statutární sídlo, resp. sídlo dlužníka.²⁷ Teritoriální působnost Nařízení (v daném případě jeho místní dopad) je tak určena na straně jedné tím, které státy jsou jím vázány (všechny členské země EU s výjimkou Dánska), a na druhé straně místem hlavních zájmů dlužníka, které se musí nacházet na území členského státu, tj. státu vázaného Nařízením.

Zásadně je zapotřebí si uvědomit, že **ustanovení čl. 3 Nařízení koncipuje pravomoc, resp. mezinárodní příslušnost odlišně od předpisů tuzemského mezinárodního práva soukromého a procesního**. Zatímco ustanovení čl. 3 odst. 1 Nařízení používá jako hraniční určovatel pro zjištění mezinárodní příslušnosti **místo hlavního zájmu** dlužníka, tuzemský předpis národního původu, který se použije tehdy, není-li prostor pro aplikaci Nařízení, tj. z. č. 97/1963, o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších změn (dále jen „MPSaP“) si v ustanovení § 37 odst. 1 MPSaP²⁸ vypomáhá odkazem na místní příslušnost, jejíž zjištění ovlivňuje existence, příp. absenci pravomoci (zde ve smyslu mezinárodní příslušnosti). Zcela logicky pak v žádném případě nelze aplikovat ustanovení § 37 odst. 2, resp. odst. 3²⁹ MPSaP ohledně prorogace ve věcech insolvenčního řízení. Paragraf 37 odst. 1 MPSaP tak podmiňuje zjištění a určení mezinárodní příslušnosti zjištěním a určením místní příslušnosti na území České republiky (viz § 84 a násl. OSŘ). Může se tedy stát, že zatímco podle předpisů tuzemských (národního původu) by mezinárodní příslušnost zjištěna nebyla, neboť by v ČR neexistoval místně příslušný soud, mohly by být tuzemské soudy příslušné (byla by dána pravomoc tuzemských soudů) na základě čl. 3 odst. 1 Nařízení (MPSaP by se ohledně pravomoci – zde ve smyslu terminologie používané našim mezinárodním právem soukromým a procesním – nepoužil). Mohlo by se tedy stát, že by vznikla pochybnost ohledně toho, který soud je místně příslušný v tuzemsku. Odpověď na tuto otázku tuzemské právo jednoznačně neposkytuje a byť se zcela jistě nejedná o případy četné, kdy sice v tuzemsku není sídlo dlužníka jako fiktivní místo jeho hlavních zájmů, přesto však bude dána mezinárodní příslušnost (pravomoc tuzemských soudů), bude se jednat, a dosavadní praxe již ukazuje, že se jedná, o případy velmi významné, diskutované a zcela zjevně vhodné i pro řešení předběžné otázky ve smyslu čl. 234 SES ze strany ESD. Jednotlivé takové doposud známé nejvýznamnější případy jsou v rámci této publikace buď více nebo méně podrobně citovány a rozebírány. Ani z. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších změn (dále jen „KV“) ani z. č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších změn (dále jen „InsZ“) tuto situaci výslovně neřeší. **Ustanovení § 7 odst. 2 InsZ³⁰ se ohledně příslušnosti výslovně odvolává na úpravu OSŘ výlučně pokud jde o incidenční spory.**³¹ Právě v uvedené otázce přichází v úvahu především použití ustanovení § 7 odst. 1 InsZ, který opětovně odkazuje na OSŘ. Jiné řešení by ostatně bylo nelogické.³² Vrátili-li se však k situaci, kdy bude zjištěno, že dlužník má v České republice místo hlavních zájmů (jen příkladmo: od-

tud ovlivňuje a řídí chod podniku, prostřednictvím ČR probíhají finanční toky atd.), nebude však možno zjistit místně příslušný soud, bude konkrétní soud (místní příslušnost) v rámci České republiky zjištěn (místní příslušnost zjištěna) podle názoru autora tohoto příspěvku obvykle dle náhradního navázání obsaženého v ustanovení § 86 odst. 2 OSŘ, podle něhož (cit.): *(2) Proti tomu, kdo nemá jiný příslušný soud v České republice, je možno uplatnit majetková práva u soudu, v jehož obvodu má majetek.* Je totiž zcela logické, že je-li zjištěno místo hlavních zájmů dlužníka, bude toto zjištěno jako konkrétní místo, jako určitý výchozí bod, z něhož například probíhá koordinace určité činnosti, koordinace finančních toků, či koordinace rozhodovacích a strategických obchodních aktivit dlužníka. Takové místo nemůže existovat virtuálně, bylo-li zjištěno, že se nachází na území konkrétního státu. Bylo-li již jednou zjištěno, že takové místo, jako konkrétní výchozí bod se nachází v České republice, pak tento bod může zakládat fikci existence majetku dlužníka právě na tomto místě tak, jak existenci takového majetku předpokládá právě ustanovení § 86 odst. 2

OSŘ, a to za předpokladu, že místní příslušnost nebude možno určit jinak, tedy podle jiných hraničních určovatelů obsažených v § 84 a násl. Konečně rovněž to, co z materiálního hlediska představuje hlavní hospodářský zájem a co si lze pod tímto pojmem představit tak, jak bude tento termín rozebrán ještě níže v rámci tohoto příspěvku, představuje určitou majetkovou hodnotu,³³ a často nikoliv malého rozsahu. Ve své podstatě se tak o majetek jedná a možnost aplikace ustanovení § 86 odst. 2 OSŘ jako náhradního hraničního určovatele a kolizního pravidla nemusí být zcela nevhodná. Místo hlavního hospodářského zájmu (hlavního zájmu) dlužníka (COMI) tak v kontextu mezinárodního (zde evropského) práva soukromého a především procesního (resp. procesní části mezinárodního a evropského práva soukromého) představuje nový a zcela specifický typ hraničního určovatele pro určení mezinárodní příslušnosti. Nelze-li však určit v rámci mezinárodní příslušnosti místně příslušný soud, musí místo hlavního hospodářského zájmu představovat též dostatečný hraniční určovatel pro určení místní příslušnosti, jestliže procesní (jurisdikční) norma národního původu neposkytuje dostatečný prostor pro určení místní příslušnosti v rámci státu, který je mezinárodně příslušný (jehož soudy jsou nadány pravomocí) zahájit insolvenční řízení (v tomto případě hlavní insolvenční řízení). Zatímco tuzemské insolvenční (konkurzní) předpisy, ač byly schvalovány (novelizovány) již v době, kdy Nařízení existovalo, resp. dokonce bylo pro Českou republiku závazné, se v řadě ohledů snaží úpravě Nařízení přizpůsobit, zcela **očividně i tuzemský zákonodárce přehlédl, že jedním ze základních principů této úpravy je úprava mezinárodní příslušnosti, kde hra-**

ničním určovatelem je místo hlavních zájmů dlužníka (COMI). Tedy něco, co nejen v tuzemském statusovém a domicilačním právu absentovalo, ale nebylo možno se s tím setkat ani v zahraničí, s výjimkou některých novějších národních předpisů insolvenčních v některých zemích, když pojem hlavního zájmu dlužníka jako hraničního určovatele se spíše ve statusovém právu blíží teorii sídla (z pohledu místa řízení, místa kontroly určujícího skutečné sídlo právnické osoby) než inkorporační teorii, z níž vychází (převážně) tuzemské statusové právo u právnických osob. Při studiu a aplikaci Nařízení a úpravy v něm obsažené je tedy zapotřebí si především uvědomit, že **sídlo (registrované) dlužníka zakládá mezinárodní příslušnost k zahájení hlavního insolvenčního řízení (s univerzálním účinkem) pouze tehdy, je-li identické**

s místem hlavních zájmů tohoto dlužníka tak, jak o tomto pojmu bude pojednáno později. Registrované sídlo (ve smyslu inkorporační teorie) tak představuje pouze vyvratitelnou domněnku existence místa hlavních zájmů dlužníka v tomto registrovaném sídle. Nařízení tak nejen připouští, nýbrž dokonce počítá s tím, že kupříkladu

hlavní insolvenční řízení proti právnické osobě, která je považována za českou právnickou osobu, může být bez dalšího zahájeno v zahraničí a na takové insolvenční řízení se použijí zahraniční předpisy. Totéž ovšem může přirozeně platit i naopak.

Pokud jde o absenci dostatečného navázání v tuzemské úpravě ohledně místní příslušnosti tak, jak o této otázce bylo pojednáno výše, je zapotřebí zásadně si uvědomit, že neexistence místně příslušného soudu, resp. nemožnost určení místně příslušného soudu v České republice ještě neznamená absenci mezinárodní příslušnosti (pravomoci)³⁴ tak, jako by tomu bylo v případě aplikace obecných ustanovení předpisů o mezinárodním právu soukromém a procesním, tj. především ustanovení § 37 odst. 1 MPSaP, které lze v insolvenčních věcech do určité míry aplikovat pouze tehdy, není-li prostor pro aplikaci Nařízení, tedy zejména vybočuje-li věc z rámce teritoriální působnosti Nařízení. V tomto směru se možná mohl i tuzemský zákonodárce držet třeba německého příkladu, kdy německý zákonodárce přijal Zákon o nové úpravě mezinárodního insolvenčního práva³⁵ ze 14. března 2003,³⁶ který je v případě mezinárodního prvku v insolvenční věci a zejména v případě povinnosti aplikace Nařízení předpisem *legis specialis* vůči insolvenčním předpisům *legis generalis* tuzemského původu, totiž vůči německému insolvenčnímu řádu,³⁷ kdy podle čl. 102 § 1 odst. 1 prvního z citovaných předpisů platí odchýlně od úpravy dle § 3 odst. 1 druhého z citovaných předpisů (insolvenčního zákona), že zásadně je v insolvenčních věcech dána místní příslušnost soudu, v jehož obvodu působnosti se nachází místo hlavních zájmů dlužníka. V této souvislosti nelze nevidět, že koncepce

Nařízení do značné míry vyhovuje právě německému právu a německému přístupu, jako přístupu a koncepci státu, jehož občané (osoby) byli po dlouhá léta, zejména v 80. a 90. letech minulého století v evropském měřítku hlavními investory. Předmětná koncepce mezinárodní příslušnosti tak poskytuje prostor, aby bylo i proti společnosti, která nemá sídlo v Německu, zahájeno hlavní insolvenční řízení v Německu podle německých insolvenčních předpisů *legis fori* (ohledně aplikovatelného práva viz čl. 4 Nařízení) i přesto, že Nařízení jako takové není úpravou o koncernové insolvenci tak, jak se tyto pokusy rovněž objevily. **Tento přístup je tak vysoce protekcionářský zejména ve vztahu k zemím s koncentrací investorů (zemím exportujícím – alespoň v minulosti – kapitál) a věřitelům domicilovaným na tomto území,** neboť pojem hlavní zájem dlužníka a definování jeho obsahu poskytuje půdu pro výklad, že toto místo může být na území, odkud je činnost dlužníka řízena, odkud, resp. přes které místo se provádí hlavní platební styk apod. Právě tímto přístupem se projevuje vysoce politický, a jak zmíněno též **protekcionářský charakter Nařízení,** kterého například Německo a německé soudy a německí správci (nejedná se však přirozeně jen o Německo) do značné míry využívají a kteroužto koncepci od počátku zohlednili též v předpisech vnitrostátního původu vztahujících se na insolvenční řízení. Naopak se zdá, jakoby tuzemský zákonodárce tento základní přístup Nařízení naprosto opominul a více méně jej vůbec nezohlednil v navazující tuzemské úpravě, především v úpravě obsažené v InsZ, kde se pro to naskýtal více než vhodný prostor.

Místo hlavního zájmu dlužníka vylučuje použití jiných hraničních určovatelných pro určení mezinárodní příslušnosti, tj. například i hraničního určovatele v podobě místa, kde se nachází majetek dlužníka³⁸ aj. Místo, kde se nachází majetek dlužníka, může být ovšem *hraničním určovatelem* pro zahájení paralelních řízení (sekundárního řízení či řízení partikulárního, tj. místně omezeného řízení).³⁹

Je-li úpadcem fyzická osoba, lze pro definování místa hlavního zájmu dlužníka použít podpůrně ustanovení o příslušnosti ve smyslu čl. 2 Nařízení (ES) č. 44/2001.⁴⁰ Základním hraničním určovatelem tedy bude **bydliště,** více než v případě právnických osob, pro které je dáno výkladové pravidlo v čl. 3 odst. 1 věta druhá Nařízení tak, jak bylo výše podrobně komentováno, ale právě u fyzických osob bude přicházet v úvahu zohlednění právě místa hlavního ekonomického zájmu ve spojení s místem, kde se nachází hlavní majetkový substrát dlužníka. **Místem hlavního zájmu úpadce, který je fyzickou osobou, tak bude právě při zohlednění hlavního ekonomického zájmu místo podnikání, tj. místo, odkud fakticky řídí svou výdělečnou činnost.**⁴¹ Je-li dlužník občanem jiného členského státu a v České republice se nachází pouze některý jeho majetek nebo nikoliv zanedbatelná majetková hodnota,⁴² přichází v úvahu příslušnost určená podle místa tohoto majetku spíše pro paralelní (sekundární, místně omezené) insolvenční řízení. Podle názoru autora tohoto příspěvku je **pojem majetek** nutno vymezit velmi široce, a to jako soubor movitých i nemovitých věcí, práv a jiných majetkových hodnot, které patří určitému subjektu. **Věcmi**⁴³ jsou buď ovladatelné hmotné předměty, nebo ovla-

Ilustrační foto

datelná přírodní energie, které slouží potřebám lidí. **Pohledávkami** jsou zejména vklady na vkladních knížkách, na jiných účtech, právo na vyplacení dividend, práva na plnění ze závazkových vztahů. Určité potíže může představovat výklad pojmu „jiné majetkové hodnoty“. Jsou to hodnoty, které nelze hmotně uchopit, nejsou hmotnými předměty, dokážeme si je pouze představit, a tyto hodnoty jsou ocenitelné a nejsou pohledávkami. Je možno určit jejich hodnotu, příp. stanovit jejich cenu a mají určitý hospodářský význam. Do této kategorie můžeme zařadit např. právo autora autorské dílo užít, jeho právo na odměnu při opětovném prodeji díla, vklady do obchodních společností a družstev, know-how, vklad tichého společníka podle ustanovení obchodního zákoníku apod. Pojem majetek takto charakterizovaný představuje tedy soubor aktiv, který vlastní, resp. kterým disponuje určitý subjekt. **Právě v souvislosti s fyzickými osobami je ovšem zapotřebí upozornit na to, že čl. 3 odst. 1 Nařízení upravuje pouze pravomoc** (tj. tzv. mezinárodní příslušnost, jak o tomto terminologickém problému bylo pojednáno výše v rámci tohoto příspěvku), **zatímco místní příslušnost podléhá výlučně procesním předpisům státu zahájení insolvenčního řízení, tj. předpisům legis fori.**

Jedinou z významných otázek a předmětem řady diskusí souvisejících s příslušností k zahájení hlavního insolvenčního řízení v návaznosti na příslušnost k zahájení vedlejšího (vedlejších, tj. sekundárních případně dalších místně omezených insolvenčních řízení) je **vztah dlužníka jako mateřské společnosti k jeho majetkovým účastem.** Nelze například nevidět, že například britská judikatura se snaží pod režim Nařízení podřadit právě také vztahy v rámci koncernových uskupení, v těchto snahách ovšem zůstává poněkud osamocena a souvisí především s anglosaským přístupem, resp. přístupem většiny zemí *common law* ohledně vztahů mezi mateřskou a dceřinou společností. Zásadně je tedy na vztah mezi mateřskou a dceřinou společností, tj. na vztahy v rámci skupiny (nejen tedy na vztahy mezi ovládanými a ovládajícími osobami) pohlížet tak, jak nám tento pohled umožňuje tuzemské chápání oddělené právní subjektivity. Zcela jistě se však i do budoucna bude jednat o problém, který bude představovat předmět nejrůznějších výkladů a diskusí. Na druhou stranu od uvedené situace je nutno odlišit případy, kdy bude možno dospět k závěru, že dceřiná společnost má místo hlavního hospodářského zájmu (srov. čl. 3 odst. 1 Nařízení) v místě sídla mateřské společnosti (*mateřská společnost fakticky – kupříkladu obchodně, finančně apod. – řídí dceřinou společností*). Nelze totiž v žádném případě vyloučit takové případy, kdy se místo hlavního hospodářského zájmu dceřiné společnosti, byť založené a do příslušného veřejného rejstříku zapsané v jiném členském státě, bude shodovat s místem sídla a tedy většinou i místem hlavního hospodářského zájmu mateřské společnosti. Na druhou stranu současný převažující názor ESD⁴⁴ nevyklučuje ani možnost opačné situace, totiž té, kdy sídlo dceřiné společnosti bude totožné s místem hlavního hospodářského zájmu mateřské společnosti. Za zmínku v této souvislosti stojí názory judikované soudy některých

členských států (poměrně podrobně se této otázce věnovaly například belgické soudy⁴⁵). Nařízení předpokládá, že země statutárního sídla společnosti je totožná s místem hlavních zájmů dlužníka (společnosti dlužníka), přičemž, jak bylo výše podáno, jedná se o *pouhou* vyvratitelnou domněnku. Důvod tohoto přístupu je zcela logický a jeho základ je nutno hledat např. v bodu 13 Preambule k Nařízení, neboť se jedná o místo, které je obvykle bez dalšího zjistitelné třetími osobami,⁴⁶ především věřiteli. Tento přístup tak do značné míry zvyšuje jistotu věřitelů, neboť ti mohou s dostatečnou mírou pravděpodobnosti předpokládat, že v případě úpadku dlužníka bude zřejmě hlavní řízení probíhat právě v zemi jeho statutárního sídla. Důkaz je zapotřebí navrhnout a vést o případném opaku, to jest je-li tvrzeno, že místo hlavního zájmu dlužníka není totožné s místem jeho statutárního sídla. O takovém opaku přesvědčily například belgické soudy, které zahájily hlavní řízení i přesto, že se na území Belgického království⁴⁷ nenacházelo statutární sídlo dlužníka, například následující skutečnosti: (i) společnost má a provozuje podnik v Belgii, zatímco ve státě svého statutárního sídla nevykonává žádné hospodářské aktivity; (ii) společnost byla založena podle belgického práva a následně přenesla své statutární sídlo do Francie, avšak v místě statutárního sídla nebylo možno dlužníka nalézt, nebylo možno zjistit žádný jeho personál a dokonce bylo obtížné tomuto v místě statutárního sídla doručovat; (iii) statutární sídlo dlužníka na území jiného státu bylo možno z jiných důvodů a na základě jiných okolností považovat za čistě fiktivní (*pouze možnost doručování korespondence*) apod.

Na druhou stranu je nutno zdůraznit, že i přes předmětnou vyvratitelnou domněnku (v případě právnických osob) a rovněž přesto, že lze obvykle právě od věřitele (navrhovatele) očekávat, že se bude snažit právě takovou domněnku vyvrátit, **je i soud povinen z moci úřední zkoumat místo hlavního zájmu dlužníka.**⁴⁸ **Konečně i soud je povinen z moci úřední zkoumat existenci pravomoci a příslušnosti.** Intenzita takového zkoumání není jednoznačná, vychází se však z principu vzájemné důvěry členských států v jejich justiční systémy a tato otázka je tak ponechána úpravám členských států národního původu. Na druhou stranu určité kvazi výkladové pravidlo je možno nalézt i v bodu 41 Rozsudku ESD ve věci *Eurofood IFSC Ltd. (Parmalat)*, podle něhož je zapotřebí dbát v rámci takového zkoumání principů spravedlivého procesu.⁴⁹

Poměrně závažnou otázkou je, zda může být mezinárodní příslušnost ve smyslu čl. 3 odst. 1 Nařízení určená podle místa hlavního zájmu dlužníka aplikována též ve vztahu k nečlenským zemím, tj. v případě, kdy by registrované (statutární) sídlo bylo v jiné než členské zemi, bylo by však zjištěno, že se místo hlavního zájmu nachází právě v některé z členských zemí. Objevují se některé názory, zejména v německé literatuře,⁵⁰ které takové možnosti přisvědčují. Autor tohoto příspěvku je však názoru opačného, když není překvapivé, že se názory podporující takovou možnost (jak zmíněno) objevují právě v německé odborné literatuře, když německá teorie sub-

jektivity právnických osob a německá úprava statusového práva vychází u právnických osob velmi silně z principu sídla závislého na místě, z něhož je vykonávána faktická kontrola. Tento princip má své důvody zejména fiskální.⁵¹ Na druhou stranu je nutno podotknout, že Německo v tomto směru velmi silně vybočuje z rámce mezinárodních zvyklostí, kde se například objevuje nikoliv zřídka princip určení sídla podle místa výkonu faktického řízení, nikoliv však faktické kontroly, minimálně alespoň ne tak, jak je tomu v případě právní úpravy a judikatury německé. V každém případě však byly již projednávány případy, kdy tato otázka byla řešena, a to minimálně ve vztahu k možnosti zahájení řízení, které by bylo quasi vedlejším (sekundárním) řízením podle principů stanovených v rámci úpravy obsažené v Nařízení. Zřejmě největším doposud v tomto směru řešeným případem je insolvence švýcarské letecké společnosti Swiss Air. Na druhou stranu by bylo zřejmě více než delikátní, právě s ohledem na vztah ke třetím státům, zaujmout k této otázce jednoznačný názor, o to méně pak na úrovni komunitárních struktur, a podobné případy bude zapotřebí zřejmě vždy řešit ad hoc. Jednoznačný závěr v tomto směru by totiž mohl směřovat k zásahům do pravomoci národních soudů a tedy k zásahům do suverenity nečlenského státu, což by mohlo být považováno za postup odporující základním pravidlům mezinárodního práva. Tak například se bude (v případě možného zahájení alespoň quasi sekundárního řízení ohledně majetku dlužníka, který má sídlo v nečlenském státě) jednat též o posouzení principů právní úpravy toho státu, v němž došlo k zahájení insolvenčního řízení, tedy podle terminologie Nařízení hlavního insolvenčního řízení apod. Vysoce problematická a zřejmě i nemožná by pak byla například aplikace čl. 33 Nařízení⁵² na podobné případy. **Právě z tohoto pohledu je více než nezbytné, aby v jednotlivých členských státech existovala autonomní úprava mezinárodního insolvenčního práva, která je v České republice z pohledu autora tohoto příspěvku nedostatečná a lze ji považovat za zcela absentující.** Konečně zvláštní úprava je nezbytná i v souvislosti s výkonem rozhodnutí, která jsou vydána v akcesorických řízeních (incidenční spory atd.), na které se v rámci členských zemí vztahuje úprava obsažená v Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, byť toto posledně citované nařízení jinak otázku mezinárodních (evropských) aspektů insolvenčních řízení neřeší a na řízení insolvenční se dokonce podle jeho negativní definice věcného rozsahu působnosti nevztahuje. Dle názoru autora tohoto příspěvku by v případě aplikace Nařízení i ve vztahu k jiným zemím (tj. nečlenským zemím) musela být s takovými zeměmi uzavřena odpovídající úmluva obdobně, jako tomu bylo v případě Luganské úmluvy.⁵³ S výjimkou Dánska však v současné době žádné takové úmluvy nejsou

připravovány a zřejmě ani z pohledu jiných zemí (tj. nečlenských zemí) nepředstavují žádnou zvláštní prioritu.⁵⁴

Nařízení však, oproti původnímu legislativnímu záměru,⁵⁵ žádnou definici místa hlavního zájmu dlužníka neobsahuje. Jediné zachytitelné body pro definování obsahu termínu místo hlavních zájmů dlužníka lze v Nařízení nalézt v bodu 13 Preambule a právě v článku 3 odst. 1 Nařízení, přičemž nelze nevidět, že široká možnost výkladu je nejen výsledkem čistě politického kompromisu při koncipování Nařízení, nýbrž vede i k významné nejistotě v praxi, což je o to závažnější, že otázka přeshraniční insolvence je jednou z nejdůležitějších v rámci komunitárního práva. Nařízení je kompromisním projevem boje především mezi koncepcí koncernového insolvenčního řízení zejména ve smyslu anglického práva na straně jedné (tato koncepce minimálně formálně podlehla) a kontinentální koncepcí oddělené právní subjektivity samostatných subjektů v rámci koncernových struktur na straně druhé. V každém případě **široká možnost výkladu pojmu hlavního zájmu dlužníka dává prostor pro velmi nejednotný až spekulativní výklad tohoto termínu ve smyslu**

Nařízení je kompromisním projevem boje především mezi koncepcí koncernového insolvenčního řízení zejména ve smyslu anglického práva na straně jedné... a kontinentální koncepcí oddělené právní subjektivity samostatných subjektů v rámci koncernových struktur na straně druhé.

nutnosti zohlednění všech hospodářských zájmů dlužníka a dává tedy zcela jistě značný prostor pro individuální subjektivní úvahu soudce, neboť právě soudce insolvenčního soudu, u něhož je podán návrh na zahájení řízení, musí prejudiciálně otázku existence místa hlavních zájmů dlužníka právě v místě tohoto soudu zvážit. Jak Nařízení, tak veškeré

publikované názory se snaží o to, prezentovat místo hlavních zájmů dlužníka jako objektivně existující skutečnost, kterou je pouze nutno zjistit na základě zvážení všech v úvahu připadajících skutečností. Takový názor by byl minimálně z akademického a od praxe odtrženého hlediska správný, pokud bychom si neuvědomili, že zjištění tohoto místa na základě všech zjištěných skutečností předpokládá značné množství informací na straně jedné a značné množství praktických profesních, hospodářských a všeobecných skutečností v osobě soudce na straně druhé, který musí existenci místa hlavních zájmů hodnotit s maximálním hospodářským a mezinárodním přehledem a nadhledem. Dle názoru autora tohoto příspěvku **koncepte Nařízení poskytuje oproti svému hlavnímu cíli, kterým by měla být ochrana zájmů věřitelů (všech) a vyloučení tzv. forum shopping, prostor spíše ochraně zájmů dlužníka,** neboť je to právě dlužník, který obvykle disponuje největším množstvím (či většinou dokonce všemi informacemi), které mohou být významné pro posouzení místa hlavního zájmu, na rozdíl od věřitelů, kteří mají obvykle k dispozici jen velmi omezené a partikulární informace ohledně hospodářských zájmů dlužníků (samozřejmě s výjimkou některých kategorií případných věřitelů, kterými jsou třeba banky). Soudce, který otázku místa hlavních zájmů dlužníka po-

suzuje, by tak měl vycházet z maximální objektivizace faktů, které jsou mu v rámci návrhu na zahájení řízení předkládány, a právě insolvenční řízení s mezinárodními prvky,⁵⁶ které často mohou být v případě některých dlužníků dokonce jen skryté, posuzovat se značnou opatrností.

Při zjištění místa hlavního zájmu dlužníka je tak zapotřebí vycházet z následující posloupnosti zjišťování objektivních skutečností: (i) místo hlavního zájmu dlužníka bude obvykle místem, kde je jeho registrované sídlo; (ii) místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy, by mělo odpovídat místu, z něhož dlužník obvykle své zájmy spravuje,⁵⁷ a je objektivně zjistitelné třetími osobami;⁵⁸ (iii) místo, kde jsou soustředěny natolik intenzivní hospodářské a další zájmy dlužníka, které nebudou jen přechodné, budou objektivně zjistitelné a které je jiné než registrované sídlo a/nebo jiné než místo, z něhož dlužník své záležitosti řídí a spravuje.

VII. Insolvenční status a právo rozhodné pro řízení v insolvenčních věcech

VII.1. Insolvenční status a lex fori concursus

Insolvenční řízení se řídí právem státu, který toto řízení zahájil (lex fori concursus), přičemž tato kolizní norma platí jak pro hlavní, tak pro vedlejší řízení (sekundární insolvenční řízení i pro místní řízení). Zásadním předpisem v této souvislosti je ustanovení čl. 4 Nařízení a není jen náhodné, že navazuje právě na úpravu mezi-

národní příslušnosti (pravomoci). Ustanovení čl. 4 Nařízení ve svém odstavci (1) stanoví: *Nestanoví-li toto Nařízení jinak, je právem rozhodným pro insolvenční řízení a jeho účinky právo toho členského státu, na jehož území bylo insolvenční řízení zahájeno (dále jen „stát, který řízení zahájil“)*. Tím je garantována jednota mezinárodní příslušnosti a insolvenčního statusu, tj. to, že soudy, které jsou nadány mezinárodní příslušností k zahájení a vedení hlavního insolvenčního řízení, rozhodují podle práva svého státu. Odstavec (2) téhož ustanovení čl. 4 pak jen příkladmo a za účelem zdůraznění uvádějí některé otázky, které právě takto určené právo upravuje: 2. *Právo státu, který řízení zahájil, určuje podmínky pro zahájení tohoto řízení, jeho vedení a skončení. Určuje zejména,*⁵⁹ *a) proti kterým typům dlužníků může být insolvenční řízení zahájeno; b) majetek, který tvoří část majetkové podstaty, a způsob nakládání s majetkem, který dlužník nabyl po zahájení insolvenčního řízení; c) oprávnění dlužníka a správce podstaty; d) podmínky, za kterých může dojít k započtení pohledávek; e) účinky insolvenčního řízení na probíhající smlouvy, jejichž smluvní stranou je dlužník; f) účinky insolvenčního řízení na řízení zahájená jednotlivými věřiteli, s výjimkou probíhajících soudních řízení; g) pohledávky, které mají být přihlášeny proti dlužnickové majetku, a způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení; h) pravidla pro přihlašování, zjišťování a uznávání pohledávek; i) pravidla pro provedení rozvrhu výtěžku ze zpeněžení dlužnickova majetku, pořadí pohledávek a práv věřitelů, kteří byli částečně uspokojeni po zahájení úpadečného řízení na základě věcného prá-*

Ilustrační foto

va nebo započtením pohledávek; j) podmínky a účinky ukončení insolvenčního řízení, zejména vyrovnáním; k) práva věřitelů po ukončení insolvenčního řízení; l) kdo má nést náklady a výdaje vzniklé v insolvenčním řízení; m) pravidla týkající se neplatnosti, odporovatelnosti nebo neúčinnosti právních úkonů poškozujících všechny věřitele.

V této souvislosti lze pouze konstatovat, že ustanovení čl. 28 Nařízení ohledně práva použitelného pro sekundární insolvenční řízení⁶⁰ v podstatě spíše potvrzuje obecnou úpravu obsaženou právě v čl. 4 Nařízení. Stejně jako ustanovení čl. 3 určuje mezinárodní příslušnost pro zahájení hlavního insolvenčního řízení a v návaznosti na to rovněž příslušnost pro zahájení teritoriálně omezeného insolvenčního řízení v podobě sekundárního insolvenčního řízení nebo místního řízení, čl. 4 Nařízení upravuje obecně použití *lex fori*. Aplikaci čl. 4 i na místní řízení lze dovodit například z bodu 23 Preambule k Nařízení.⁶¹ Kolizní norma *lex fori concursus* jako pravidlo pro jednotný insolvenční status určuje jak hmotněprávní, tak procesní účinky insolvenčního řízení,⁶² neobsahuje však procesní pravidla, jejichž stanovení ponechává Nařízení zákonodárstvím jednotlivých členských zemí. Odchylně od *lex fori concursus* jsou však upravena např. věcná práva věřitelů nebo třetích osob, která nejsou zahájením insolvenčního řízení dotčena, pokud se jedná o hmotná i nehmotná práva (movitý i nemovitý majetek), která patří dlužníku a nacházejí se v okamžiku zahájení insolvenčního řízení na území jiného členského státu. Díky jednotnému insolvenčnímu statusu pro otázky procesní i hmotněprávní není zapotřebí rozlišovat hmotněprávní a procesní stránku aplikovatelného práva, neboť pravidlo pro určení rozhodného práva ve smyslu čl. 4 Nařízení vede ke stejnému výsledku.⁶³

VII.2. Výjimky z jednotného insolvenčního statusu

Úprava předpisů *legis fori concursus* se použije na insolvenční řízení jako takové a na jeho účinky. Obecně lze konstatovat, že insolvenční status v tomto směru zahrnuje (i) podmínky pro zahájení řízení; (ii) úpravu týkající se způsobu a podmínek vedení a provádění řízení; (iii) ukončení řízení, přičemž (iv) některé zvláštní okruhy otázek spadající pod insolvenční status ve smyslu čl. 4 Nařízení jsou uvedeny v čl. 4 odst. 2 Nařízení, který je svým charakterem příkladným výčtem⁶⁴ tak, jak je toto ustanovení výše v rámci tohoto příspěvku citováno.

Výjimky stanoví především úprava obsažená v čl. 5 – čl. 15 Nařízení, přičemž tato úprava zmírňuje univerzální účinek Nařízení a rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení. Ustanovení čl. 5 – čl. 15 mají zčásti charakter imunitní a zčásti se jedná o kolizní předpisy zvláštní k obecné kolizní úpravě obsažené v čl. 4 Nařízení. Jedná se o případy, které jsou natolik spojeny s jiným hmotněprávním statutem, že jejich podřízení předpisům *legis fori concursus* by znamenalo významné ohrožení práv třetích osob nebo zájmů, které je nutno i v případě zahájení insolvenčního řízení garantovat.⁶⁵ Použití *lex fo-*

ri concursus na tyto situace by tak často vedlo k opačnému či minimálně velmi významně odlišnému efektu než těm, které sleduje Nařízení a zásady, na nichž je Nařízení postaveno.⁶⁶ Tyto imunity a výjimky tak, jak jsou předmětem úpravy ve smyslu čl. 5 – čl. 15 se aplikují jak ve vztahu k právu rozhodnému pro hlavní, tak ve vztahu k právu rozhodnému pro sekundární, resp. jakékoliv teritoriálně omezené řízení, všude tam, kde je dán prostor pro aplikaci Nařízení v rámci jeho věcné, místní a časové působnosti. Na druhou stranu nelze nevidět, že zvláštní případy předvídané v čl. 5 – čl. 15 (například účinek na věcná práva, na přechod vlastnictví na peněžní a jiné trhy a systémy, na pracovněprávní vztahy apod.) ne vždy představují případy (situace) vyvolané úpadkem/insolvenčním řízením. Naopak jde často o obecné situace, které je nutno jejich zvláštním charakterem specificky v rámci insolvenčního řízení zohlednit. Na tyto situace (tedy ve smyslu čl. 5 – čl. 15 Nařízení) bude nutno ve většině případů aplikovat obecnou úpravu kolizního práva, resp. mezinárodního práva soukromého, a to podle charakteru buď kolizní úpravu státu zahájení řízení (tj. kolizní předpisy *legis fori concursus*), nebo kolizní předpisy státu, v němž vznikají některé účinky těchto situací nebo na které odkazuje jiný druh navázání ve smyslu těchto předpisů.⁶⁷

VII.3. Extenzivní výklad insolvenčního statusu

Některé publikované názory tak doporučují extenzivní výklad pojmu insolvenční status, resp. extenzivní výklad věcného rozsahu čl. 4 Nařízení.⁶⁸ Autor tohoto příspěvku doporučuje spíše určitou zdrženlivost v tom, zda a do jaké míry bude věcný rozsah insolvenčního statusu pokrytého čl. 4 Nařízení vykládán případně extenzivně, když rozsah v jednotlivých konkrétních situacích bude vycházet především z účelu Nařízení a paušalizace způsobu výkladu věcného rozsahu Nařízení, zde pak zejména čl. 4 Nařízení, může být velmi škodlivá.⁶⁹ Konečně jako příklad lze uvést výklad pojmu *spor vyvolaný úpadkem*, resp. *spor vyvolaný konkurzním/insolvenčním řízením*, jehož výklad není ani u nás, ani ve smyslu odpovídající aplikační praxe ve vztahu k Nařízení zdaleka jednoznačný.⁷⁰

Pod věcný rozsah čl. 4 Nařízení však zcela zřejmě nelze podřadit každodenní správu majetku dlužníka,⁷¹ která by měla podléhat předpisům *legis rei sitae*, a to zejména tam, kde jde o aplikaci imperativních norem, avšak nikoliv jen v jejich rámci. Ohledně případného přemístění majetku dlužníka do jiného státu viz například čl. 18 Nařízení ad. Tento závěr je zcela logický. Opačný přístup by totiž znamenal, že insolvenční Nařízení samo by mělo podstatně větší dopad, než je mu jeho tvůrci přikládán, a vysoce by převyšovalo rámeček Prvého pilíře pravomocí Společenství, v rámci kterého bylo Nařízení schváleno a vydáno a jednalo by se o exces v rámci primárního komunitárního práva. Rozšiřování pravomocí Společenství nad rámec vyplývající *expressis verbis* z primárních aktů společenství nelze v žádném případě akceptovat.

VII.4. Vztah čl. 4 Nařízení k odpovědnosti statutárních orgánů a úpravě korporátních předpisů

Zcela zvláštního významu nabývá rozsah insolvenčního statusu a jeho pokrytí čl. 4 Nařízení ve vztahu k některým otázkám korporátního práva, a především k otázce případné odpovědnosti statutárních či jiných orgánů za úpadek, neboť i tato otázka je posuzována v případě (kupříkladu) českých právnických osob s místem hlavních zájmů v zahraničí právě podle předpisů místa hlavních zájmů dlužníka, tj. místa, kde má (může) být zahájeno hlavní insolvenční řízení. Předpisy některých členských států totiž stanoví poměrně přísné posouzení a důsledky v případě, že bylo zjištěno spojení mezi úpadkem dlužníka na straně jedné a jednáním jeho statutárních či jiných orgánů (jednání-li se o právnickou osobu), nebo jednáním jiných osob jednajících za dlužníka vůbec. Principy a intenzita této odpovědnosti jsou různé. Za zmínku tak stojí například právní úprava *fraudulent trading* nebo *wrongful trading* dle čl. 213, resp. 214 anglického insolvenčního zákona (*Insolvency Act 1986*), odpovědnost obchodního vedení ve smyslu § 64, § 30 – § 32b německého zákona o společnostech s ručením omezeným (GmbHG), případně jiných německých předpisů či tzv. *action en comblement du passif* dle čl. L624-3 francouzského *Code de commerce*, eventuálně předpisů jiných členských států. Za zmínku stojí též odkaz například na poměrně přísné posuzování odpovědnosti statutárních orgánů za způsobení úpadku dle rakouského práva apod.⁷² V případě, že je místo hlavních zájmů dlužníka totožné s jeho registrovaným (statutárním) sídlem, resp. je místo hlavních zájmů dlužníka totožné s místem, kde jsou činěna rozhodnutí statutárních orgánů, které mohou být odpovědné za úpadek dlužníka (včetně a zejména pokud jde o odpovídající civilněprávní odpovědnosti ve vztahu věřitelům), je situace poměrně jednoduchá a aplikace *legis fori concursus* nečiní žádné problémy. Zcela jiného rozměru však nabývá tato problematika za situace, kdy se zjistí, že místo hlavních zájmů dlužníka je odlišné od místa statutárního sídla a/nebo od místa, kde jsou činěna zásadní rozhodnutí obchodního vedení nebo jiných orgánů společnosti, resp. kde mohou být členové těchto orgánů pohnáni k odpovědnosti.

Použití insolvenčního statusu zcela jistě nenahrazuje obecný osobní status osoby úpadce. Naopak, osobní status úpadce je zapotřebí použít primárně a teprve nad tento rámec bude zřejmě zapotřebí použít insolvenční status určený ve smyslu čl. 4 Nařízení a v návaznosti na čl. 3 Nařízení, když úprava čl. 4 Nařízení tak může v podstatě jen pro insolvenční případy doplňovat, resp. modifikovat odpovědnostní otázky v souvislosti s komunitárním právem garantovanou svobodou usazování.⁷³ Hranici mezi těmito dvěma statusy bude velmi často představovat úvaha o možném zneužití práva. Přesto však musí členové statutárních orgánů právnických osob a osoby, které činí právní úkony za jakéhokoliv podnikatele, vždy zvažovat odpovědnost nejen podle osobního statusu takového podnikatele ve smyslu obecných ustanovení

práva použitelného na tento osobní status (obvykle v místě sídla nebo v místě podnikání či u fyzických osob v místě bydliště podnikatele), nýbrž rovněž podle předpisů o osobní odpovědnosti těchto osob, posuzované podle případného insolvenčního statusu, tj. v případě úpadku. Takové úvahy budou nutné vždy tehdy, jestliže jsou okolnosti činnosti konkrétní osoby (potenciálního úpadce) doprovázeny mezinárodními prvky.

VII.5. Řízení související a tzv. *vis attractiva concursus*

Jak bylo zmíněno v souvislosti s otázkou mezinárodní příslušnosti k zahájení hlavního insolvenčního řízení, tj. v souvislosti s pojednáním ohledně k čl. 3 Nařízení (výše), je vedena polemika o tom, zda a do jaké míry ovlivňuje zahájení insolvenčního řízení (zde zejména, avšak zcela zřejmě nikoliv jen hlavního insolvenčního řízení) rovněž příslušnost k projednání navazujících a souvisejících sporů týkajících se podstaty, a to jak sporů, kde je správce aktivně legitimován, tak i těch, v nichž je správce nadán pasivní legitimací (vyučovací žaloby, určovací žaloby, žaloby na plnění do podstaty apod.).⁷⁴ Podle úpravy některých zemí, jako například v Itálii, Rakousku nebo ve Francii (na rozdíl například od Německa), zahájením insolvenčního řízení dochází ke změně příslušnosti ve prospěch soudu příslušného pro zahájení a vedení insolvenčního řízení též ve sporech navazujících a souvisejících, zejména (avšak nikoliv jen) ve sporech incidenčních, v souvislosti s vymáháním plnění ve prospěch podstaty apod. Dle názoru autora tohoto příspěvku je zapotřebí *vis attractiva concursus*⁷⁵ ve smyslu nadnárodním, tj. ve smyslu jak evropského, tak mezinárodního insolvenčního řízení odmítnout. Bez ohledu na úpravy této otázky (tj. příslušnosti k projednání navazujících sporů) ve smyslu předpisů *legis fori concursus* je nutno zachovat příslušnost tak, jako by v tomto směru k žádné změně nedošlo, a posuzovat příslušnost v těchto otázkách, existuje-li zde jiný než čistě národní prvek⁷⁶ (bez ohledu na to, zda jde o prvek mezinárodní, evropský insolvenční, tj. jakýkoliv nadnárodní prvek), když předpisy stanovující koncentraci příslušnosti pro spory související a navazující pro případ zahájení insolvenčního řízení obvykle s takovým prvkem a zejména s aplikací Nařízení nepočítají. Tato otázka však bude zřejmě individuálně posuzována podle toho, jaké soudy kterého členského státu budou nadány mezinárodní příslušností pro zahájení a vedení hlavního insolvenčního řízení a lze s určitou pravděpodobností očekávat, že by se mohl touto otázkou v budoucnu zabývat též ESD, neboť se bude jednat o otázky, které budou zcela jistě vyvolávat značné pochybnosti a problémy. V daném případě však jde zcela jednoznačně primárně o problém příslušnosti. **Z pohledu práva rozhodného pro posouzení nároků v navazujících sporech však dle názoru autora tohoto příspěvku k žádné změně v důsledku zahájení insolvenčního řízení nedochází a nemění se tak v žádném případě závazkový, příp. i jiný status nároků, které by mohly být v těchto navazujících řízeních posuzovány.** V každém případě se tato otázka jako polemický bod může týkat jen nároků

uplatněných v řízeních zahájených po zahájení hlavního insolvenčního řízení ve smyslu čl. 4 odst. 2 písm. f) Nařízení, a to i přesto, že výčet dle čl. 4 odst. 2 Nařízení je jen příkladný. Z pohledu čl. 4 Nařízení je však významné, že čl. 4 Nařízení a jeho úprava nemůže změnit závazkový či věcný status nároků v takových navazujících nebo souvisejících řízeních projednávaných.⁷⁷ Konečně ve vztahu k řízení, které by bylo v rámci mezinárodní příslušnosti zahájeno na území České republiky, bychom v této souvislosti museli zohlednit též ustanovení § 66a, resp. § 7 InsZ, v rámci kterých je prostor pro zamezení koncentrace příslušnosti a v kontextu čl. 4 Nařízení i koncentrace statusu.

VII.6. Odkaz

Článek 4 odst. 1 Nařízení tak v sobě zahrnuje úpravu insolvenčního statusu a zvláštní navázání pro určení práva rozhodného pro tento insolvenční status. Ustanovení čl. 4 Nařízení bezprostředně navazuje na úpravu dle čl. 3 Nařízení ohledně mezinárodní příslušnosti pro zahájení a vedení insolvenčního řízení. V této souvislosti se kla-

de otázka, zda a do jaké míry lze zohlednit další odkaz, tj. odkaz na jiné právo,⁷⁸ jestliže právo určené dle čl. 4 Nařízení takový odkaz ve své úpravě národního původu obsahuje. Dle názoru autora tohoto příspěvku stejně jako dle jiných publikovaných názorů takový odkaz nelze přijmout, neboť by to bylo v zásadním rozporu s koncepcí, kterou Nařízení zavádí, tj. koncepcí jednoty mezinárodní příslušnosti a insolvenčního statusu a vzájemné interakce čl. 3 Nařízení s čl. 4 Nařízení. Konečně takový další odkaz by nebylo možno přijmout ani podle tuzemských předpisů národního původu o mezinárodním právu soukromém a procesním, když připuštění dalšího odkazu by zcela jistě odporovalo *rozumnému a spravedlivému uspořádání vztahu, o který jde* (srov. § 35 MPSaP).⁷⁹ Konečně odkaz bychom nemohli aplikovat ani v případě čl. 3 Nařízení, stejně jako například nelze aplikovat další odkaz v případě aplikace čl. 25 Nařízení č. 44/2001.⁸⁰

✦ Autor, advokát v Praze, je profesorem na katedře práva Ekonomické fakulty Technické univerzity v Ostravě.

¹ Pokud jde o problematiku terminologickou, je do určité míry diskutabilní, zda je vhodnější použití termínu úpadkové řízení nebo řízení insolvenční. Nelze nevidět, že do určité míry exaktnější by bylo použití termínu řízení úpadkové. Autor se však přiklonil k použití termínu řízení insolvenční tak, aby se více přiblížil terminologii tuzemského insolvenčního zákona. Zřejmě největší pozornost byla terminologické problematice v tomto kontextu věnována v práci Mrázka, J.: Insolvenční právo EU a právní úprava v ČR. Právní rádce, 2004, č. 12, Příloha, s. 1 a násl.

² Je samozřejmě poněkud sporné, zda citovaná ustanovení SES poskytují skutečně dostatečný základ a pravomoc pro harmonizaci v dané oblasti uvedeným způsobem. Na druhou stranu je nesporné, že pro fungování jednotného trhu je taková úprava zřejmě nezbytná. Srov. též Sprecher, T.: Die Europäische Verordnung über Insolvenzverfahren, in: Spühler, K.: Aktuelle Probleme des Internationalen Insolvenzrechtes, Zürich/Basel/Genf: Schluthess / Europa Institut Zürich, 2003, s. 29, marg. 29.

³ Účinky tuzemského insolvenčního řízení se vztahují i na veškerý majetek, který se nachází v zahraničí (pokud jde o Českou republiku, pak v zemích v rámci teritoriální působnosti Nařízení), avšak rovněž naopak, tj. v zahraničí zahájené insolvenční řízení má účinky vůči majetku dlužníka, který se nachází v tuzemsku.

⁴ Srov. například Buchberger et Buchberger: Das System der „kontrollierten“ Universalität des Konkursverfahrens nach der Europäischen Insolvenzordnung. ZIK, 2002, s. 149 a násl.

⁵ Srov. například Taupitz, J.: Das (zukünftige) europäische internationale Insolvenzrecht – insbesondere aus internationaler privatrechtlicher Sicher. ZJP, 1998, s. 325.

⁶ Srov. například Huber, P.: Internationales Insolvenzrecht in Europa. ZJP, 2001, s. 134 a násl.

⁷ Dle terminologie německé verze *satzungsmäßiger Sitz* (analogicky verze francouzská *siège statutaire*), dle terminologie anglické pak již *registered office*, tedy ve významu (při použití tuzemské terminologie) sídla zapsaného v některém veřejném rejstříku.

⁸ Srov. též například Pauknerová, M.: Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. Právní rozhledy, C. H. Beck, Praha 2004, č. 9, s. 333-338.

⁹ K této problematice byť na první pohled okrajově, přesto však přesvědčivě, exaktně a výstižně viz např. Pauknerová, M.: Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. Právní rozhledy, 2004, č. 9, s. 333-338 (především poznámkový aparát na s. 333).

¹⁰ Viz čl. 5 až čl. 15 Nařízení.

¹¹ Smid, S.: Europäisches Internationales Insolvenzrecht. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung/Center of Legal Competence, 2002, s. 39, marg. 30.

¹² Srov. Zpráva, bod 77. Ohledně pojmu Zpráva – viz níže.

¹³ Je zapotřebí aplikovat čl. 38–52 Nařízení 44/2001.

¹⁴ Je zapotřebí aplikovat, resp. zde vyloučit aplikaci čl. 45 odst. 1 Nařízení 44/2001.

¹⁵ Bruselská úmluva o soudní pravomoci a o výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ve znění úmluv o přistoupení nových členských států k této úmluvě z 27. září 1968 uzavřená ve smyslu čl. 293 SES. Viz Úř. věst. č. L 299, 31. 12. 1972, s. 32, Úř. věst. č. L 304, 30. 10. 1978, s. 1, Úř. věst. č. L 388, 31. 12. 1982, s. 1, Úř. věst. č. L 285, 3. 10. 1989, s. 1,

Úř. věst. č. C 15, 15. 1. 1997, s. 1, úplné znění viz Úř. věst. č. C 27, 26. 1. 1998, s. 1.

¹⁶ Cit.: (6) *V souladu se zásadou proporcionality se toto nařízení omezuje na ustanovení, která upravují příslušnost pro zahájení insolvenčních řízení a rozhodnutí, která jsou učiněna přímo na základě insolvenčních řízení a s takovými řízeními úzce souvisí. Kromě toho obsahuje toto nařízení ustanovení, která se týkají uznávání takových rozhodnutí a rozhodného práva, které tyto zásady rovněž splňují.* Na to navazuje též ustanovení čl. 13 Nařízení.

¹⁷ Cit.: *Pro účely tohoto nařízení se rozumí: h) „provozovnou“ jakékoli místo, kde dlužník vykonává nikoli přechodnou hospodářskou činnost za pomoci lidských zdrojů a materiálních hodnot.*

¹⁸ Viz především ustanovení § 5, § 7, § 16, § 21 odst. 3 a odst. 4, § 28 odst. 1 písm. f) a odst. 3, § 29, § 336, § 338, § 412 odst. 3, § 487, § 488i, § 522, § 554 odst. 4 ObchZ a v jiných tuzemských předpisech. Srov. například Bartošíková, M.: K Podnikání v zahraničních osobách prostřednictvím organizačních složek jejich podniku na území ČR. Obchodní právo, 1993, č. 11, s. 2 a násl.; Bartošíková, M.: O odštěpném závodu. Obchodní právo, 1995, č. 9, s. 2 a násl.; Faldyová, F.: Právní postavení odštěpného závodu státního podniku. Právo a podnikání, 1996, č. 6; Fischer, R.: K problematice odštěpných závodů. Právní rozhledy, 1998, č. 1, s. 22 a násl.; Růžička, K.: Právní úprava podnikání a cizinců v tuzemsku. Právní praxe v podnikání, 1992, č. 3, s. 1 a násl.; Schelleová, I.: Řízení o dědictví – Pravomoc a příslušnost soudů. Právní praxe v podnikání, 1997, č. 11, s. 7 a násl.; Tůma, J. et Báča, J.: Stálá provozovna v českém daňovém právu. Daňová a hospodářská kartotéka (DHK), 1994, č. 21, s. A 311 a násl.

¹⁹ Pro Českou republiku jde o následující typy řízení: konkurz a nucené vyrovnání.

²⁰ Pro Českou republiku jde o následující typy řízení: konkurz, nucené vyrovnání a vyrovnání.

²¹ Německý ekvivalent je *Mittelpunkt der Interessen des Schuldners* (resp. *Mittelpunkt der hauptsächlichen Interessen des Schuldners*).

²² Srov. Fritz et Bähr: Die Europäische Verordnung über Insolvenzverfahren. Herausforderung an die Gerichte und Insolvenzverwalter. DZWIR, 2001, s. 221 a násl. (zde především s. 224).

²³ Místo obvyklého pobytu či místo, kde se účastník právního vztahu obvykle zdržuje, přičemž i u nás v mezidobí zdomácněl termín *domicil*, který nabývá na stále větším významu. Pojem *domicil* však nelze vykládat jen ve smyslu pobytu, nýbrž i ve smyslu místa, k němuž lze na základě všech okolností dovodit úzký a stabilní vztah určité osoby. Pojem *bydliště* či *pobyt* se v této souvislosti nejčastěji vykládá jako místo obvyklého pobytu, tj. místo, v němž se daná osoba v rozhodné době převážně zdržuje a k níž má takto nejúzký vztah jako k místu, které považuje za místo stabilních osobních vztahů jiných než v souvislosti s výkonem profese či povolání. Nemusí se tedy nutně jednat o místo tzv. *úředního pobytu*, které je významné pro styk s úřady státní správy a místní samosprávou, neboť registrace pobytu z důvodu zajištění úředního styku ještě nemusí znamenat skutečný zájem zdržovat se na tomto místě. Zatímco pojem *bydliště* byl do nedávna obvykle definován v příslušné právní úpravě jako ono místo *jednotné registrace za účelem úředního styku*, pojem *pobyt* (od *pobývatí*) vyjadřuje faktickou vůli zdržovat se na určitém místě. Srov. například Kegel, G. et Schurig, K.: Internationales Privatrecht, 8. vyd., München, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 2000, s. 412-413. Podle převažující mezinárodní praxe pak v případě pochybnosti rozhoduje to, kde osoba tráví dobu svého volna a odpočinku. Zde

ník, 2006, sv. 145, č. 5, s. 568-578, Lorenz, E.: Zur Struktur des internationalen Privatrechts, Berlin, 1977, s. 60-87, De Nova: Wann ist ein Vertrag „international“? In: Festschrift Ferid (sborník k životnímu jubileu prof. Ferida), 1978, s. 307 a násl. Podle tuzemské úpravy stejně jako podle úpravy mezinárodního práva soukromého většina zemí a zcela jistě všech členských zemí lze konkrétní právní vztah považovat za soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem, jestliže vztah k zahraničí není zjevně zanedbatelný (srov. Kučera, Z.: Mezinárodní právo soukromé, 6. vydání, Doplněk, Brno, s. 18). S tímto zjištěním bude možno se spokojit v běžných soukromoprávních vztazích. V případě insolvenčního řízení je zapotřebí jít podstatně hlouběji, když mezinárodní (evropský/přeshraniční) charakter může často poskytnout dané věci i jen existence jednoho jediného prvku (vztahu) k objektivní skutečnosti nacházející se na území jiného státu. Takovou skutečností bude většinou buď existence zahraničního věřitele a/nebo existence majetku dlužníka na území jiného státu.

⁵⁷ I přesto, že tento přístup, který ostatně výslovně formuluje také Preambule k Nařízení v bodu 13, maximálně vyhovuje teorii sídla (viz též níže v rámci tohoto komentáře k čl. 3 Nařízení), je zapotřebí oprostit se od statusových předpisů zemí, které prosazují (upravují) teorii sídla oproti teorii inkorporační tak, jako je tomu například u nás.

⁵⁸ Viz Preambule k Nařízení, bod 13.

⁵⁹ Jedná se tedy o příkladný výčet.

⁶⁰ Cit.: *Nestanoví-li toto nařízení jinak, řídí se sekundární řízení právem členského státu, na jehož území byla zahájena.*

⁶¹ Cit.: *(23) Toto nařízení stanoví v oblasti své působnosti jednotná pravidla pro kolizní normy jednotlivých států, které nahrazují předpisy mezinárodního práva soukromého jednotlivých států. Pokud není stanoveno jinak, měly by být použity právní předpisy státu, který řízení zahájil (lex concursus). Tato kolizní norma jednotlivých států by měla platit pro hlavní i teritoriálně omezené řízení. Lex concursus určuje veškeré procesní i hmotněprávní účinky insolvenčního řízení na osoby a právní vztahy. Upravuje veškeré podmínky pro zahájení, vedení a skončení insolvenčního řízení.*

⁶² Zpráva, bod 90. Viz též Preambule k Nařízení, bod 23. Zprávou je v tomto případě expertní zpráva Miguela Virgose a Etienne Schmita k Úmluvě ES o insolvenčním řízení, tisk Rady Evropské unie č. 12830/95, Brusel, 1995 a Rada EU, Dokument č. 6500/96, DRS 8 (CFC), Brusel 3. května 1996. Tato Zpráva je považována za jeden z nejdůležitějších vykladových pramenů, byť byla zpracována ještě pro Evropskou úmluvu o insolvenčním řízení z r. 1995, která však nikdy nenabyla účinnosti z důvodu přístupu (blokace) ze strany Velké Británie a byla nahrazena až Nařízením na počátku tohoto desetiletí, jež bylo přijato z iniciativy Německa a Finska a do značné míry text původní Evropské úmluvy o insolvenčním řízení přebírá. Zpráva též in: Virgos, M. et Schmit, E.: Erläuternder Bericht zu dem E-Übereinkommen über Insolvenzverfahren, in Stoll, H. Vorschläge und Gutachten zur Umsetzung des EU-Übereinkommens über Insolvenzverfahren im deutschen Recht. Tübingen, 1997 a publikována byla dále na různých jiných místech a v jiných mutacích.

⁶³ Srov. Duursma-Kepplinger, H.-Ch., Duursma, D., Chalupsky, E.: Europäische Insolvenzordnung. Kommentar, Wien/New York: Springer, 2002, komentář k čl. 4 Nařízení, marg. 9.

⁶⁴ Srov. Haß, D., Huber, P., Gruber, U., Heiderhoff, B. et Herweg, Chr.: EU-Insolvenzverordnung In: Geimer et Schütze Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen, München: C. H. Beck, 2005, komentář k čl. 4 Nařízení, marg. 9, s. 550-90. Srov. též Zpráva, bod 91 a j.

⁶⁵ Srov. například Wimmer, K.: Die EU-Verordnung zur Regelung grenzüberschreitender Insolvenzverfahren. NJW, 2002, s. 2427 a násl., zde s. 2429. K této otázce viz také Zpráva v bodu č. 92.

⁶⁶ Srov. Kemper, J.: Die Verordnung (EG) Nr. 1346/2000 über Insolvenzverfahren – Ein Schritt zu einem europäischen Insolvenzrecht. ZIP 2001, s. 1609-1621, zde s. 1615 a j.

⁶⁷ Srov. Duursma-Kepplinger, H.-Ch., Duursma, D., Chalupsky, E.: Europäische Insolvenzordnung. Kommentar, Wien/New York: Springer, 2002, komentář k čl. 4 Nařízení, marg. 15.

⁶⁸ Za všechny snad Duursma-Kepplinger, H.-Ch., Duursma, D., Chalupsky, E.: Europäische Insolvenzordnung. Kommentar, Wien/New York: Springer, 2002, komentář k čl. 4 Nařízení, resp. též Haß, D., Huber, P., Gruber, U., Heiderhoff, B. et Herweg, Chr.: EU-Insolvenzverordnung In Geimer et Schütze Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen, München C. H. Beck, 2005, komentář k čl. 4 Nařízení, marg. 11, s. 550-90, přičemž druhé z děl citovaných v rámci této poznámky zcela prokazatelně vychází z díla prvního a toto přebírá bez dalšího zdůvodnění.

⁶⁹ Srov. též § 2 ZKV a § 5 InsZ.

⁷⁰ K některým dílčím otázkám v této souvislosti viz například Habscheid: Das deutsche internationale Insolvenzrecht und die vis attractiva concursus. ZIP, 1999, s. 1113 a násl.; Heldrich: Internationale Zuständigkeit und anwendbares Recht, 1969; Hannisch, H.: Grenzüberschreitende Nachlassinsolvenzverfahren. ZIP, 1990, s. 1241-1251; Hart, J.: České a německé konkursní právo ve vzájemném srovnání. Právní rozhledy, 1999, č. 8, s. 407 a násl.; Kuchař, O., Milík, Z. et Zlesák, T.: Návrh na prohlášení konkursu. Právní rádce, 1997, č. 11, s. 57 a násl.; Pielorz, M.: Auslandskonkurs und Disposition über das Inlandsvermögen. Berlin, 1977; Pohl, T.: Zákon o konkursu a vyrovnání z pohledu judikatury. Bulletin advokacie, 1999, č. 4, s. 7 a násl.; Rozehnalová, N.: Fixní smlouva z pohledu teorie a praxe mezinárodního obchodu. Právník, 1985, s. 344 a násl.; Rozehnalová, N.: Smluvní pokuta jako způsob zajištění závazku v mezinárodním obchodním styku. Právní praxe v podnikání, 1994, č. 1, s. 37 a násl. a č. 2, s. 36 a násl.; Růžička, K.: Volba práva. Právo a podnikání, 1996, č. 1, s. 11 a násl.; Schelleová, I.: Ochranná lhůta v konkursním právu. Ekonom, 1997, č. 22, s. 57; Schmidt, K.: Anwendung von Handelsrecht auf Rechtshandlungen des Konkursverwalters. NJW, 1987, s. 1905-1909; Týč, V.: K některým kolizním otázkám náhrady škody ex delicto. Acta Universitatis Brunensis Iuridicae, 1977, s. 187 a násl.; Weller: Forum Shopping im Internationalen Insolvenzrecht. IPRax, 2005.; Winkler von Mohrensfels, P.: Kollisionsrechtliche Vorfrage und materielles Recht. RabelsZ, 1987, s. 20 a násl.; Winterová, A.: Prejudiciální otázka v občanskoprávním řízení. Socialistická zákonost, 1967, s. 93 a násl.

⁷¹ Srov. Duursma-Kepplinger, H.-Ch., Duursma, D., Chalupsky, E.: Europäische Insolvenzordnung. Kommentar, Wien/New York: Springer, 2002, komentář k čl. 4 Nařízení, marg. 7.

⁷² Významu této problematiky je si vědoma celá řada autorů zabývajících se problematikou evropské insolvenční. Jako příklad lze uvést Haß, D., Huber, P., Gruber, U., Heiderhoff, B. et Herweg, Chr.: EU-Insolvenzverordnung In: Geimer et Schütze Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen, München, C. H. Beck, 2005, komentář k čl. 4 Nařízení, marg. 12, s. 550-91.

⁷³ Srov. například Haß, D., Huber, P., Gruber, U., Heiderhoff, B. et Herweg, Chr.: EU-Insolvenzverordnung In: Geimer et Schütze: Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen, München: C. H. Beck, 2005, komentář k čl. 4 Nařízení, marg. 14, s. 550-92 (včetně poznámky pod čarou č. 24, kde je odkazováno též na názory odchýlné).

⁷⁴ Srov. Knapp, V.: Quieta non movere. Právník, 1993, č. 5, s. 278 a násl., Kolářová, L.: O životě a smrti právnické osoby (Právnické osoby jako účastníci občanského soudního řízení). Právní praxe, 1993, č. 8, s. 495 a násl., Schulz, J.: Identifikace účastníků řízení v soudních sporech. Právní rádce, 1997, č. 4, s. 11 a násl. a j.

⁷⁵ Ovlivňování hlavního insolvenčního statusu příslušnosti k projednávání všech otázek s insolvenčním řízením souvisejících.

⁷⁶ Viz například Bělohávek, A.: Význam mezinárodního prvku v závazkových vztazích. Právník, 2006, ř. 145, č. 5, s. 568-578, Bělohávek, A.: Pracovní-právní vztahy s mezinárodním prvkem. Právo a zaměstnání, 2005, č. 10, s. 2-11 a j.

⁷⁷ Lze se ovšem setkat i s odlišnými nebo modifikovanými názory než tak, jak je prezentuje autor tohoto komentáře v této publikaci. Viz například Habscheid: Das deutsche internationale Insolvenzrecht und die vis attractiva concursus. ZIP, 1999, s. 1113 a násl., zde s. 1114 aj.

⁷⁸ Srov. například Kučera, Z.: Mezinárodní právo soukromé. 6. vyd., Doplněk, Brno 2004, kap. 12.2., s. 158-166.

⁷⁹ Srov. Zpráva, bod č. 87. Konečně srov. též stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR, sp. zn. CpJf 27/86 z 27. srpna 1987 (publikováno ve Sbírce rozhodnutí NS 1987, č. 9-10, s. 528 a násl., evidenční č. Rc 26/87), cit.: *Zákonný předpoklad možnosti přijmout takový zpětný odkaz, odpovídá-li to rozumnému a spravedlivému uspořádání vztahu, o který jde (§ 35 zákona č. 97/1963 Sb.), je nutno chápat vždy pouze jako možnost použít a nikoliv jako nutnost nebo povinnost tohoto zpětného odkazu využít; ... Dané stanovisko bylo sice přijato v kontextu s aplikací zahraničního práva v řízeních před státním notářstvím, na druhou stranu dle názoru autora tohoto příspěvku je i dnes tento názor aplikovatelný, a to dokonce všeobecně až na určité výjimky. K této otázce viz též například Růžička, K.: Nabytí vlastníckého práva k nemovitostem v ČSFR cizinci. Právo a zákonost, 1991, č. 5, s. 268 a násl.*

⁸⁰ Geimer, R., Schütze, R., A., Geimer, E. et Geimer, G.: Europäisches Zivilverfahrensrecht, München; Verlag C. H. Beck, 2004, marg. 1-26/11, s. 436.

FINKALK 2001 – pravá ruka právníka

Téměř 30 speciálních výpočtů pro právnickou a manažerskou praxi

- Úroky a poplatky z prodlení, splátkový kalendář
- Odměny advokátů, exekutorů, likvidátorů a konkursních správců
- Finanční výpočty – úroky, akcie, směnky, hypotéky
- Daně, dávky a poplatky
- a řada dalších ...

Možnost volitelné konfigurace = optimální cena. Některé výpočty ZDARMA jako bonus.

Lionet s.r.o.
Korunní 18, 120 00 Praha 2
Tel.: +420 221 584 101
Mail: sluzby@lionet.cz

www.lionet.cz

I. Nepřípustnost kompenzace pohledávek dle ust. § 14 odst. 1 písm. i) zák. o konkurzu a vyrovnání.

II. K otázce závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu pro obdobné případy.

I. Ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) zák. o konkurzu a vyrovnání je zvláštním právním předpisem, zakotvujícím nepřípustnost kompenzace nejen soukromoprávních, nýbrž rovněž veřejnoprávních pohledávek. Jako takové má proto v pozici speciální úpravy přednost před úpravou obecnou, obsaženou v daňovém řádu.

II. Pokud Ústavní soud v některém svém rozhodnutí zformuluje ústavně konformní výklad právního předpisu, je nutno tento výklad respektovat i v obdobných kauzách, byť se jedná o procesně samostatná řízení. Obecné soudy jsou povinny judikaturu Ústavního soudu respektovat a v tomto smyslu je pro ně závazná. Setrvalá a vnitřně nerozporná judikatura Ústavního soudu je závazným interpretačním vodítkem pro rozhodování ve skutkové a právně obdobných věcech, od nich je možný odklon, to však pouze ve výjimečných a racionálně odůvodněných případech.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. dubna 2006, č. j. 8Afs 76/2005-73

Tímto rozsudkem Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě z 30. 3. 2005, č. j. 22 Ca 487/2004-34 a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 13. 10. 2004, č. j. 7838/120/2004, žalovaný – Finanční ředitelství v Ostravě, zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Finančního úřadu v Havířově ze dne 21. 4. 2004, č. j. 36949/04/370911/0716, kterým správce daně rozhodl o převedení přeplatku daně z příjmu právnických osob, vykázanému ke dni 21. 4. 2004 ve výši 14 640 Kč, na úhradu nedoplatku daně z přidané hodnoty, vykázanému ke dni 21. 4. 2004 ve výši 674 376 Kč. Rozhodnutím ze dne 13. 10. 2004, č. j. 11663/120/2004, žalovaný zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Finančního úřadu v Havířově ze dne 10. 6. 2004, č. j. 51111/04/370911/0716, kterým byla zamítnuta žádost žalobkyně o vrácení přeplatku na dani z příjmu právnických osob za rok 2003 ve výši 20 193 Kč.

Žalobkyně se žalobou ze dne 2. 12. 2004, podanou u Krajského soudu v Ostravě, domáhala zrušení shora uvedených rozhodnutí žalovaného a Finančního úřadu v Havířově. Svůj návrh odůvodnila tím, že podala u Finančního úřadu v Havířově příznání k dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2002 (datované 27. 3. 2003), přičemž požadovala vrácení přeplatku daně z příjmů právnických osob za rok 2002

ve výši 14 640 Kč. Dne 29. 3. 2004 pak podala příznání k dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2003, ve kterém požadovala zápočet sražené daně z úroků termínovaného vkladu za rok 2003 ve výši 20 193 Kč. Pisemným podáním ze dne 5. 4. 2004 požádala Finanční úřad v Havířově o vrácení přeplatku na dani z příjmů právnických osob za obě uvedené daňové období, v celkové výši 34 833 Kč. Správce daně a k odvolání žalobkyně žalovaný ve věci rozhodli shora citovanými rozhodnutími v neprospěch žalobkyně. Žalobkyně se domnívá, že postup finančních orgánů podle zákona o správě daní a poplatků při současném nerespektování zákona o konkurzu a vyrovnání je nezákonným zvýhodněním správce daně na úkor všech ostatních konkurzních věřitelů druhé třídy, mezi které je pohledávka správce daně v konkurzním řízení přímo ze zákona zařazena. Veškeré pohledávky, včetně daňových přeplatků, jsou majetkem konkurzní podstaty a na vrácení pohledávky uplatňované žalobkyní vůči žalovanému se vztahují stejné právní předpisy jako na vymáhání kterékoliv jiné pohledávky. Pohledávka v daňovém řízení přitom není jiným druhem pohledávky s jiným právním režimem. Žalobkyně dále dodala, že správce daně do konkurzního řízení přihlásil pohledávku z titulu nedoplatku různých druhů daní v celkové výši 1 055 446 Kč, mezi nimi i nedoplatku daně z přidané hodnoty ve výši 670 098 Kč. Přes tuto skutečnost správce daně v zamítavém rozhodnutí k vrácení přeplatku na dani z příjmů právnických osob za rok 2002 konstatuje, že přeplatek daně převádí na nedoplatek daně z přidané hodnoty ve výši 674 376 Kč, což je vyšší částka, než shora uvedená částka přihlášená do konkurzního řízení. Navíc správce daně po provedeném zápočtu daní o částku 14 640 Kč svou pohledávku přihlášenou do konkurzu nesnížil.

Krajský soud žalobu zamítl rozsudkem ze dne 30. 3. 2005, č. j. 22 Ca 487/2004-34. **Rozsudek odůvodnil následujícím způsobem:**

Vztah mezi státem a daňovým subjektem je veřejnoprávního charakteru, placení daně nelze podřadit pod závazky ve smyslu soukromého práva. Při souběhu konkurzního a daňového řízení má správce daně dvojí postavení, jednak postavení správce daně realizujícího výkon správy daně v rámci daňového řízení (které se nepřerušuje), a dále postavení účastníka konkurzního řízení, ve kterém má rovné postavení s ostatními účastníky daného řízení. Postupuje-li správce daně podle ustanovení § 59 a § 64 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále též „daňový řád“), ve vztahu k daňovému subjektu, na jehož majetek byl prohlášen konkurz, realizuje se tak úhrada splatné daňové povinnosti, tj. dochází k úhradě dluhu na dani, a nikoliv k započtení na majetek konkurzní podstaty, ve smyslu soukromoprávní úpravy. Nárok na vrácení daňového přeplatku je institutem finančního práva, jedná se o nárok daňového subjektu z veřejnoprávního daňového řízení, který není předmětem občanskoprávního řízení.

ních vztahů. Tento nárok pak neodpovídá vymezení majetku tvořícího konkurzní podstatu. Při výkladu vzájemného vztahu relevantních ustanovení daňového řádu a zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o konkurzu a vyrovnání“), krajský soud přihlédl ke stanovisku pléna Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2004, č. j. Sst 2/2003-225, publikovanému pod č. 215/2004 Sb. NSS.

Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) napadla rozsudek krajského soudu včasou kasační stížností, opírající se o důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky v předcházejícím řízení a v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., spočívající dle tvrzení stěžovatelky v tom, že krajský soud nezjišťoval údaje uváděné žalovaným při tvrzení o neexistenci vratitelného přeplatku ve výši 20 193 Kč ke dni 5. 4. 2004 s tím, že tento přeplatek údajně nevznikl ani ve lhůtě 60 dnů ode dne podání žádosti stěžovatelky. Stěžovatelka se domáhala zrušení napadeného rozsudku.

Stěžovatelka odkázala k ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) zákona o konkurzu a vyrovnání a zdůraznila, že toto ustanovení nelze obcházet odkazem na daňový řád. Uvedeným postupem totiž dochází k bezdůvodnému a nezákonnému zvýhodnění správců daní, kteří jsou konkurzním věřitelem druhé třídy, na úkor ostatních konkurzních věřitelů druhé třídy, jejichž pohledávky byly v konkurzním řízení zjištěny. Pohledávka v daňovém řízení není jiným druhem pohledávky. Veškeré pohledávky včetně daňových přeplatků jsou majetkem konkurzní podstaty podle ustanovení § 6 zákona o konkurzu a vyrovnání a jejich vrácení podléhá stejnému právnímu režimu jako vymáhání kterékoliv jiné pohledávky. Stěžovatelka poukázala rovněž na skutečnost, že s ohledem na postoj Ústavního soudu k uvedenému problému nemůže obstát ani krajským soudem zmíněné stanovisko pléna Nejvyššího správního soudu.

Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti jako nedůvodné. Ve svém vyjádření odkázal pouze k napadeným rozhodnutím a ke svému stanovisku k žalobě.

O důvodech kasační stížnosti Nejvyšší správní soud uvážil (vázán rozsahem i důvody kasační stížnosti podle § 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) toto:

Pokud jde o namítaný nesprávný právní názor krajského soudu, v němž má výrok napadeného rozsudku oporu, vycházel tento skutečně z právního názoru vysloveného plénem Nejvyššího správního soudu dne 29. 4. 2004, sp. zn. Sst 2/2003, zveřejněným pod č. 215/2004 Sb. NSS. Podle tohoto stanoviska *daňový přeplatek lze vrátit daňovému subjektu jen za předpokladu, že se jedná o vratitelný přeplatek, to jest není-li evidován na žádném z jeho osobních účtů žádným správcem daně nedoplatek na dani, přičemž není rozhodné, zda nedoplatek vznikl před nebo po prohlášení konkurzu. Postup správce daně není nezákonný, postupuje-li při vrácení přeplatku v souladu s podmínkami pro jeho vrácení stanovenými daňovými předpisy.*

V mezidobí ovšem podstata právního názoru, obsaženého v citovaném stanovisku zdejšího soudu, byla zásadním způsobem zpochybněna nálezem Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2005, sp. zn. III. ÚS 648/041 a nálezem ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 38/052, a ne přímo také nálezem sp. zn. I. ÚS 544/023.

Ratio *decidendi* zmíněného nálezu lze shrnout tak, že „*ustanovení § 14 odst. 1 písm. i) zákona o konkurzu a vyrovnání je zvláštním právním předpisem, zakotvujícím nepřipustnost kompenzace nejen soukromoprávních, nýbrž rovněž veřejnoprávních pohledávek. Jako takové má proto v pozici speciální úpravy přednost před úpravou obecnou, obsaženou v ustanoveních § 59 odst. 3 písm. e), § 40 odst. 11 a § 64 odst. 2 daňového řádu. Rozhodnutí obecných soudů, jež uvedenou souvztažnost norem jednoduchého práva neakceptují, ocitají se z tohoto důvodu v rozporu s ustanoveními čl. 4 odst. 4 a čl. 11 odst. 1 Listiny.*“

Ze srovnání citovaného nálezu a uvedené právní věty, blíže argumentačně rozvedené ve stanovisku Nejvyššího správního soudu je jasně patrné, že vedle sebe neobstojí, neboť jsou založeny na zcela odlišných úvahách, které ústí v protikladná řešení. Nejvyšší správní soud proto musel vážit vzniklý nesoulad a jeho vliv na další rozhodovací praxi v obdobných případech.

K uvedenému problému Nejvyšší správní soud zaujal stanovisko v usnesení rozšířeného senátu ze dne 11. 1. 2006, č. j. 2 Afs 66/2004 – 53. V rámci citovaného usnesení mj. konstatoval, že pokud *Ústavní soud v některém svém rozhodnutí zformuluje ústavně konformní výklad právního předpisu, je nutno tento výklad respektovat i v obdobných kauzách, byť se jedná o procesně samostatná řízení.* Ve stejném duchu pak dále vyslovil, že *jakkoliv tedy se Česká republika nenachází v tradičním prostředí precedentálního práva, jsou obecné soudy povinny judikaturu Ústavního soudu respektovat a v tomto smyslu je pro ně závazná.* Konečně pak uzavřel, že *setrvalou a vnitřně nerozpornou judikaturu Ústavního soudu proto nelze vnímat jako naroveň postavenou právním předpisům (zákonům), nýbrž jako závazná interpretační vodítka při rozhodování ve skutkově a právně obdobných věcech, od nichž je sice možný odklon, to však pouze ve výjimečných a racionálně odůvodněných případech.*

Správní soudy (včetně Nejvyššího správního soudu) jsou proto povinny ve své další rozhodovací činnosti respektovat citovaný právní názor Ústavního soudu. Za tohoto stavu se Nejvyšší správní soud odchýlil od zmíněného stanoviska a napadené rozhodnutí krajského soudu v rozhodné argumentaci (tj. argumentaci, která je oporou výroku) uznal za rozporné se závěry Ústavního soudu, a tudíž přesvědčil i všem námitkám stěžovatelky směřujícím proti tomuto právnímu názoru krajského soudu.

✦ Rozsudek zaslala JUDr. Halina Cibienová, advokátka v Orlové-Lutyni, ve věci zúčastněná jako správkyně konkurzní podstaty. Právní věta redakce.

Z judikatury ESD

I. K otázce příslušnosti soudu k zahájení úpadečného řízení.

II. K otázce usnesení, kterým je jmenován dočasný správce podstaty a k možnosti považovat toto usnesení za rozhodnutí o zahájení úpadečného řízení.

III. K otázce místa, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka.

IV. K otázce zásady veřejného pořádku.

I. Je-li dlužníkem dceřiná společnost, jejíž sídlo a sídlo její mateřské společnosti se nachází ve dvou různých členských státech, domněnka stanovená v čl. 3 odst. 1 druhé větě Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadečném řízení, podle které jsou hlavní zájmy této dceřiné společnosti soustředěny v členském státě, kde se nachází její sídlo, může být vyvrácena pouze tehdy, jestliže skutečnosti, jež jsou objektivní a zjistitelné třetími osobami, umožní prokázat existenci skutečné situace odlišné od té, kterou má odrážet umístění předmětného sídla. Tak by tomu mohlo být zejména v případě společnosti, která by nevykonávala žádnou činnost na území členského státu, kde se nachází její sídlo. Vykonává-li naopak společnost svou činnost na území členského státu, kde se nachází její sídlo, pouhá skutečnost, že mateřská společnost se sídlem v jiném členském státě může kontrolovat nebo kontrolovat její rozhodnutí v hospodářské oblasti, nestačí k vyvrácení domněnky stanovené uvedeným nařízením.

II. Článek 16 odst. 1 první pododstavec Nařízení č. 1346/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že hlavní úpadečné řízení zahájené soudem členského státu musí být uznáno soudy ostatních členských států, aniž by tyto soudy byly oprávněny přezkoumávat příslušnost soudu státu, ve kterém bylo řízení zahájeno.

III. Článek 16 odst. 1 první pododstavec Nařízení č. 1346/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že za rozhodnutí o zahájení úpadečného řízení ve smyslu tohoto ustanovení se považuje rozhodnutí vydané soudem členského státu, ke kterému byl za tímto účelem podán návrh na zahájení řízení uvedeného v příloze A téhož Nařízení, vycházející z úpadku dlužníka, jestliže toto rozhodnutí zahrnuje zbavení dlužníka práva nakládat se svým majetkem, a jmenování správce podstaty uvedeného v příloze C daného Nařízení. Toto zbavení práva nakládat s majetkem znamená, že dlužník pozbude oprávnění vykonávat správu svého majetku.

IV. Článek 26 Nařízení č. 1346/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát může odmítnout uznat úpadečné řízení zahájené v jiném členském státě, jestliže bylo rozhodnutí o zahájení řízení přijato při zjevném porušení základního práva být vyslechnut, kterého požívá osoba dotčená takovým řízením.¹

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství (velkého senátu) ze dne 2. května 2006 ve věci C-341/04, Eurofood IFCS Ltd. – Enrico Bondi v. Bank of America N.A., Pearse Farrell, Official Liquidator, Director of Corporate Enforcement, Certificate/Note holders, k výkladu článku 3 odst. 1, článku 16 odst. 1 a článku 26 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadečném řízení (dále jen „Nařízení“).²

Rozsudek byl vydán na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané irským Nejvyšším soudem (Supreme Court) dle článků 68 a 234 Smlouvy o založení Evropského společenství.³

Z odůvodnění:

Společnost Eurofood mající sídlo v Centru mezinárodních finančních služeb v Dublinu vznikla v roce 1997 v Irsku jako komanditní společnost na akcie (company limited by shares). Jedná se o dceřinou společnost společnosti Parmalat SpA založené podle italského práva. Jejím hlavním cílem bylo poskytovat zdroje financování společností skupiny Parmalat.

Dne 24. 12. 2003 zahájil italský ministr výroby se společností Parmalat SpA mimořádné správní řízení a ustanovil pana Bondiho mimořádným správcem této společnosti.

Dne 27. 1. 2004 Bank of America NA podala u irského Vrchního soudu návrh na zahájení nucené likvidace společnosti Eurofood a na jmenování dočasného správce podstaty, a to s odůvodněním, že naposled jmenovaná společnost je v úpadku.

Téhož dne Vrchní soud na základě tohoto návrhu jmenoval pana Farrella dočasným správcem podstaty (provisional liquidator) s oprávněním převzít majetek společnosti, spravovat její záležitosti, zřídil jí bankovní účet a ustanovit právního zástupce.

Dne 9. 2. 2004 italský ministr výroby zahájil se společností Eurofood mimořádné správní řízení a ustanovil pana Bondiho mimořádným správcem této společnosti.

Dne 10. 2. 2004 byl u italského Tribunale civile e penale di Parma (Civilní a trestní soud v Parmě) podán návrh na prohlášení úpadku společnosti Eurofood. Jednání bylo nařízeno na 17. února 2004, o čemž byl pan Farrell informován dne 13. února. Dne 20. 2. 2004 se jmenovaný soud prohlásil mezinárodně příslušným k ve-

dení úpadkového řízení s tím, že jsou hlavní zájmy společnosti Eurofood soustředěny v Itálii.

Rozsudkem ze dne 23. 3. 2004 Vrchní soud rozhodl, že podle irského práva bylo úpadkové řízení se společností Eurofood zahájeno v Irsku k datu podání žádosti společností Bank of America NA, tedy ke dni 27. 1. 2004. S přihlédnutím k tomu, že hlavní zájmy společnosti Eurofood byly soustředěny v Irsku, Vrchní soud konstatoval, že řízení zahájené v tomto členském státě bylo řízením hlavním. Vrchní soud zároveň přihlédl k tomu, že podmínky průběhu řízení před italským Tribunale civile e penale di Parma by v souladu s čl. 26 Nařízení vedly k odmítnutí irských soudů uznat rozhodnutí tohoto soudu. Vrchní soud prohlásil úpadek společnosti Eurofood, nařídil její likvidaci a ustanovil pana Farrella likvidátorem.

Pan Bondi se proti tomuto rozsudku odvolal a Nejvyšší soud shledal nezbytným před vynesením vlastního rozhodnutí řízení přerušit a položit Soudnímu dvoru ES následující **predběžné otázky**:

1. V případě, že je příslušnému soudu v Irsku předložen návrh na provedení likvidace společnosti v úpadku a tento soud vydá usnesení, kterým odloží rozhodnutí o vydání usnesení o likvidaci, jmenuje dočasného likvidátora s oprávněním převzít majetek společnosti, spravovat její záležitosti, zřídit jí bankovní účet a ustanovit právního zástupce, to vše s právním účinkem zbavení ředitelů společnosti práva jednat jejím jménem, je možno toto usnesení v kombinaci s předložením návrhu považovat za rozhodnutí, kterým se zahajuje úpadkové řízení s účinky dle článku 16 Nařízení, vykládaného ve spojení s články 1 a 2 Nařízení?

2. Pokud je odpověď na první otázku záporná, je možno považovat předložení návrhu na nucenou likvidaci Vrchnímu soudu v Irsku na základě irské právní úpravy (čl. 220 odst. 2 Companies Act, 1963), která považuje likvidaci za zahájenou dnem předložení návrhu, za zahájení úpadkového řízení s účinky podle Nařízení?

3. Má článek 3 uvedeného Nařízení ve spojení s článkem 16 ten účinek, že soud v členském státě odlišném od státu, kde je umístěno sídlo společnosti a odlišném od státu, kde společnost pravidelně vykonává správu svých záležitostí způsobem zjištěným třetími osobami, ve kterém však bylo úpadkové řízení zahájeno jako první, je příslušný zahájit hlavní úpadkové řízení?

4. Pokud

a) jsou sídla mateřské společnosti a její dceřiné společnosti v různých členských státech,

b) dceřiná společnost vykonává správu svých záležitostí způsobem zjištěným třetími osobami a za úplného a řádného respektování vlastní „corporate identity“ (identity společnosti) v členském státě, kde je umístěno sídlo a

c) mateřská společnost má na základě svého podílu a možnosti jmenovat ředitele takového postavení, že může kontrolovat a skutečně kontroluje politiku dceřiné společnosti,

jsou z hlediska určení „místa, kde jsou soustředěny hlavní zájmy“ hlavními faktory ty, které jsou označeny

výše pod písm. b), či ty, které jsou označeny výše pod písm. c)?

5. Pokud je zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu povolit, aby mělo soudní nebo správní rozhodnutí právní účinky vůči osobám, jejichž právo na spravedlivý proces a spravedlivé slyšení nebylo při vydání takového rozhodnutí respektováno, je členský stát povinen v souladu s článkem 17 uvedeného Nařízení uznat rozhodnutí soudů jiného členského státu o zahájení úpadkového řízení se společností, pokud je soud prvního členského státu přesvědčen, že předmětné rozhodnutí bylo učiněno bez ohledu na tyto zásady, a zejména když žalobce ve druhém členském státě odmítl, navzdory žádostem a v rozporu s usnesením soudu druhého členského státu, poskytnout dočasnému likvidátorovi společnosti, řádně jmenovanému v souladu s právem prvního členského státu, veškeré opisy podstatných dokumentů, které jsou základem žaloby?

K otázce 1:

Nařízení nesměruje k zavedení jednotného úpadkového řízení, ale jak vyplývá z bodu 2 jeho preambule, k zajištění, aby „přeshraniční úpadková řízení probíhala účinně“. Za tímto účelem stanoví pravidla mající za cíl, v souladu s bodem 3 jeho preambule, „koordinaci opatření, kterých je třeba učinit vůči majetku dlužníka neschopného plnit své peněžité závazky“. Při požadavku, aby každé rozhodnutí, kterým se zahajuje hlavní úpadkové řízení, přijaté kompetentním soudem členského státu, bylo uznáno ve všech členských státech od okamžiku, kdy se stane účinným ve státě, kde bylo vydáno, stanoví článek 16 odst. 1 pododstavec první Nařízení pravidlo přednosti ve prospěch rozhodnutí o zahájení řízení, které bylo vydáno jako první. Tak jak je uvedeno v bodě 22 preambule Nařízení, „rozhodnutí soudu, který zahájil řízení jako první, by mělo být uznáváno v jiných členských státech, aniž by byly tyto členské státy oprávněny rozhodnutí tohoto soudu přezkoumávat“. Nařízení nicméně nedefinuje dostatečně přesně pojem „rozhodnutí o zahájení úpadkového řízení“.

K tomu stačí připomenout, že podmínky a formální náležitosti požadované pro zahájení úpadkového řízení vyplývají z národního práva a mění se stát od státu. V některých členských státech je řízení zahájeno bezprostředně po podání návrhu, potřebný přezkum se činí později. V jiných členských státech musí být určitá základní zjištění, která si mohou vyžádat poměrně dlouhý čas, provedena před zahájením řízení. Podle některých národních úprav může být řízení zahajováno „předběžně“ po dobu několika měsíců.

Tak, jak uvedla Evropská komise, je důležité, aby se za účelem zajištění účinnosti systému zavedeného nařízením mohl princip uznávání zakotvený v článku 16 odst. 1 pododstavci 1 použít co nejdříve v průběhu řízení. Mechanismus předpokládající zahájení jen jednoho hlavního řízení majícího účinky ve všech členských státech, v nichž je nařízení použitelné, by mohl být vážně narušen, pokud by se soudy těchto členských států, u nichž

byl současně podán návrh pro úpadek dlužníka, mohly domáhat během prodloužené doby souběžné příslušnosti. S ohledem na tento cíl směřující k zajištění účinnosti systému upraveného nařízením je nezbytné vykládat pojem „rozhodnutí o zahájení úpadekového řízení“.

Za těchto podmínek musí být ve smyslu Nařízení posouzeno jako „rozhodnutí o zahájení úpadekového řízení“ nejen rozhodnutí, které je formálně označeno jako zahajovací dle právní úpravy členského státu, v němž bylo vydáno, ale i rozhodnutí vydané na návrh pro úpadek dlužníka, směřující k zahájení řízení podle přílohy A Nařízení, pokud je tímto rozhodnutím zabaven majetek dlužníka a je jmenován správce podstaty dle přílohy C Nařízení. Toto zabavení majetku zahrnuje ztrátu práva dlužníka spravovat svůj majetek. V takovém případě nastanou dva charakteristické důsledky úpadekového řízení, je určen správce podstaty dle přílohy C a je zabaven majetek dlužníka, tedy jsou splněny všechny konstitutivní prvky definice tohoto řízení, tak jak je upravuje článek 1 odst. 1 Nařízení.

V tomto ohledu je potřeba zdůraznit, že článek 38 Nařízení musí být čten v kombinaci s článkem 29 Nařízení, podle něhož správce podstaty v hlavním úpadekovém řízení může podat návrh na zahájení vedlejšího úpadekového řízení v jiném členském státě. Citovaný článek 38 předvídá také situaci, kdy je u příslušného soudu členského státu vedeno hlavní úpadekové řízení a tento soud určí jen dočasný správce k zajištění ochrany majetku dlužníka, avšak nenařídí zabavení majetku dlužníka nebo neurčí správce podstaty dle přílohy C Nařízení. V takovém případě může dočasný správce, aniž by byl oprávněn iniciovat vedlejší úpadekové řízení v jiném členském státě, podat návrh na přijetí jakýchkoliv opatření k zajištění a ochraně majetku dlužníka nacházejícího se v jiném členském státě. To ovšem není případ této věci, v níž Vrchní soud určil dočasný správce podstaty podle přílohy C Nařízení a nařídil zabavení majetku dlužníka.

K otázce 2:

Vzhledem k odpovědi na první otázku není potřeba odpovídat na druhou položenou otázku.

K otázce 3:

Jak vyplývá z bodu 22 preambule Nařízení, pravidlo přednosti definované v článku 16 odst. 1 Nařízení, které stanoví, že úpadekové řízení zahájené v jednom členském státě bude uznané ve všech členských státech od okamžiku, kdy se stane účinným ve státě, v němž bylo řízení zahájeno, spočívá na zásadě vzájemné důvěry.

Tato vzájemná důvěra umožnila zavedení povinného systému oprávnění, která jsou všechny soudy, na něž se nařízení vztahuje, povinny respektovat, a ve kterém se členské státy zároveň vzdávají vnitřních pravidel pro uznávání rozhodnutí a řízení o exequatur ve prospěch zjednodušeného systému uznávání a výkonu rozhodnutí vydaných v rámci úpadekových řízení [viz analogicky k úmluvě z 27. 9. 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí ve vě-

cech občanských a obchodních (ÚV 1972, L 299, s. 32, dále jen „Bruselská úmluva“), rozsudek z 9. 12. 2003, Gasser, C-116/02, Rec. p. I-14693, bod 72, a rozsudek z 27. 4. 2004, Turner, C-159/02, Rec. p. I-3565, bod 24].

Těto zásadě vzájemné důvěry je vlastní, že soud členského státu, u něhož byl podán návrh na zahájení hlavního úpadekového řízení, přezkoumá svou příslušnost podle čl. 3 odst. 1 Nařízení, tedy přezkoumá, zda jsou hlavní zájmy dlužníka soustředěny v tomto členském státě. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že takový přezkum se musí odehrát při respektování zásadních procesních záruk, které vyžaduje průběh spravedlivého procesu.

Na druhou stranu, tak jak stanoví bod 22 preambule Nařízení, zásada vzájemné důvěry vyžaduje, aby soudy jiných členských států uznávaly rozhodnutí o zahájení hlavního úpadekového řízení, aniž by přezkoumávaly určení příslušnosti prvního soudu.

Pokud strana sporu usoudí, že místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, se nachází v jiném členském státě než v tom, v němž bylo zahájeno hlavní úpadekové řízení, a bude chtít příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno, zpochybnit, musí podat proti rozhodnutí o zahájení řízení u soudu členského státu, kde toto řízení bylo zahájeno, opravný prostředek dle národního práva tohoto členského státu.

K otázce 4:

Článek 3 Nařízení upravuje dva druhy řízení. Úpadekové řízení zahájené podle odstavce 1 tohoto článku kompetentním soudem členského státu, na jehož území je místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka („hlavní řízení“), má univerzální účinky, poněvadž se použije na majetek dlužníka nacházející se na území všech států, v nichž je nařízení použitelné. Pokud může být řízení zahájeno podle odstavce 2 téhož článku později příslušným soudem členského státu, kde má dlužník provozovnu, má toto řízení („vedlejší řízení“) účinky omezené jen na majetek dlužníka nacházející se na území naposled uvedeného státu. Článek 3 odstavec 1 Nařízení stanoví, že v případě společnosti se za místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, považuje sídlo společnosti, pokud není prokázán opak. Z toho vyplývá, že v systému určování příslušnosti soudů členských států stanoveném Nařízením existuje pro každého dlužníka jemu vlastní soudní příslušnost.

Pojem místa, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, je pro Nařízení stěžejní. Tento pojem má samostatný význam, musí být tedy vykládán jednotně a nezávisle na národních právních úpravách. Význam tohoto pojmu je vysvětlen v bodě 13 preambule Nařízení, který říká, že „místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, by mělo odpovídat místu, ze kterého dlužník obvykle své zájmy spravuje, a je proto zjištěitelné třetími osobami“. Z této definice plyne, že místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, musí být posuzováno v souvislosti s kritérii, která jsou objektivní a zjištěitelná třetími osobami. Tato objektivita a možná zjištěitelnost třetími osobami jsou nezbytné pro zajištění právní jisto-

ty a předvídatelnosti určení soudu příslušného k zahájení hlavního úpadkového řízení. Tato právní jistota a předvídatelnost jsou o to důležitější, že se uplatní při určování soudní příslušnosti, i při určení rozhodného práva podle článku 4 odst. 1 Nařízení. Z toho vyplývá, že pro určení místa, v němž jsou soustředěny zájmy dlužnické společnosti, může být jednoduchá právní domněnka stanovená komunitárním zákonodárcem ve prospěch sídla této společnosti zrušena, jen pokud objektivní důvody a důvody zjistitelné třetími osobami umožňují zjistit existenci reálné situace odlišné od té, která má odrážet domněnku sídla.

O takový případ by se jednalo, pokud by společnost typu „poštovní schránka“ nevykonávala žádnou činnost na území členského státu, kde je její sídlo.

Naopak pokud společnost vykonává svou činnost na území členského státu, kde je její sídlo, skutečnost, že její ekonomické výsledky jsou nebo by mohly být kontrolovány mateřskou společností založenou v jiném členském státě, nestačí k popření domněnky stanovené tímto Nařízením.

K otázce 5:

Pokud bod 22 preambule Nařízení dovozuje ze zásady vzájemné důvěry, že „důvody pro neuznání by měly být omezeny na nezbytné minimum“, čl. 26 Nařízení stanoví, že členský stát může odmítnout uznat úpadkové řízení zahájené v jiném členském státě, pokud by účinky tohoto uznání byly ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem, zejména s jeho základními zásadami nebo s ústavními právy a svobodami jednotlivce. V kontextu Bruselské úmluvy Soudní dvůr konstatoval, že odvolávání se na zásadu veřejného pořádku obsaženou v čl. 27 bodě 1 této Úmluvy, pokud zakládá překážku naplnění jednoho ze základních cílů Úmluvy, a to usnadnění volného pohybu rozsudků, je přípustné jen ve výjimečných případech (rozsudek z 28. 3. 2000, Krombach, C-7/98, Rec. s. I-1935, body 19 a 21).

Soudní dvůr poté, co se určil příslušným ke kontrole mezi, v rámci kterých se může soudce smluvního státu na zásadu veřejného pořádku odvolávat, s cílem neuznat rozhodnutí soudu jiného smluvního státu, v kontextu Bruselské úmluvy konstatoval, že odvolávání se na zásadu veřejného pořádku je přípustné jen za předpokladu, že uznání nebo výkon rozhodnutí vydaného v jiném smluvním státě by nepřijatelným způsobem narazily na právní řád žádaného státu, čímž by se porušila základní zásada. Zásah by musel zakládat zjevné porušení práva považovaného v právním řádu žádaného státu za zásadní nebo porušení základního práva uznaného tímto právním řádem (rozsudek Krombach, body 23 a 37). Toto rozhodnutí je možné převést i na výklad čl. 26 Nařízení.

Pokud jde o řízení, stačí připomenout, že Soudní dvůr výslovně uznal obecný princip komunitárního práva, podle kterého má každý právo na spravedlivý proces (rozsudek ze 17. 12. 1998, Baustahlgewebe/Commission, C-185/95 P, Rec. s. I-8417, body 20 a 21; rozsudek z 11. 1. 2000, Nizozemí a Van der Wal/Commission,

C-174/98 P a C-189/98 P, Rec. s. I-1, bod 17, jakož i již dříve citovaný Krombach). Toto pravidlo se inspiruje základními právy, která tvoří podstatnou část obecných principů komunitárního práva, jimž Soudní dvůr zaručuje respekt, zároveň se inspiruje společnými ústavními tradicemi členských států, jakož i Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod, která byla podepsána v Římě dne 4. 11. 1950.

K otázce práva získat informace z procesních materiálů a k otázce práva být slyšen je potřeba zdůraznit, že ty zaujímají významné místo v organizaci a průběhu spravedlivého procesu. V rámci úpadkového řízení má právo věřitelů nebo jejich zástupců účastnit se řízení při dodržení zásady rovnosti zbraní zvláštní důležitost. Pokud se konkrétní způsoby naplňování práva být slyšen mohou měnit v závislosti na naléhavosti, s níž může být rozhodováno, každé omezení výkonu tohoto práva musí být náležitě odůvodněno a musí být doplněno procesními zárukami zajišťujícími účastníkům řízení účinnou možnost napadnout opatření přijatá ve spěchu.

❖ Přeložila a upravila JUDr. MARKÉTA KRÁLOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK.

- 1 Výrok předmětného rozsudku byl publikován v Úředním věstníku EU C 143 dne 17. 6. 2006, s. 11.
- 2 Nařízení bylo publikováno v Úředním věstníku EU L 160 dne 30. 6. 2000, s. 1; v češtině pak ve Zvláštním vydání Úředního věstníku EU č. 19, sv. 1, s. 191.
- 3 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v dané věci byla publikována v Úředním věstníku EU C 251 dne 9. 10. 2004, s. 7.

soukromá vysoká škola
Brno International Business School (B.I.B.S., a.s.)
britské vysokoškolské studijní programy

- program je zaměřen na Obchodní právo České republiky v kontextu EU;
- obdržíte britský vysokoškolský diplom a titul LLM přestížní Nottingham Trent University;
- výuka probíhá v českém jazyce víkendovou formou s dlouhodobě stanoveným rozvrhem;
- získáte konzistentní pohled na problematiku obchodního práva ČR v kontextu EU a společných pravidel Evropské unie a rozšíříte si znalosti navazujících právnických disciplín.

STUJTE LLM

Stále přijímáme přihlášky pro studium v akademickém roce 2007/2008 s výukou v Brně a Praze.

Přihlášky zasílejte na adresu naší společnosti.

Více informací na
545 570 111

MOŽNOST STUDIA UNIKÁTNÍHO MAGISTERSKÉHO PROGRAMU
 MASTER OF SCIENCE (MSc) V OBLASTI PRÁVO A EKONOMIKA

B.I.B.S., a.s., Lidická 81, 602 00 Brno, tel.: 545 570 111, info@bibs.cz, www.bibs.cz
 Pošlete SMS s Vaší e-mailovou adresou a kódem „LLM240“ na 776 656 399 a obdržíte informace.

Zelenka, Jaroslav a kolektiv:

Insolvenční zákon

Linde Praha, a. s., 2007,
704 stran, 990 Kč.

Insolvenční zákon od 1. ledna 2008 nahrazuje dosavadní zákon o konkurzu a vyrovnání. Přestože dosud nebyly přijaty potřebné prováděcí předpisy a nelze vyloučit ani případné změny, je potřeba se včas seznámit s dosud neznámými institutami moderního úpadkového práva. Cílem publikace je seznámit širokou veřejnost s obsahem zákona, usnadnit čtenáři orientaci v textu a upozornit jej na souvislosti, jež mohou jinak zůstat přehlédnuty. Zcela nová terminologie a systematika zákona, jakož i členění osnovy do 434 paragrafů dává tušit, že nepůjde o lehce srozumitelný text. Poznámkový aparát obsahuje text důvodové zprávy a pro lepší pochopení osnovy přiměřeně též srovnání s dosavadní úpravou. Připojeno je také úplné znění Rady ES 1346/2000, o insolvenčním řízení, které je přímo použitelné ve všech členských zemích EU s výjimkou Dánska. Publikace chce být užitečnou pomůckou pro ty, kteří se s novou právní úpravou v praxi setkají mezi prvními, tedy soudcům, insolvenčním správčům, věřitelům a dlužníkům, ale i advokátům a studentům.

✦ red.

Bělohávek, Alexander J.:

Evropské a mezinárodní insolvenční právo

C. H. Beck, Praha 2007.

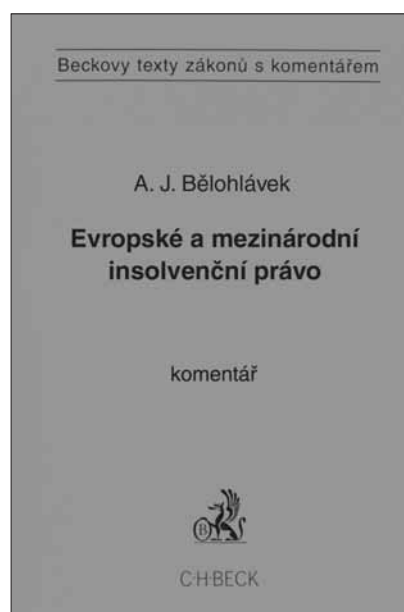
V těchto dnech vychází v nakladatelství C. H. Beck publikace autora A. Bělohávka o evropském a mezinárodním insolvenčním právu. Jedná se o první monografii tohoto druhu, která podchycuje celou, doposud u nás podceňovanou a v praxi téměř neznámou, byť vysoce aktuální problematiku. Řada nejen laiků, nýbrž dokonce osob znalých práva si totiž neuvědomuje, že i na majetek osoby se sídlem či bydlištěm v České republice lze na základě Nařízení Rady (ES) 1346/2000 zahájit insolvenční řízení (dokonce tzv. *hlavní insolvenční řízení*) rovněž v zahraničí. Jedná se z pohledu mezinárodního a evropského práva soukromého a procesního o zásadní průlom do dosavadních uznávaných standardů soudní příslušnosti vázané obvykle právě na místo bydliště, sídla či na majetek účastníka řízení.

Podstatnou částí této rozsáhlé publikace je podrobný komentář právě k evropskému insolvenčnímu nařízení. Publikace mimo jiné zohledňuje a rozebírá názory všech doposud v Evropě vydaných komentářů a publikací o evropském a mezinárodním insolvenčním právu. Kromě toho jednotlivá ustanovení Nařízení jsou doplněna citací jak komunitárních předpisů, tak navazujících předpisů (vše v autorských a často komentovaných překladech) Německa, Velké Británie, Francie, Belgie, Polska, jakož i judikaturou ESD a jednotlivých členských zemí EU.

Monografie obsahuje též návaznosti na problematiku tzv. mezinárodního insolvenčního práva, tj. případů úpadků a jejich řešení ve vztahu k nečlenským zemím nebo těm státům, které citovaným Nařízením vázány nejsou. Samostatnou kapitolou je rovněž rozbor problematiky řešení mezinárodních aspektů in-

solvenčního práva v USA v podobě autorského překladu odpovídající zámořské úpravy s poznámkami. V úplném autorském překladu je publikace doplněna oběma doposud vydanými rozhodnutími ESD týkajícími se evropského insolvenčního práva s poznámkami, jakož i významnou částí judikatury Velké Británie a kompletní judikaturou Nejvyššího spolkového soudního dvora Rakouska. Nikoliv nevýznamnou částí jsou podrobná pojednání o řešení úpadku a likvidaci peněžních ústavů, pojišťoven, jakož i o ochraně zaměstnanců v případě úpadku zaměstnavatele (vše z pohledu komunitárních předpisů a doplněné podrobnými poznámkami), jakož i samostatná kapitola týkající se vzorového zákona UNCITRAL o přeshraniční insolvenční.

V rámci tzv. technického aparátu je monografie doplněna rozsáhlým souborem odkazů na elektronické adresy důležité z pohledu evropského a mezinárodního insolvenčního řízení, téměř padesátistránkovým přehledem tříděné nejdůležitější tuzemské a zahraniční bibliografie a v obdobném podrobném rozsahu je zpracován věcný rejstřík čítající na 4000 hesel. Publikace obsahuje též řadu dalších návazností a doplňujících pojednání, komentářů a poznámek v oblasti evropského a mezinárodního práva (soukromého a procesního).

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka62

Z české advokacie

Regiony se představují: Západní Čechy63

Z kárné praxe65

**Průběh a výsledky advokátních zkoušek
a uznávacích zkoušek za I. pololetí 200766**

**25. ročník Celostátního turnaje advokacie
v tenise v Mostě67**

Z jednání představenstva ČAK67

Z Evropy68

Celebrity a cerebrity – studie z jazykovědy

Právnickou sebereflexi jsme posledně uzavřeli příslibem, že se vrátíme k pohledu „těch ostatních“ na nás, ale tento slib byl mezitím již splněn na blogu Jiné právo (<http://jinepravo.blogspot.com>) k nevelké radosti právnické veřejnosti.

Rámcově však u tématu ještě dnes setrváváme. Adjektivum „celeber“ se překládá jako „známý“, substantivum „cerebrum“ znamená „mozek“. Cerebrum bylo v antice nejen sídlem rozumu, ale i zlosti. Takto jazykově vybaveni, můžeme přistoupit k věci.

Svět se dnes hemží celebritami a žádný neví, co to je. Mně se nejvíc líbí dvě definice (nemohu si vybavit autory):

Celebrita je osoba známá tím, že je známá.

Celebrita je osoba, která vynakládá velké úsilí na to, aby se stala známou, a pak si nasazuje tmavé brýle, aby ji nikdo nepoznal.

Jak patrně z definic i z filologie, býti celebritou nemá nic společného s lidským mozkem nebo dokonce s jeho používáním, takže celebritou může být právě tak vlčák Rex jako loupežník Babinský, atlet Vycuc či moderátorka Huhňalová, což musí být znepokojivé zjištění pro ty celebrity, jež jsou alespoň slabě podprůměrným mozkem vybaveny, jakkoliv jich zase až tak moc není. Ale co naděláme: novinářské celebrity si ve slově celebrita prostě libují a na nějaký mozek kašlou.

Slovo cerebrita je naproti tomu neologismus, za který se omlouvám; budu je muset definovat sám. Cerebrita je osoba vybavená mozkem, která vynakládá alespoň minimální úsilí používat mozků k myšlení.

Problém lze ještě osvětlit na adjektivech odvozených od cerebrum.

To starší – cerebrózní – poukazuje na mozek, jako sídlo zlosti, a překládalo se krásným

českým ekvivalentem prchlivý. (Např. prchlivý otec přetáhl nevyčválané dítě páskem od kalhot přes zadek.) Prchlivost bývala ještě víceméně ušlechtilá vlastnost proti tomu, co se děje dnes, takže adjektivum téměř vymizelo z latiny i češtiny; bylo nahrazeno výrazy jako bestiální, sadistický, vražedný nebo aspoň smrtící (rozezněj od smrdící).

Druhé adjektivum zní cerebrální, čili mozkový, což zejména v češtině má pouze anatomický význam a s rozumem nemá co dělat. Čeština, jak patrně, myšlení a intelekt s mozkem nikterak nespojuje, považuje je za cosi transcendentního, čeho lze dosáhnout i bez mozku, případně za rafinovaný výmysl vykořisťovatelských tříd, jímž hodlají oblnout pracujícího člověka. V některých jiných jazycích má však adjektivum cerebrální též význam „intelektuální“, „rozumový“, „na myšlení náročný“ apod.; a to je ten význam, jehož se v souvislosti s novotvarem cerebrita dovoláváme. Cerebrální tedy může být například divadelní hra, hudební skladba, báseň, výtvarné nebo architektonické dílo, přednáška, projev a bůhvíco všechno, co předpokládá nebo vyvolává myšlenkovou činnost. My Češi – jak o tom i náš jazyk svědčí – zrovna moc cerebrální nejsme, a tudíž ani na cerebrity si příliš nepotrpíme. O to víc si pak potrpíme na celebrity, protože vlčák Rex zase až tak moc myšlenkově náročný není.

Otázka teď zní, zda může být cerebrální i právo? Právnické celebrity, jak je tak tu a tam pozorují v televizních novinách, tuto myšlenku rozhodně odmítají, neboť každý právní problém od ústavnosti Ústavy až po listerii v syrečku řeší ex abrupto během tří vteřin bez jakýchkoliv nároků na cerebrum, jak to ostatně u nás celebrity mají v popisu práce. Přesto si dovolím formulovat smělou hypotézu, že právo nejen může, ale mělo by být cerebrální! A že právníci spíše než celebritami by měli usilovat státi se cerebritami! A proč, zeptáte se asi?

Kvůli pohledu na právníky zvenku. Cerebrita nemusí být vidět každý den, není vychloubačná, arogantní, razantní, nic nepředstírá, neslibuje, není okázalá, mluvívá sama za sebe, nic nevynucuje, neoslavuje se, nemusí mít vždycky pravdu a dovede se sama sobě zasmát. To vše na rozdíl od většiny celebrit.

Kdo dočetl až sem, ať se nezlobí na cerebrózního staříka, který si musí pořád dělat ze všeho šoufky.

Říjen 2007

✦ KAREL ČERMÁK

Regiony se představují

Advokáti v západních Čechách

JUDr. JULIE ŠINDELÁŘOVÁ,
regionální představitelka ČAK
pro Západočeský region

Náš region zastřešuje Plzeňský a Karlovarský kraj, žije v něm 256 advokátů a 94 advokátních koncipientů. Regionální středisko se nachází v Plzni (Mikulášská tří-

da 9) a s pýchou advokátům vlastní se může pochlubit letitou a aktivní činností.

Některé aktivity, které region pořádá a organizuje, se již staly tradicí a každoročně jsou opakovány. Jde například o společenská setkání advokátů Západočeského regionu, která se konají obvykle před koncem kalendářního roku. Každoročně také regionální představitelka pořádá jedno tematicky zaměřené setkání. Tak tomu bylo například před třemi lety, kdy se sešli advokáti západních Čech, zapsaní v seznamu advokátů ČAK k 1. 7. 1990, tedy ke dni znovuoživení svobodné advokacie v Čechách. Stojí za zmínku, že z celkového počtu 59 tehdy zapsaných a činných advokátů se kromě dvou nemocných a dvou pobývajících již v jiných dimenzích setkání zúčastnili všichni. Další zajímavou akcí bylo v loňském roce setkání advokátů a administrativních pracovníků bývalého Krajského sdružení advokátů v Plzni.

Největší akcí letošního roku byl bezesporu **Právníký ples**, který se konal na konci března 2007 v Měšťanské besedě v Plzni. Za pomoci sponzorů ze strany HVB Bank Czech republic, a. s., Krajského státního zastupitelství v Plzni, Notářské komory v Plzni, Exekutorské komory ČR, notářských i exekutorských kanceláří a zástupců podnikatelské sféry ze Západočeského regionu se ples stal významnou společenskou událostí. Účastnily se právnické špičky nejen regionu, ale i celé republiky (mj. za účasti slavného plzeňského rodáka, ministra spravedlnosti ČR Jiřího Pospíšila, předsedy Nejvyššího správního soudu ČR Josefa Baxy a dalších).

Akce zaznamenala takový úspěch, že bude v příštích letech určitě opakována.

Další aktivitou, na jejíž organizaci se Západočeský region podílí spolu s regionem Jihočeským, jsou každoroční společensko-sportovní setkání. V loňském roce takové setkání proběhlo v Poněšicích u Hluboké a letos v prvním zářijovém týdnu v Žinkovech u Nepomuku. Nedílnou součástí těchto setkání jsou tradiční fotbalová a volejbalová utkání, v nichž se poměrně pravidelně střídají vítězství Západočechů a Jihočechů. Letošní setkání bylo navíc doplněno o prohlídku zámku Zelená Hora.

Nejenom společenskými akcemi je však živ advokát ze západních Čech. V regionu jsou pravidelně pořádána sobotní školení – povětšinou v nádherně rekonstruovaných prostorách Měšťanské besedy v Plzni. V únoru 2007 proběhlo školení z problematiky advokátního tarifu, paušální vyhlášky a DPH, v únoru školení na téma nového zákoníku práce a v březnu se advokáti školili z exekutivního řádu z pohledu soudce a exekutora. Druhé pololetí pak nabídne advokátům kromě již výše zmíněného spo-

lečenského předvánočního setkání také golfový turnaj, který proběhne v Dýšině a na jehož pořádání se podílí i region Střední Čechy.

Velkého úspěchu dosáhl region v komunikaci s dalšími složkami justice. První spolupráce byla navázána před několika lety a vyústila v zajímavá setkání se zástupci všech soudů a státních zastupitelství v západních Čechách a zástupců notářské komory. Na těchto setkáních padlo odvěké tabu tvrzené rivality mezi právníckými profesemi a dobře navázaná spolupráce pokračuje nejen dalšími setkáními a výměnami zkušeností, ale také pravidelnými pozvánými advokátů na gremiální porady soudců krajského soudu.

Nepominutelnou aktivitou regionu je poskytování bezplatných drobných právních porad, které probí-

Družstvo západočeských advokátů těsně před začátkem vítězného fotbalového utkání s družstvem z jižních Čech (Žinkovy, září 2007).

Společná prohlídka zámku Zelená Hora s jihočeskými advokáty.

Západočeští advokáti tančí na plese pořádaném regionem.

hají každou středu od 16 do 18 hodin v objektu Oborového domu v Plzni, vždy za účasti dvojice plzeňských advokátů. Tyto porady jsou velmi žádané a vyhledávané lidmi z celého regionu. I mimo tyto vyhrazené hodiny zprostředkovává regionální pracoviště kontakt advokátů s Českou advokátní komorou i s případnými zájemci o právní pomoc a tazateli ze strany klientů i státních orgánů. Tím lze předejít mnoha nedorozuměním i problémům a nutno říci, že naprostá většina advokátů je velmi uvědomělých a bez jakýchkoli připomínek tuto nepsanou stavovskou povinnost plní.

region	regionální představitel	zástupce
Západočeský	JUDr. Julie ŠINDELÁŘOVÁ AK Mikulášská tř. 9, 326 00 Plzeň tel. a fax: 377 321 490 e-mail: julie.sindelarova@worldonline.cz	JUDr. Jaroslav LIŠKA , AK Riegerovy sady 138, 339 01 Klatovy tel. a fax: 376 311 501, e-mail: jaroslav.liska.judr@atlas.cz JUDr. Ladislav VÁVRA , Moskevská 66, 360 01 Karlovy Vary tel. 353 226 764, fax: 353 227 228, e-mail: dr_vavra@vol.cz

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže jako obhájce podá dovolání proti rozsudku soudu I. stupně.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 12. 2006, sp. zn. K 12/06

Kárně obviněný JUDr. J. P. byl uznán vinným,

že v trestní věci svého klienta, ods. N. N., vedené u okresního soudu, jemuž byl opatřením tohoto soudu ze dne 15. 6. 2004 ustanoven obhájcem, podal v zastoupení N. N. dne 11. 4. 2005 k Nejvyššímu soudu ČR, prostřednictvím okresního soudu dovolání proti rozsudku okresního soudu jako soudu I. stupně, ačkoliv trestní stíhání N. N. bylo pravomocně skončeno usnesením krajského soudu jako soudu II. stupně ze dne 17. 1. 2005, v důsledku čehož bylo dovolání N. N. usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 7. 2005, podle § 265i odst. 1 písm. a) trestního řádu odmítnuto,

tedy

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednal svědomitě a nevyužíval důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu a povinnost ve věcech, v nichž byl soudem ustanoven, postupovat se stejnou svědomitostí a péčí jako ve věcech ostatních klientů,

čímž

porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 6 odst. 2 Pravidel profesionální etiky.

Za to se mu podle ust. § 32 odst. 3 písm. a) zákona č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření **napomenutí**.

Zároveň byla kárně obviněnému uložena povinnost zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady ČAK jako kárný žalobce podal dne 3. 3. 2006 na shora jmenovaného advokáta kárnou žalobu, která jej vinila skutkem popsáním ve výroku tohoto rozhodnutí.

Kárná žaloba byla kárně obviněnému doručena dne 22. března 2006 s výzvou, aby se ke kárné žalobě vyjádřil a vyjádřil se i ke svým osobním a majetkovým poměrům.

Kárný senát nařídil jednání v této věci na 11. prosince 2006. Obsílka byla kárně obviněnému doručena dne 23. 11. 2006 a kárně obviněný byl znovu vyzván, aby se vyjádřil ke kárné žalobě i ke svým osobním poměrům.

Dne 8. 12. 2006 byla na oddělení pro věci kárné ČAK doručena e-mailová zpráva, ve které kárně obviněný omlouval svou nepřítomnost u jednání a požádal, aby bylo jednáno v jeho nepřítomnosti. Zároveň zaslal vyjádření ke kárné žalobě i ke svým osobním poměrům.

Ve svém vyjádření kárně obviněný uvedl, že své pochybení uznává a nemá žádné námítky proti skutkovým zjištěním, uvedeným v kárné žalobě. Zároveň se vyjádřil ke svým osobním poměrům, které dle obsahu vyjádření lze považovat za obvyklé.

Kárný senát projednal věc dne 11. 12. 2006 v nepřítomnosti kárně obviněného. V kárném řízení byly provedeny důkazy čtením listin založených v kárném spise.

Žádné další návrhy na doplnění dokazování nebyly, ani ze strany kárného žalobce, ani ze strany kárně obviněného. Dokazování bylo proto skončeno.

Z obsahu provedených důkazů vyplývá, že rozsudek OS byl přezkoumán krajským soudem, jak plyne z usnesení KS. Z obsahu dovolání ze dne 7. 4. 2005 je zřejmé, že směřuje proti citovanému rozsudku, nikoliv proti citovanému usnesení, o němž se dovolání ve svém textu nezmiňuje. Na tuto skutečnost pak navazuje usnesení NS ČR ze 13. 7. 2005, podstatou jehož odůvodnění je právě ta skutečnost, že dovolání nesměřuje proti citovanému usnesení. Skutek kladený kárnou žalobou za vinu kárně obviněnému je proto nepochybně prokázán.

Po tomto závěru o skutkovém stavu a po zhodnocení veškerých důkazů kárný senát v souladu s ust. § 24 odst. 1, 2 kárného řádu dospěl k závěru, že se kárně obviněný dopustil kárného provinění ve smyslu § 32 odst. 2 zákona o advokacii. Vzhledem k povaze skutku, jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k osobě kárně obviněného a míře jeho zavinění, považuje kárný senát uložené kárné opatření napomenutí za dostatečné.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ust. § 33a odst. 2 zákona č. 85/96 Sb. a usnesení představenstva ČAK uveřejněné v č. 2/1999 Věstníku ČAK.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Průběh a výsledky advokátních zkoušek a uznávacích zkoušek za I. pololetí 2007

Advokátní zkoušky byly v I. pololetí 2007 konány ve dvou zkušebních termínech. Pro provedení zkoušek bylo ustanoveno deset pětičlenných zkušebních senátů. Sedm zkušebních senátů provádělo zkoušky v Praze, tři zkušební senáty v Brně.

K advokátní zkoušce se přihlásilo 294 uchazečů, z toho 55 uchazečů k vykonání zkoušky opravné.

Do komise pro uznání jiné právní praxe bylo předloženo 32 žádostí, kterým vzhledem k tomu, že odpovídaly zásadám stanoveným představenstvem pro uznávání jiné právní praxe za právní praxi advokátního koncipienta, bylo vyhověno.

Písemné části advokátní zkoušky se podrobilo 248 uchazečů, ústní části zkoušky 261 uchazečů (rozdílný počet vyplývá z toho, že opakovanou zkoušku skládalo 13 uchazečů z oborů, u nichž není stanovena písemná část zkoušky – ústavní právo, správní právo, předpisy o advokacii).

U zkoušek uspělo 209 uchazečů, z toho s výtečným prospěchem 36 uchazečů.

Neuspělo 52 uchazečů, z toho tři při zkoušce opravné.

Z jednoho zkušebního oboru neuspělo 23 uchazečů, ze dvou zkušebních oborů 11 uchazečů, ze tří zkušebních oborů 7 uchazečů, ze čtyř zkušebních oborů 5 uchazečů a ze všech pěti zkušebních oborů 6 uchazečů.

Podle zkušebních oborů bylo 26 uchazečů neúspěšných z občanského, pracovního a rodinného práva, 26 uchazečů z ústavního a správního práva, 25 uchazečů z trestního práva, 23 uchazečů z obchodního práva a 16 uchazečů z předpisů o advokacii.

K uznávací zkoušce se přihlásili pouze dva uchazeči. Oba uchazeči při zkoušce dosáhli požadovaný počet 15 bodů z 20 položených otázek, takže uznávací zkoušku složili. Zkouška se konala před tříčlenným senátem v jazyce anglickém.

U advokátních zkoušek konaných v termínu březen 2007 výtečně prospěli:

Mgr. Lucie FIALOVÁ, AK České Budějovice	Mgr. Lenka ONDRŮŠKOVÁ, AK Brno
JUDr. Petr JIRÁT, AK Chomutov	Mgr. Milada PALEČKOVÁ, AK Brno
Mgr. Veronika JEŽKOVÁ, AK Praha	Mgr. Robert PELIKÁN, AK Praha
Mgr. Jitka KADLČÍKOVÁ, AK Praha	Mgr. Roman PFEIFER, AK Praha
Mgr. Eva KOTRLOVÁ, AK Praha	JUDr. Pavel POVOLNÝ, AK Havířov
Mgr. Štěpán KRATĚNA, AK Praha	Mgr. Alois ŠATAVA, AK Praha
JUDr. Kateřina LUKEŠOVÁ, AK Pardubice	Mgr. Hana ŠEBKOVÁ, AK Praha
JUDr. Filip MOCHNÁČ, AK Brno	Mgr. Jan URBAN, AK Hradec Králové

U advokátních zkoušek konaných v termínu červen 2007 výtečně prospěli:

JUDr. Ivo BERÁNEK, AK Praha	Mgr. Jiří PETŘÍK, AK Brandýs nad Labem
Mgr. Lubor BYSTRICKÝ, AK Praha	Mgr. Petr POKORNÝ, AK Č. Budějovice
JUDr. Pavel ČÍŽEK, Ph.D., AK Praha	Mgr. Eva RAUSOVÁ, AK Karlovy Vary
Mgr. Libor HLAVÁČ, AK Brno	JUDr. Lucia SLOBODOVÁ, AK Praha
Mgr. Anna CHALOVA, AK Praha	Mgr. Jan SOUKUP, AK Praha
JUDr. Radim CHARVÁT, Ph.D., AK Brno	JUDr. Henrieta ŠTARKOVÁ, AK Praha
Mgr. Bc. Vojtěch CHLOUPEK, AK Praha	Mgr. Jiří TRÁVNÍČEK, AK Praha
Mgr. Eva KLIMÁNKOVÁ, AK Brno	Mgr. Jan URBAN, AK Lanškroun
JUDr. Adéla KRBCOVÁ, AK Praha	Mgr. Kateřina VORLÍČKOVÁ, AK Praha
JUDr. Tomáš NEVEČERÁL, AK Praha	Mgr. Marek VOSÁTKA, AK Praha

25. ročník Celostátního turnaje advokacie v tenise v Mostě

Ve dnech 31. 8. – 1. 9. 2007 se konal v Mostě na tenisových dvorcích TJ Baník Most tradiční, již 25. ročník Celostátního turnaje advokacie v tenise.

Letošního, jubilejního ročníku, se zúčastnilo celkem 25 českých a moravských advokátů, advokátek a advokátních koncipientů. Tento počet dává do budoucna naději, že se stav na poli sportovních aktivit a chuti společného setkávání advokátů zlepší, a to zejména za situace, kdy jsme přivítali nové kolegy v řadách účastníků tenisového klání, z nichž mnozí jsou po sportovní stránce přínosem.

Letošní ročník se nesl v duchu litéch sportovních bojů, které však byly vedeny v duchu fair play a kde vůle zvítězit, tak příznačná pro naši profesi, nikdy nepřesáhla meze příjemné a pohodové konfrontace sportovních dovedností.

Hlavní soutěž dvouhry vygradovala v třísetovém finále, kdy po vyčerpávajícím boji zvítězil JUDr. Robert Jehne nad JUDr. Janem Veselým a opětovně prokázal svoji schopnost zvítězit nejen nad soupeřem, ale i sám nad sebou.

Soutěž ve čtyřhře se stala kořistí „mladých pušek“, JUDr. Jaroslava Brože ml. a JUDr. Jana Veselého, kteří průbojným stylem dokráčeli k vítězství, když ve finále porazili dvojici JUDr. Karel Fiala, JUDr. Jan Slanec.

V soutěži žen zvítězila JUDr. Eva Nýdlová nad JUDr. Martou Ustrnulovou.

Vítězové čtyřhry
JUDr. Jan Veselý (vlevo) a JUDr. Jaroslav Brož ml.

Finále mixu se tradičně stalo kořistí JUDr. Petra Poledníka, kterému více než zdatně sekundovala JUDr. Eva Nýdlová; porazili dvojici JUDr. Marta Ustrnulová – JUDr. Milan Bedroš.

Letošní ročník považujeme za velice povedený, všichni účastníci si dosyta zahráli a lze se těšit na další ročník, na kterém se, jak doufáme, sejdeme v minimálně stejném počtu.

❖ Za pořadatele Mgr. Marian Heres,
JUDr. Jaroslav Koutský

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se ve dnech **8. – 9. 10. 2007** sešlo na své 22. schůzi v sídle pobočky ČAK v Kleinnově paláci v Brně. Jako pravidelně projednalo pozastavení výkonu advokacie a vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Na programu jednání dále mělo informaci legislativního odboru o stavu přípravy novely zákona o advokacii, která prochází připomínkovým řízením na ministerstvu spravedlnosti, informaci o návrhu zákona, který připravuje mi-

nisterstvo vnitra o zřizování datových schránek, a informaci o skončení prací na přípravě nového zákona „o praní špinavých peněz“.

Členové představenstva byli rovněž seznámeni se zprávou o činnosti pobočky ČAK v Brně za 2. a 3. letošní čtvrtletí, s informacemi mezinárodního odboru o stavu přípravy konference o advokátním soudnictví, se zprávou o činnosti regionů a zprávou o průběhu diskuse v Bulletinu advokacie a na webových stránkách ČAK „Taláry ano či ne?“ Představenstvo rozhodlo, že v diskusi na téma, zda taláry zavést, zda povinně, nepovinně, v trestním řízení či ve všech typech řízení, bude pokračovat na dalším zasedání v listopadu. V mezidobí proběhne ještě na společném zasedání kontrolní rady a kárné komise informativní hlasování o talárech, jehož výsledek vezme představenstvo při svém rozhodování rovněž v potaz.

Podrobný zápis z 22. schůze představenstva ČAK je k dispozici na www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápisy_z_jednání.

❖ icha

Nařízení Řím II

V minulém čísle Bulletinu advokacie jsme vás na tomto místě informovali o nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. Nyní bychom Vás rádi rámcově seznámili s dalším novým nařízením z oblasti soudní spolupráce v civilních věcech, které bylo také přijato letos v červenci.

Novinka druhá: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) – dále jen „nařízení“¹.

Nařízení stanoví jednotné kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy v oblasti občanského a obchodního práva. Ty se uplatní pro mimosmluvní závazkové vztahy na území Evropské unie s výjimkou Dánska. Pojem mimosmluvního závazkového vztahu je nepřímou vyložen v článku 2 nařízení a míní se jím vztah vzniklý na základě civilního deliktu, bezdůvodného obohacení a jednání bez příkazu. Nařízení pamatuje i na odpovědnost vzniklou z předmluvního jednání. Některé skupiny mimosmluvních závazkových vztahů jsou z působnosti nařízení vyjmuty (viz čl. 1).

Pro vztahy vzniklé z civilních deliktů se uplatní obecné pravidlo postavené na zásadě *lex loci damni*. Rozhodným právem pro tyto vztahy by tedy mělo být právo země, kde škoda vznikla, a to bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a bez ohledu na to, ve které zemi/zemích se projeví nepřímé následky této skutečnosti (čl. 4 odst. 1). Pouze výjimečně, v případě, že osoba, vůči které je vznášen nárok na náhradu škody, a poškozený mají v okamžiku vzniku škody obvyklé bydliště ve stejné zemi, použije se právo této země (čl. 4 odst. 2). Pojem obvyklého bydliště je vyložen pro společnosti a jiné právnické osoby, pro pobočky, zastoupení a jiné provozovny a pro fyzické osoby podnikatele v čl. 23 nařízení. Z pravidla *lex loci damni* je stanovena ještě jedna obecná výjimka, tzv. „úniková doložka“ odkazující na právo jiné země, pokud ze všech okolností případu vyplývá, že je civilní delikt zjevně úžeji spojen s jinou zemí, než se zemí, kde škoda vznikla nebo v níž by měli poškozený i škůdce v okamžiku vzniku škody obvyklé bydliště (čl. 4 odst. 3). Zvláštní kolizní pravidla jsou zakotvena pro odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku (čl. 5), pro mimosmluvní závazky vznikající na základě nekalosoutěžního jednání a jednání omezujícího volnou hospodářskou soutěž (čl. 6), pro mimosmluvní závazky vzniklé v důsledku poškození životního prostředí (čl. 7), v důsledku porušení práv duševního vlastnictví (čl. 8) a v důsledku protestní akce uskutečněné v kolektivním vyjednávání (čl. 9).

Kolizní normy pro závazky vznikající z bezdůvodného obohacení, z jednání bez příkazu a z předmluvního jednání jsou vypočteny v rámci kapitoly III. nařízení. Kolizní pravidla pro bezdůvodné obohacení a pro jednání bez příkazu se přitom shodují (čl. 10 a 11). Uplatní se v následujícím pořadí: 1. právo, kterým se řídí již existující vztah mezi stranami, s nímž mimosmluvní závazkový vztah úzce souvisí, 2. právo země, v níž mají obě (všechny) strany v okamžiku, kdy došlo ke skutečnosti vedoucí k bezdůvodnému obohacení nebo ke vzniku škody, obvyklé bydliště, 3. právo země, kde k bezdůvodnému obohacení nebo jednání bez příkazu došlo. I pro vztahy vzniklé na základě těchto skutečností platí subsidiárně tzv. „úniková doložka“. Předmluvní odpovědnost (tento pojem je objasněn v bodě 30 preambule nařízení) se primárně řídí právem smlouvy, která byla nebo měla být na základě předmluvních jednání uzavřena. Pokud nelze rozhodné právo takto určit, řídí se předmluvní odpovědnost obdobnými obecnými pravidly, jaká platí pro civilní delikty (srov. čl. 12 odst. 2 a čl. 4 nařízení).

Od kolizních norem stanovených v nařízení se lze odchýlit dohodou, uzavřenou po vzniku skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody. V obchodněprávní rovině lze takovou dohodu uzavřít i před vznikem skutečnosti vedoucí ke vzniku škody. Z díky čl. 14 odst. 1 druhého pododstavce lze dedukovat, že dohoda o volbě rozhodného práva nemusí být písemná. Pro volbu rozhodného práva jsou ovšem stanoveny i určité mantinely (čl. 14 odst. 2 a 3). Výslovně je volba práva vyloučena u mimosmluvních závazků vzniklých z nekalosoutěžního jednání, z jednání omezujícího volnou hospodářskou soutěž a z porušení práva duševního vlastnictví.

Nařízení připouští použití imperativních norem práva země soudu (čl. 16), počítá s výhradou veřejného pořádku místa soudu (čl. 26). Zpětný a další odkaz jsou vyloučeny jeho článkem 24.

Nařízením sice nejsou dotčeny mezinárodní úmluvy upravující kolizní normy pro mimosmluvní závazky, jejichž stranami jsou členské státy vázány ke dni přijetí nařízení, v případě kolize mezinárodní úmluvy s nařízením má však přednost nařízení. Seznam takovýchto mezinárodních úmluv by měla Evropská komise publikovat v Úředním věstníku EU nejpozději začátkem roku 2009 (čl. 28 - 29).

Nařízení nabude účinnosti dnem 11. 1. 2009 s výjimkou článku 29, který se stane účinným již 11. 7. 2008.

✦ JUDr. MARKÉTA TOŠNEROVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

¹ Nařízení bylo publikováno v Úředním věstníku EU, L 199, 31. 7. 2007, str. 40. Na webu je možné jej dohledat v databázi EUR-Lex na adrese: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/cs/oj/2007/L_199/L_19920070731cs00400049.pdf

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	70
Řádková inzerce	71
Nový přihlašovací systém na semináře spuštěn!	72
Věra Hartmannová: Azyl a asyl	73
Pozvánka na 24. ročník Krakonošova poháru 2008	73
Pozvánka na 1. ročník Zimních justičních her.....	74
Pozvánka na turnaje ve squashu a bowlingu	75
Konference Evropské společnosti pro stavební právo....	76

Z právnické společnosti

Odešel nestor československých advokátů – ohlédnutí za JUDr. Karlem Šimkem.....	77

Nakonec	78 - 81

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

• ve čtvrtek 29. listopadu 2007

Mediace a další formy alternativního řešení sporů

Mediace – výklad pojmu, mezinárodní souvislosti. Možnosti použití. Informace o stavu příprav zákona o mediaci. Německá praxe – příklady použití mediace v Německu, praktické ukázky a postupy. Právo spolupráce – další z forem alternativního řešení sporů. Diskuse.

Lektoři: JUDr. Martina Doležalová, advokátka
Dr. Michael Kaspar, advokát a mediátor v Německu
JUDr. Tomáš Havelka, advokátní koncipient
JUDr. Marie Brožová, advokátka
JUDr. Eva Vaňková, advokátka

Číslo semináře: 41102

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. listopadu 2007

• v pátek 30. listopadu 2007

Náhrada škody před soudem prvního stupně

Zvláštnosti řízení o náhradu škody na zdraví včetně zvláštních náležitostí žaloby – vzorový průběh řízení o náhradu škody na zdraví – specifika dokazování – vhodnost mediace a smířčího řízení v těchto typech řízení – mimořádné okolnosti případu ve vztahu ke zvýšení odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhl. č. 440/2001 Sb. v soudní praxi – hranice odškodnění – osoba škůdce, vliv jeho sociálních a finančních poměrů na rozhodnutí o výši škody – nové trendy v odškodňování újmy na zdraví.

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, prezident Soudcovské unie, místopředseda Obvodního soudu pro Prahu 1

Po skončení hlavního tématu proběhne seznámení s programem Codexis advokacie – informačního systému pro advokáty (Atlas Software, a. s.). Seminář je polodenní od 9.15 do 13.30 hodin.

Číslo semináře: 41101

Poplatek za seminář: 400 Kč

Uzávěrka přihlášek: 20. listopadu 2007

• ve čtvrtek 6. prosince 2007

Správní řízení a soudní řád správní

Rozhodnutí, další úkony a postupy podle správního řádu a rozsah a způsob jejich přezkoumávání správními soudy.

Lektor: doc. JUDr. Vladimír Vopálka, CSc., vedoucí katedry správního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy

Číslo semináře: 41103

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 26. listopadu 2007

• v pátek 7. prosince 2007

Podílové spoluvlastnictví a SJM

Vznik, změna a zánik podílového spoluvlastnictví, předmět, vypořádání, spory, zástava podílu, převod podílu, společné jmění manželů, vypořádání SJM, judikatura, příklady, diskuse.

Lektor: prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., vedoucí katedry občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

Číslo semináře: 41104

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 27. listopadu 2007

• v úterý 10. prosince 2007

Nový zákoník práce

Výklad zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, zejména odlišností od stávající právní úpravy.

Lektor: prof. JUDr. Miroslav Bělina, advokát a vedoucí katedry pracovního práva a práva sociálního zabezpečení Právnické fakulty Univerzity Karlovy

Číslo semináře: 41106

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 30. listopadu 2007

• ve čtvrtek 13. prosince 2007

Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém Aktuální vývoj a poslední změny v oblasti práv duševního vlastnictví

Aktuální informace o korupci v mezinárodním právu, evropském i českém právním řádu, případy, způsoby řešení, judikatura, možnosti advokáta. Informace o posledních změnách a vývoji legislativy ČR v oblasti duševního vlastnictví, činnosti a možnosti opatření či zásahů celní správy.

Lektoři: prof. JUDr. Vladislav David, DrSc., advokát
doc. JUDr. Alexander Nett, CSc., advokát, zástupce Generálního ředitelství cel

Číslo semináře: 41107

Poplatek za seminář: 600 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. listopadu 2007

• v pátek 21. prosince 2007

Lidská práva z povolání úst

Nejnovejší rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku, změny v řízení před Soudem po vstupu Protokolu č.14 v platnost – zásahy do práv advokátů a jejich klientů ve světle judikatury Soudu, zejména čl. 6 a čl. 8 Úmluvy – zvláštní procesní možnosti – některé aspekty trestního řízení z pohledu judikatury Soudu – činnost vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudem.

Lektoři: JUDr. Vít Alexander Šorm, vládní zmocněnec pro zastupování ČR před ESLP
JUDr. Eva Hubálková, Ph.D., právník Kanceláře Evropského soudu pro lidská práva

Číslo semináře: 41105

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. prosince 2007

Semináře probíhají v **Paláci Dunaj, Národní 10** (vchod z Voršilské ul. č. 14), obvykle **od 9.15 do 16.00 hodin** s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a poukáží příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na účet č. **12432011/0100**, **konstantní symbol: 0308**, **variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4101000312)**. **Doklad o úhradě vezměte s sebou, fakturu obdržíte při prezenci.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen. Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace na č. 224 951 778. Těšíme se na setkání s vámi.

✦ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty ve Vzdělávacím a školicím centru pobočky ČAK v Brně

• ve čtvrtek 13. prosince 2007

Problematika daňového řízení

Lektorka: JUDr. Marie Emilie Grossová, advokátka

Číslo semináře: 6810

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. prosince 2007

• v úterý 15. ledna 2008

Nový insolvenční zákon – I. část

Lektor: Mgr. Jan Kozák, místopředseda KS v Brně

Číslo semináře: 68802

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 7. ledna 2008

• ve středu 16. ledna 2008

Nový insolvenční zákon – II. částLektoři: Mgr. Jan Kozák, místopředseda KS v Brně
Mgr. Lukáš Pachl, asistent soudce

Číslo semináře: 68803

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 7. ledna 2008

Semináře probíhají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, a poukáží příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) na účet č. **12432011/0100**, **konstantní symbol: 0308**, **variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 680700123)**. **Doklad o úhradě vezměte s sebou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

ř á d k o v á i n z e r c e**Nabídka**

• Advokát na konci aktivní činnosti přenechá ve své konzervativně zařízené kanceláři s přijatelným nájemným na atraktivním místě v Praze 2, s místem až pro 6 pracovníků, pracoviště pro jednoho až dva advokáty neb dle jiné dohody, kteří za cca 2 roky od něj převezmou kancelář i se zařízením a částí klientely. Dle mého názoru zvláště vhodné pro mimopražské advokáty, kteří chtějí zřídit filiálku své kanceláře v Praze.
Tel. 224 917 149, zázn./fax 224 919 299

• Účetnictví, daně – seriózně a levně (tel. 603 75 00 95)

CUNNINGHAM & MATAS, v. o. s.
Rechtsanwälte Advokáti Attorneys-at-Lawpřijme do svého kolektivu
**advokátní koncipienty a studenty 4. a 5. ročníků
na pozice právních asistentů**www.cunningham-matas.com

Požadujeme: Vynikající odbornou znalost a orientaci ve všech základních oblastech práva. Výbornou znalost německého jazyka. Samostatnost a flexibilitu, loajalitu, zájem dlouhodobě pracovat v advokacii.

Nabízíme: zajímavou, vysoce odbornou kreativní právní práci pro významnou tuzemskou i mezinárodní klientelu, každodenní práci s německými advokáty a s tím související možnost získat hluboké vědomosti z oblasti německého práva, možnost se zdokonalit v německém jazyce, profesní růst a možnost dalšího vzdělávání, podpora při získání zahraničních profesních stipendií, odpovídající finanční ohodnocení.

V případě Vašeho zájmu, prosím, zašlete svůj strukturovaný životopis v německém a českém jazyce na e-mailovou adresu: info@cunningham-matas.com.

Masarykovo nábřeží 14, 110 00 Praha 1
Tel.: +420 / 224 816 480, Fax: +420 / 224 934 650

UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ
 OD ZÁŘÍ 2007 POŘÁDÁ POBOČKA BRNO ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY SEMINÁŘE PRO ADVOKÁTY TAKÉ
 V PROSTORÁCH SÍDLA POBOČKY BRNO, V SEMINÁRNÍ MÍSTNOSTI V KLEINOVÉ PALÁCI, NÁM. SVOBODY 84/15.

• ve čtvrtek 6. prosince 2007

Návrh trestního zákoníku – 2006/2007 – vybrané problémy z hlediska obhajoby

Lektor: prof. JUDr. Vladimír Kratochvíl, CSc., vedoucí katedry trestního práva PF MU v Brně

Číslo semináře: 6884

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. listopadu 2007

• ve čtvrtek 10. ledna 2008

CODEXIS ADVOKACIE

Lektor: Martin Křepel, Atlas Software, a. s.

Číslo semináře: 6881

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 3. ledna 2008

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno, v době od 9.00 do 13.00 hodin (pokud není na pozvánce uvedeno jinak).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz. **Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek.** Příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) poukáží účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet č. 12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 688300123). Doklad o úhradě vezmete s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401-2, pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✦ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky Brno

Nový přihlašovací systém na semináře spuštěn!

S radostí informujeme advokáty a advokátní koncipienty o tom, že v druhé polovině října byl na webových stránkách ČAK spuštěn **automatizovaný přihlašovací systém**, který nyní umožňuje advokátům i koncipientům přihlašovat se na semináře, školení a jiné vzdělávací akce nově, rychleji a moderněji. Systém naleznete v levém menu pod heslem **Vzdělávací akce, které se přesunulo směrem vzhůru a nyní se nachází nad heslem Pro koncipienty**. Systém funguje tak, že advokát či koncipient při svém prvním přihlášení vyplní formulář se svými údaji a po jeho odeslání s přihláškou na první seminář obdrží automatickou odpověď o tom, že jeho přihláška byla přijata. Systém dále umožní ukazovat informaci o zaplněnosti semináře a o tom, kolik přihlášek ještě může přijmout. Stejně tak umí automaticky generovat hromadné e-maily, zasílat podrobnější informace či zvolit službu, na jejímž základě obdrží advokát informaci o nově vypsáném semináři z té oblasti, která jej zajímá. Počínaje rokem 2008 předpokládáme, že by přihlašování na semináře probíhalo pouze prostřednictvím tohoto systému.

V oblasti vzdělávání čekají advokátní koncipienty převratné změny. V souvislosti s novou koncepcí jejich výchovy od roku 2008 koncipienti nebudou rozdělováni do seminárních skupin či ročníků podle délky praxe, naopak se budou na jednotlivé semináře přihlašovat sami podle vlastního výběru, zaměření, dosavadních znalostí i časových možností. Volitelnost jednotlivých témat i seminářů naopak předpokládá vyspělejšího partnera schopného samostatného rozložení seminářů do tří let právní praxe. I nadále vedle jedno- či polodenních seminářů zůstává koncipientům zachována povinnost absolvovat vstupní školení z problematiky advokacie v prvním roce právní praxe. Přihlašování na veškeré vzdělávání koncipientů se taktéž již nyní děje výlučně prostřednictvím zmíněného automatizovaného systému.

Veškerá nabídka seminářů a vzdělávacích akcí pro advokáty i koncipienty je průběžně vyvěšována a aktualizována. Případné dotazy zodpovíme na tel. 224 951 778-9 nebo na adrese vychova@cak.cz.

✦ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ,
vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Azyl a asyl

Dr. et Mgr. VĚRA HARTMANNOVÁ

Dnešní díl našeho seriálu „Advokát a jazyková kultura“ budeme věnovat poměrně značně složité oblasti odborného vyjadřování – psaní slov přejatých, a to psaní *s* a *z*.

Celá tato problematika je o to složitější, že souvisí s mírou zdomácnění konkrétního výrazu cizího původu v češtině. Česká jazyková norma (Pravidla českého pravopisu z roku 1993) tuto oblast odborného jazyka výrazně zjednodušila. Doplnil ji ještě i tzv. Dodatek k Pravidlům českého pravopisu, v akademickém vydání Pravidel označen jako Pravopisná poznámka. Účelem tohoto Dodatku je rozšíření možných spisovných tvarů slov přejatých o další tvary – tzv. dublety – dvojtvary, např. dle Pravidel je možné psát jen *filozofie*, ale Dodatek připouští i starší podobu *filosofie*.

Pokud si tuto složitou problematiku s notnou dávkou nepřesnosti zjednodušíme, rozdělíme si slova cizího původu (se *s* a *z*) do několika následujících skupin:

K první skupině přiřadíme (dle Pravidel) slova zdomácnělá, ve kterých původní *s* vyslovujeme jako *z*. *Z* pak také napíšeme. Dle bodu č. 1 Dodatku jsou podoby se *s* také správné, ale podoby se *z* jsou považovány za základní, stylově neutrální. Jsou to např. *analýza* (i *analyza*), *filozofie* (i *filosofie*), *gymnázium* (i *gymnasium*), *univerzita* (i *universita*), *azyl* (i *asyl*), *konzulát* (i *konsulát*).

Další skupina je tvořena výrazy, ve kterých Pravidla z roku 1993 umožňují jen psaní se *z*, ale dle Dodatku (bodu č. 2) lze považovat tvary se *s* i *z* za rovnocenné,

např. *kurz* i *kurs*, *konkurz* i *konkurs*, *exkurz* i *exkurs*, *reverz* i *revers*, *impulzivní* i *impulsivní*, *konkurzní* i *konkursní*.

Třetí skupinu tvoří slova cizího původu nejčastěji zakončená na *-ismus*, *-izmus* a *-ismus*, *-ismus*, např. *pluralismus* i *pluralizmus*, *nacionalismus* i *nacionalizmus*, *subjektivismus* i *subjektivizmus*. Pravidla českého pravopisu umožňují psaní *s* i *z*, ale bod č. 3 Dodatku uvádí, že podoby se *s* jsou základní. Dáme jim tedy přednost.

Další skupina je tvořena výrazy, ve kterých Pravidla uvádějí ve shodě s dvojí výslovností psaní dublet (dvě možnosti rovnocenné), ale Dodatek k Pravidlům v bodě 4 uvádí, že podoba se *s* je považována za slohově neutrální, např. *diskuse* i *diskuze*, *disertace* i *dizertace*, *rezort* i *rezort* atd.

Poslední skupina slov přejatých je tvořena výrazy úzce odbornými, pravopisně nepočestěnými, výrazy s původní latinskou předponou *dis-* atp. Píšeme v nich tedy jen *s*, např. *konsorcium*, *konsenzus*, *konsignace*, *dispozitivní* atd.

✦ Příspěvek napsala právnička a autorka jazykových publikací.

Pozvánka na 24. ročník Krakonošova poháru 2008

Milí přátelé známé bílé stopy, přijměte jako každoročně pozvání ke sportovní a společenské kratochvíli na běžkách. Závod KRAKONOŠŮV POHÁR 2008 se koná **v sobotu 12. ledna 2008 od 11.00 hodin ve Špindlerově Mlýně**. Prezence závodníků na 8 km dlouhou trasu stopy BUĎ FIT (poblíž restaurace Myslivna) začne o 20 minut dříve, tj. od 10.40 hodin. Vyhlášení výsledků bude tradičně po závodě v oblíbené a nedaleké restauraci Myslivna. Pro účastníky závodu jsou rezervovány pokoje v hotelu Palace Club, a to na páteční a sobotní noc (11. – 13.1. 2008). Máte-li zájem o ubytování, kontaktujte prosím **do 8. prosince 2007** hotel na e-mailové adrese: info@palace-hotel.cz.

Organizátoři se těší na Vaši účast a prosí o včasné přihlášení on-line na http://www.action-m.com/krakonovpohar/prihlaska_online_2008.html

Nezapomeňte, prosím, informovat a pozvat i kolegy.

S případnými dotazy se obraťte na Milenu Zeithamlovou, tel. 267 312 333-4 nebo 602 324 951.

Za organizátory s tradičním pozdravem

LYŽÍ MISTR MAŽE KLISTR
L. Kutiš, V. Zeithaml

1. ročník ZIMNÍCH JUSTIČNÍCH HER

- Pořadatelé:** Nejvyšší státní zastupitelství a Exekutorská komora ČR
Místo konání: areál Vojenské zotavovny Bedřichov, Špindlerův Mlýn
Doba konání: 9. – 11. ledna 2008
Účast: advokáti, notáři, soudci, státní zástupci, zaměstnanci ministerstva spravedlnosti, soudní exekutoři
Náklady: účastnický poplatek za osobu činí 4500 Kč a zahrnuje kromě kompletního organizačního zajištění sportovních her rovněž stravu a ubytování, poháry, medaile, diplomy a plakáty pro vítěze atd.
Přihlášky: přihlášky, prosím, zasilejte **nejpozději do 14. 11. 2007** na adresu **miketa@miketa.cz** (JUDr. Radim Miketa, v představenstvu ČAK zodpovědný za sportovní akce)

Těšíme se na Vás!

Za organizátory

JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.
prezident Exekutorské komory ČR

JUDr. Karel Černovský
náměstek nejvyšší státní zástupkyně

PROGRAM:

9. 1. 2008

- 9.00 – 11.30** **příjezd účastníků, registrace** pro sportovní disciplíny (těch, kteří se nepřihlásili již dříve, a potvrzení přihlášek již přihlášených účastníků)
10.00 – 11.30 **malé občerstvení/pozdní snídaně**
11.30 **slavnostní zahájení**
13.00 – 16.00 **závod na běžeckých lyžích volnou technikou – štafety družstev**
Místo: běžecký areál Horní Mísečky.
Týmy a složení: čtyřčlenné týmy (v každém týmu musí být min. jedna žena).
Start: hromadný start – první ženy a poté muži.
Přeprava na Horní Mísečky zajištěna lanovkou na Medvědin, popř. po vlastní ose (individuálně).
16.00 sjezd posledních účastníků zpět do hotelu (po modré turistické sjezdovce)
17.00 – 22.00 sport: bazén, sauna (v ceně ubytování); ostatní dle objednávky (individuální platba).
19.00 **rozkaz (organizační informace) k následujícímu dni – kinosál**
19.00 – 21.00 **večeře – bufet**

10. 1. 2008

- 7.00 – 9.00** **snídaně – bufet**
8.30 odjezd lanovou dráhou na start, převzetí čísel

9.00 – 12.00 obří slalom jednotlivců

Místo: sjezdové tratě Horní Mísečky.
Závod jednotlivců na dvě kola (součet časů).
Start: jednotlivě s časovým odstupem.
Kategorie: muži a ženy.

11.00 – 14.00 oběd – bufet

13.00 – 16.00 závod na běžeckých lyžích

volnou technikou – jednotlivci

Místo: běžecký areál Horní Mísečky.
Závod: jednotlivci (muži 8 km, ženy 4 km).
Start: jednotlivě s časovým odstupem.
Ženy – dvě kategorie (do 40 let a nad 40 let).

Muži – dvě kategorie (do 45 let a nad 45 let).

Přeprava na Horní Mísečky zajištěna lanovkou na Medvědin, popř. po vlastní ose (individuálně).

16.00 sjezd posledních účastníků zpět do hotelu (po modré turistické sjezdovce)

17.00 – 22.00 sport: bazén, sauna (v ceně ubytování); ostatní dle objednávky (individuální platba).

19.00 – 19.30 vyhodnocení soutěží – kinosál

19.30 – 23.00 raut, společenský večer

11. 1. 2008

- 7.00 – 10.00** **snídaně – bufet**
10.00 – 11.00 **uvolnění pokojů**

Předběžný časový harmonogram s mapou startů a tratí bude vyvěšen jak v hotelové recepci, tak na startu jednotlivých závodů.

Průběh her a jednotlivých disciplín závisí na sněhových podmínkách. V případě nepříznivého počasí se bude konat náhradní program v areálu Vojenské zotavovny Bedřichov ve Špindlerově Mlýně.

XII. turnaj ve squashu advokátů a advokátních koncipientů a VI. turnaj v bowlingu advokátů a advokátních koncipientů

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

dovolujeme si Vás pozvat na **XII. turnaj ve squashu** a **VI. turnaj v bowlingu** advokátů a advokátních koncipientů v Praze.

V pořadí **XII. turnaj** advokátů a advokátních koncipientů ve squashu **se uskuteční dne 1. 12. 2007**, na squashových kurtech v areálu SQUASHCENTRA Strahov (nové kurty), společnosti ESQUO, s. r. o., Praha 6–Strahov.

Prezence účastníků turnaje se uskuteční v sobotu **1. 12. 2007 v 9.30 hodin** ve sportovním a společenském areálu SQUASHCENTRA Strahov, společnosti ESQUO, s. r. o., Praha 6–Strahov. **Vlastní turnaj bude zahájen v 10.00 hodin** po rozlosování a úhradě účastnického poplatku ve výši **650 Kč za jednoho hráče turnaje**. Účastnický poplatek zahrnuje pronájem kurtů, cenu vítězům a celodenní pitný režim v průběhu turnaje.

V pořadí již **VI. turnaj v bowlingu** advokátů a advokátních koncipientů se uskuteční rovněž **1. 12. 2007 od 18.00 hod do 20.00 hod** v bowlingovém sportovním klubu „RADAVA SC“ na adrese: Milady Horákové 37, Praha 7 (u Strossmayerova nám). Turnaj v bowlingu je koncipován jako turnaj jednotlivců ve dvou kategoriích – muži a ženy. Účastnický poplatek je **350 Kč za jednu osobu**.

Slavnostní zakončení obou turnajů bude téhož dne, tj. 1. 12. 2007 ve 20.30 hodin v restauraci ve sportovním klubu „RADAVA SC“. V průběhu společenského programu dojde k vyhlášení výsledků turnajů a vyhodnocení dosavadních ročníků squashových turnajů.

Závazné přihlášky do obou turnajů zasílejte s uvedením jména, data narození, bydliště a sídla advokátní kanceláře či zaměstnavatele **nejpozději do 30. 11. 2007** na adresu:

AK JUDr. Petr Meduna
Rytiřská 10
110 00 Praha 1
tel. 224 215 182, fax 224 228 258,
e-mail: meduna@akmeduna.cz

AK JUDr. Marek Bánský
E. Krásnohorské 10/2
110 00 Praha 1
tel. 224 812 325, fax 224 812 325
e-mail: marek.bansky@akbansky.cz

Organizátoři dále sdělují, že nebudou již potvrzovat písemně došlé přihlášky.

Doufáme, že XII. ročník turnaje ve squashu a VI. ročník turnaje v bowlingu naváže na dosavadní tradici a zúčastníte se jej v hojném počtu jako v minulých letech.

Na závěr ještě krátkou rekapitulaci výsledků loňského turnaje: v kategorii advokátů squash vyhrál JUDr. Martin Honek a v kategorii advokátek JUDr. Iveta Ferdusová. Turnaj v bowlingu již popáté v řadě za sebou vyhrál JUDr. Ivo Drážný.

Těšíme se na sportovní i společenskou úroveň těchto turnajů.

JUDr. Petr Meduna, viceprezident
JUDr. Marek Bánský, viceprezident

Konference Evropské společnosti pro stavební právo

Ve dnech 20. až 22. 10. 2007 se v Praze uskutečnila výroční konference Evropské společnosti pro stavební právo (ESCL), spojená se zasedáním prezidentů jednotlivých národních společností jako vrcholného orgánu tohoto mezinárodního sdružení.

ESCL působí v současné podobě již dvacet pět let, i když první formy spolupráce v této oblasti byly zahájeny již koncem šedesátých let. Sdružuje v současné době sedmnáct národních společností, které si podle statutu vyměňují informace a zkušenosti formou konferencí, seminářů, společných projektů apod. Sekretariát ESCL vykonává Institut pro stavební právo se sídlem v Haagu, který také soustřeďuje informace od jednotlivých národních společností včetně výsledků jejich publikační činnosti. Česká společnost pro stavební právo je členem ESCL čtrnáct let a již pořádala jednu výroční konferenci ESCL v roce 1996.

Konferenci zahájil na neformálním setkání zahraničních hostů, řečníků a zástupců vládních a nevládních organizací v knihovně Strahovského kláštera JUDr. Cyril Svoboda. **Tématem** letošní výroční konference, pořádané v hotelu Jalta za podpory řady sponzorů a pod záštitou státních orgánů a nevládních organizací z České republiky a Slovenské republiky, byla **úprava činnosti právnických osob při kontrole a povolování staveb**, v českých podmínkách úprava činnosti autorizovaných inspektorů, a dále z oblasti zadávání veřejných zakázek **kvalifikační požadavky na uchazeče o zakázky, ale i na jejich zadavatele a vytváření seznamů certifikovaných dodavatelů především stavebních zakázek**.

Na konferenci vystoupili řečníci z řady evropských zemí, kde se uplatňují progresivní právní úpravy v dané ob-

lasti. K nejzajímavějším vystoupením patřily příspěvky kolegů z Anglie, kde má stavebník již řadu let volbu, zda si nechá povolit stavbu od stavebního úřadu, nebo od autorizovaného inspektora. Byly rovněž předneseny informace o zcela nové právní úpravě povolování staveb ve Francii, která je účinná od 1. 10. 2007, nebo informace o švédském systému, kde je přenos odpovědnosti za dodržování veřejných zájmů ve výstavbě na soukromé subjekty rozvinut spolu s Norskem nejvíce. V oblasti veřejných zakázek zaujaly především poznatky ze Slovenska, které jako jediné v EU uplatňuje kvalifikační požadavky na zadavatele staveb, a řecký systém pro ověřování stavebních dodavatelů. Podrobnosti k jednotlivým příspěvkům budou k dispozici na www.escl2007.cz.

• • •

V závěrečný den konference se uskutečnilo **jednání prezidentů národních společností, z nichž většina je advokátů, v zasedací síni České advokátní komory**. Byly projednány aktuální otázky činnosti ESCL zejména z oblasti výměny informací, vedení webové stránky ESCL a příprava společných projektů na základě dotazníkových akcí k vybraným tématům z právní úpravy veřejného i soukromého stavebního práva. Ne nezajímavé byly informace o akcích a aktivitách jednotlivých národních společností včetně Angličany připravované konference pro země Dálného východu v Londýně v roce 2008. Příští výroční konference ESCL se uskuteční v roce 2008 v Aténách.

✦ JUDr. JAN MAREČEK

Záběr z jednání prezidentů národních společností.

Odešel nestor československé advokacie – ohlédnutí za JUDr. Karlem Šimkem

Dne 28. 9. 2007 zemřel ve věku nedožitých 93 let JUDr. Karel Šimek, nestor české a československé advokacie. S úmrtím JUDr. Karla Šimka odchází významná postava, která se podílela na formování československé advokacie po roce 1945.

JUDr. Karel Šimek se narodil dne 14. 12. 1914 v Rakouském Aschenbachu, v rodině železničáře. Jeho otec byl do Rakouska služebně přeložen, následovala jej i celá rodina. V Rakousku strávil JUDr. Šimek rané dětství. Obecnou školu a gymnázium pak již vystudoval v Českých Budějovicích. V Českých Budějovicích také JUDr. Šimek žil a působil celý život. Na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze studoval JUDr. Šimek v letech 1933 až 1938, kdy svoje studium ukončil. V roce 1939 nastoupil jako advokátní koncipient u JUDr. Jaroslava Macháčka a JUDr. Otto Stegmana, advokátů v Českých Budějovicích. Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1945. Po roce 1948 se stal členem Akčního výboru Advokátní komory v Praze a od této doby vykonával v advokacii nejrůznější funkce. Od roku 1951 do roku 1960 byl dr. Šimek vedoucím advokátní poradny v Českých Budějovicích a potom až do roku 1983 vykonával funkci předsedy českobudějovického Krajského sdružení advokátů. Byl také členem výboru Ústředí československé advokacie, kde po řadu let působil ve funkci místopředsedy. V letech 1949 až 1951 vykonával také funkci předsedy správní komise, v posledních letech se věnoval také výchově koncipientů. JUDr. Šimek byl předválečným členem KSČ a vykonával také řadu stranických funkcí.

Svého postavení a vlivu JUDr. Šimek využíval v zájmu advokacie a advokátů. Prosazoval zásadu, aby vedoucí funkce v advokacii byly obsazovány osobnostmi z řad advokátů, nikoliv politicky dosazenými osobami mimo advokacii. Po roce 1969 a 1970, v období normalizace například pomohl řadě osob, které se dostaly do profesních problémů v důsledku politických čistek.

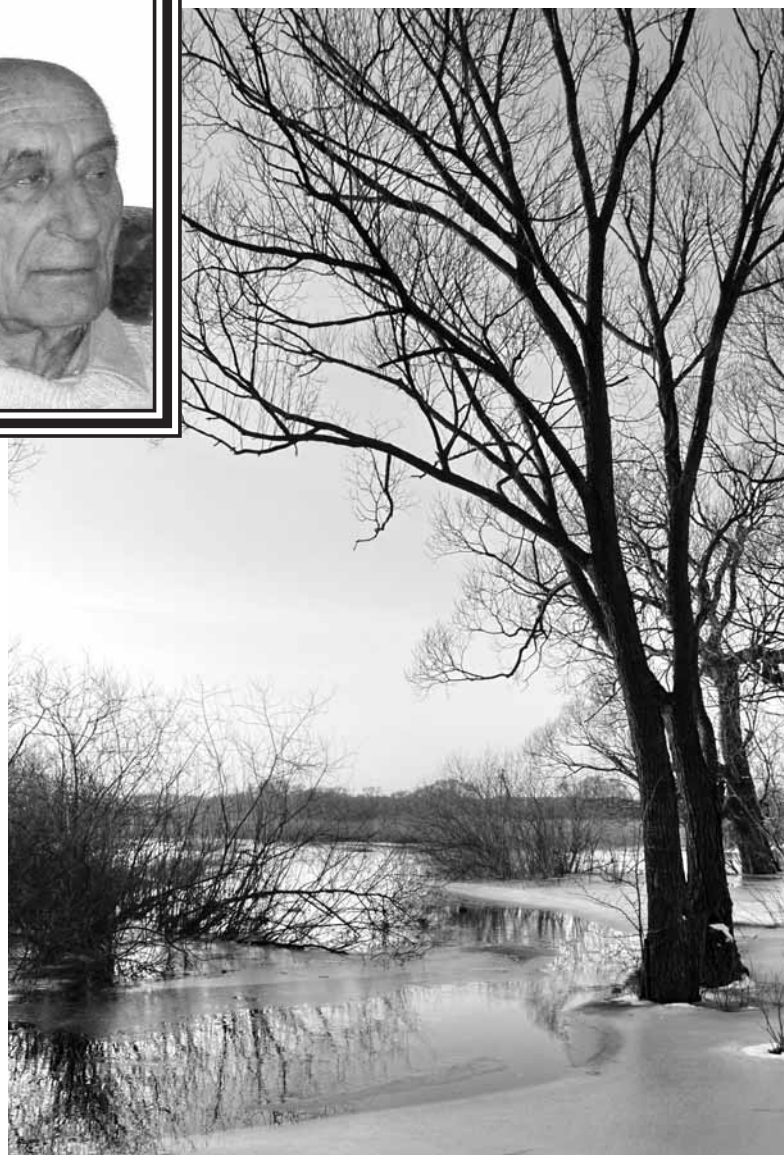
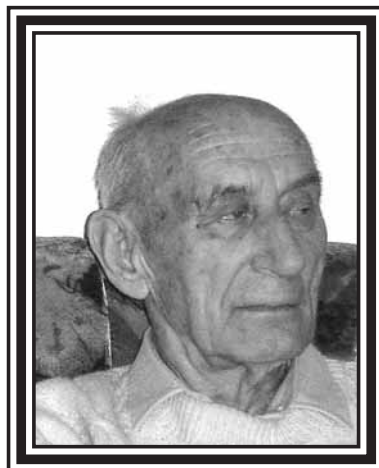
JUDr. Šimek byl ženatý a měl tři děti. Nevěnoval se ale jenom práci. Také se velmi aktivně věnoval sportu. Běhu na lyžích se v mládí věnoval i závodně, rekreačně se lyžování věnoval celý život. Aktivně se věnoval i odbíjené, ale hlavně tenisu. Tenis také hrával s kolegy a významnými osobnostmi právnické obce. Rád se zúčast-

ňoval společenských i sportovních akcí pořádaných v rámci advokacie.

JUDr. Šimek se celý život až do vysokého věku věnoval aktivně advokacii, vykonával univerzální praxi. Do poslední chvíle se o advokacii velmi živě zajímal. Ve šlepičích dr. Šimka jde jeho dcera, JUDr. Eva Nýdlová, advokátka v Českých Budějovicích.

Dr. Šimek byl významnou osobností československé, české a zejména jihočeské advokacie, na jejímž formování se podílel. Dr. Šimek byl slušný, čestný a skromný, k lidem byl citlivý a vždy připraven pomoci. Proto také zpráva o jeho úmrtí bude těmi, kdo jej znali, přijata s upřímnou lítostí.

❖ JUDr. PAVEL BLANICKÝ, šéfredaktor

Ztráta i znovunabytí svobody 17. listopadu

Co spojuje 17. listopad 1939 s o padesát let mladším 17. listopadem 1989? Asi to nejdůležitější pro život ve společenství lidí. Svoboda. Ve starším případě na mnoho let ztracená, v případě mladším znovuzískaná. Význam svobody lze posuzovat z mnoha pohledů, poměřovat její formy, vyjmenovávat práva, která ji zaručí, ale nikdy nelze zapomenout na její nejbystrostnější poslání. Umožňuje člověku nalézat štěstí.

Když Charles de Montesquieu ještě před koncem první poloviny osmnáctého století dopsal svůj *De l'esprit des lois* (O duchu zákonů), tak to evropským národům (nebo jen některým?) docela tvrdě nandal: „*Národům, kteří nebyli zvyklí na svobodu, byla i svoboda něco nesnesitelného. Právě tak je někdy čistý vzduch škodlivý těm, kteří žili v močalovitých krajinách.*“

Velmi dobře věděl, že proto, aby moc skutečně chránila svobodu, musí být svěřena ochránci svobodně, z vůle chráněného. Jestliže je chráněný podroben „ochraně“, kterou si nikdy nepřál, pak nejde o ochranu jeho svobody, ale o uvržení do nesvobody.

Potíž je v tom, jak konstatoval před lety pan Montesquieu, že mnozí „chráněnci“ svobodu neznají, a proto nechtějí. Ještě větší potíž však přináší fakt, že svobodu neznají, a proto nechtějí ani oni ochránitelé. Skutečně svobodný člověk nebere svobodu jinému, neboť ví, že tím ztrácí kus svobody své, což se mu zatraceně nechce.

Svoboda potřebuje zákony

Zkusme jiný pohled. Právo a svoboda. Právo v té podobě, kterou si každý představí nejdříve, tedy ve formě zákona. Nejsou to protipóly? Zákon nás svazuje, omezuje, brání v aktivitě, svoboda nás nechá vzlétnout nejen k oblakům, ale až do hlubin vesmíru. Zákony (pominuli ty přírodní, jak objevené, tak neznámé, ale vždy nám dané) a svoboda jsou společenské fenomény. Bez života ve společenství lidí nepotřebují ani zákony, ani svobodu.

Asi všichni známe onen svazující pocit bílého papíru před sebou s možností psát cokoli. Žádné zadání, tematická i rozsahová volnost. Strašně těžká volba a velice často zůstane papír nadále bílý. Stačí malé omezení, časový požadavek a najednou fantazie pracuje jako zjednaná a mnohdy naprosto nekonvenčně naplní velice úzké zadání.

Svoboda nutně potřebuje zákony. Potřebuje svoje pravidla, v jejichž mezích se volně pohybuje. Volání po zákonech je v zásadě voláním po svobodě. Bez zákonného vymezení začne svoboda moje narážet na svobody jiných a přestává být svobodou. Začíná být zvlí, nátlakem a stejně silově jako působím já, začínají ostatní působit vůči mně. Vláda práva (zákonů) je jedinou vládou z těch,

kteří si lidské společenství dokázalo vymyslet a také prosadit, jež je schopna zajistit svobodu všem příslušníkům společenství.

Zákony psané i nepsané

Prostředkem k zachování mojí svobody v rámci společenství jsou moje práva a povinnosti a práva a povinnosti druhých dané zákonem. Zákonem, jenž na samém počátku existence měl podobu zvyku a podle druhu právní kultury té které společnosti se dostal dříve či později do psané formy. Ale i stát s tak vyspělou právní kulturou jako je Spojené království Velké Británie a Severního Irsku nemá napsanou, parlamentem přijatou a královnou podepsanou ústavu. Konkrétně v tomto státě je to však projev vysokého právního vědomí jeho obyvatel. Jaký z toho učinit závěr? Je zjevně nepřesné hovořit o ochraně lidských práv, důležité je zachování základních svobod. Práva, ale i povinnosti jsou toliko nástrojem k zachování těchto svobod. Zákon nejen ve formě psané, ale i zvykové tyto nástroje vymezuje. Dodržení zákona mojí svobodu ochrání lépe než ničím neomezená vůle nejen suveréna – vladaře, ale i mého souseda či bezbřehé přání mne samotného.

V této souvislosti vzpomeňme na krásný jazyk Obecného zákoníku občanského z roku 1811, který u nás platil do roku 1950: „*Každý člověk má vrozená, již rozumem poznatelná práva, a jest ho tedy považovati za osobu... Co je přiměřené vrozeným přirozeným právům, o tom se má za to, že trvá dotud, dokud se neprokáže zákonné omezení těchto práv.*“ Ti lidé, kteří tento text psali, stejně jako například autoři americké Deklarace nezávislosti z roku 1776, jej psali smrtelně vážně a s láskou. Věřili mu, neboť znali hodnotu slova.

Svoboda evropská a americká

Ostatně svoboda v Deklaraci, a já pevně věřím, že tomu bude všeobecně a neustále ve Spojených státech amerických, je především nekonečnou volností, hrdostí, plná překvapení i změn, ve které můžete i ztratit život, ale nemůžete jej prohrát.

Evropská svoboda popsána v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1950 – „*Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost. Nikdo nesmí být zbaven svobody kromě následujících případů, pokud se tak stane v souladu s řízením stanoveným zákonem...*“ – je však spíše takovou ustrašenou, upachtěnou, s velkými obtížemi žitou. Životy se v ní nesměle prolétají mezi náboženstvím, rodovými a národnostními předsudky na straně jedné a historickou pamětí diktátorských a totalitních režimů na straně druhé.

Generace usedlíků, především v severní části Spojených států amerických, již od druhé poloviny osmnáctého století neznají nic jiného než demokracii. Proč? Především proto, že ti, co odcházeli z Evropy do Spojených států amerických nebyli hnáni touhou po moci, kterou by chtěli uchopit namísto jiných, ale hledali svobodu. V celé dlouhé historii amerických prezidentů naleznete jediného, který by chtěl svoji moc uchopit na věky, zrušit demokratické zřízení a zbavit se své svobody. Kolik představitelů státní moci se ve stejném období chovalo v Evropě opačně... Zajati svým nesvobodným myšlením šířili nesvobodu křížem krážem, neboť se té vlastní svobody báli jak čert svěcené vody.

Svoboda jako laskavý dar státu?

V Evropě, zejména té kontinentální, prakticky nenajdete rodinu, ve které někdo buď přímo či z bližšího příbuzenstva, nyní nebo v nedávné minulosti nesehnul hlavu, nepopřel své svědomí anebo si je nepřizpůsobil ničivé realitě. Na druhé straně, snad právě proto mi Evropané připadají sice povolnější a ustrašenější, ale v myšlení hlubší než Američané volně plující na vlně sebevědomí a úspěchu.

Filozofie právní ochrany svobody je proto jiná. Občan Spojených států amerických, jenž už neumí žít jinak než v demokracii po mnoho generací, je zvyklý si svoji svobodu i životní štěstí chránit sám. Nestojí na ně frontu v úřadech, ani o ně nežebrá. Státní moc spíše garantuje rovnováhu jednotlivých svobod než každodenní ochranu jednotlivce. Ostatně i čtvrtý dodatek americké ústavy (čtvrtý z Bill of rights) říká – „...právo lidí na ochranu svo-

body osobní a domovní, písemnosti a majetku nesmí být porušováno neoprávněnými prohlídkami a konfiskacemi...“; tedy stát se zavazuje neobtěžovat občana v jeho životě.

Svobodu evropskou v Úmluvě státy občanovi jakoby dávají. Svobodu, která je majetkem jednotlivých států a ony se ve své přelaskavé dobrotě rozhodly, že kousek přenechají svým občanům. Také z patnácti evropských států, jejichž ministři zahranili se 4. listopadu 1950 šli v Římě k podpisu Úmluvy, byla většina monarchií. Proto ona slova o zákazu zbavení svobody vyjma případů v Úmluvě uvedených. Nesvoboda obyvatel byla v mnoha zemích Evropy po valnou část i dvacátého století zcela běžným stavem.

Umět svobodně žít...

Svobodu a štěstí nelze vymáhat, ani jednotlivě, ani kolektivně. Svobodu a štěstí si musíme chránit. S ochranou svobody si můžeme všichni dohromady pomoci prostřednictvím státu, někdy i svazku států. Pokud jde o štěstí, je zaplať pánbůh individuální, a proto je svět tak krásně rozmanitý a pestrý.

Vraťme se obloukem k oběma sedmnáctkám v listopadových dnech. Ztráta svobody je věcí strašlivou a tragickou, leč při takové ztrátě je boj a cíl zcela jasný. Znovunabytí svobodného stavu. Toho se v plné míře dočkaly oba národy, jak český, tak slovenský ve dvacátém století až v listopadových dnech roku 1989. Umět žít svobodně však bývá mnohdy daleko těžší, než za ztracenou svobodu bojovat.

✦ Aleš Pejchal

Ze zápisníku právního pedagoga

□ Pobyt v lázních mi přinesl nejen větší pružnost těla, ale i plastické příklady pro mé přednášky o právech na označení.

Jeden z mých spolupacientů, člověk spíše technického založení, tam našel zalíbení v dámě vyššího středního věku a vyššího kulturního standardu. Doprovázel ji pak na všechny pořady, co je místní divadlo a koncertní sál nabízely. Po jedné z hudebních produkcí si mi stěžoval: „Představte si, oni to inzerovali jako ‚České klavírní kvinteto‘, já myslel, že tam bude pět klavírů, zajímalo mne, jak se uspořádají na jevišti. Klavír tam byl jenom jeden a čtyři dechové nástroje. Správně se to mělo jmenovat dechové kvarteto s klavírem.“ Nevyvracel jsem mu jeho matematicky přesvědčivý názor. Pochvaloval jsem si jen, jaký jsem to získal polemický doklad na poučku, kterou nám přinesla evropská směrnice o klamavých obchodních praktikách vůči spotřebitelům. Podle ní korektnost (či naopak klamavost) určitého označení posuzujeme podle průměrného člena té skupiny spotřebitelů, které je určité oznámení a v něm obsažené označení převážně určeno. (Jen v duchu jsem si říkal, že jinak tomu „klavírnímu kvintetu“ snad rozumí pravidelný návštěvník Rudolfiny a jinak lázeňský host, zvláště když spíše než v hudbě nalézá přechodné zalíbení v dámě vyššího kulturního standardu.)

□ Konečně mi došlo, proč mé známé a moji známí z operního světa tak trvají na tom, aby byli označováni za **sólistky a sólisty** své operní scény. Lázeňskou sezonu totiž obohatil koncert árií, kde účinkovali – tak to stálo na plakátech – „členové předních operních souborů“. Bylo mi později vysvětleno (samozřejmě jednou z oněch operních sólistek), že v lázních nám zajisté koncertovali sboristé. Hned jsem měl názorný příklad na označení, které je sice samo o sobě pravdivé, ale přece jen mohlo zmýlit laické milovníky divadla, pokud nejsou seznámeni s titulaturou operních star. (Ostatně zpěv těch „členů“ se lázeňským hostům zamlouval.)

□ Učím, že právo užívat matriční jméno musí být uskutečňováno poctivým způsobem. Dost obtížně jsem hledal nový, nevšední příklad na klamavý postup při uplatnění vlastních i cizích personálií. Až před časem... Za výlohou lázeňského knihkupectví jsem zahlédl publikaci s názvem „Jak rozvíjet myšlení u dětí“; za jejího autora byl označen Robert Fischer a obálce dominoval obrázek šachové partie. Všechny právě uvedené informace se propojily v mém mozku, který usoudil, že autorem toho díla je Robert (Bobby) Fischer, svého času šachový velmistr. Knihu – jako svého druhu raritu – jsem zakoupil bez zaváhání. Když jsem do ní večer nahlédl, poznal jsem, jak se můj mozek mýlil. Autorem publikace totiž nebyl jeden z nejlepších šachistů světa, ale ang-

lický pedagog jménem Robert Fischer. Nicméně můj omyl byl z rodu těch plodných. Knižka se hodila k výchově vnoučat, přesto nebo snad právě proto, že ji nenapsal geniální, leč poněkud vyšinutý šachista Bobby Fischer. Navíc jsem měl pěkný úkol pro studenty. Ukládám jim, aby posoudili, zda (resp. za jakých podmínek) použití obrazu šachovnice ve spojení s jménem Robert Fischer na knižní obálce

- a) představuje – ve vztahu ke spotřebitelům – klamavou praxi nebo počínání manipulativní, které se nachází na samé hraně dovolenosti či jednání zcela nezávadné;
- b) se dotýká osobnostních práv šachisty Fischera.

Dodatečně se mi dostalo vysvětlení, jak fungoval můj mozek v okamžiku, kdy jsem se bez rozmyslu v knihkupectví vrhnul na vzpomínanou publikaci. V Lidových novinách z 13. 10. 2007 jsem si přečetl článek Františka Šulce „Když nakupují emoce“ s podtitulkem „Při rozhodování o tom, co nakoupit, hraje rozum menší roli, než si je člověk ochoten připustit.“ V příspěvku uplatnila své stanovisko i docentka Jitka Vysekalová, naše přední odbornice na psychologii marketingu. Zmínila se o soudobé teorii neuromarketingu a názoru, že hodnocení vnějších podnětů a jejich důležitosti se zúčastní i mozkové centrum pro emoce – amygdala, k čemuž dodala: „Lidé tvrdí, že se rozhodli na základě ekonomických parametrů, ale ve skutečnosti si vyberou něco jiného.“ Totéž vyjádřila v onom článku socioložka Dana Velíšková, neboť podle jednoho z výzkumů si lidé „vybrali v zásadě podle parametru XY, i když sami se domnívali, že vybírali podle parametru Z.“ Na základě konkrétního příkladu také tvrdila: „Reklama otevřela dveře, ale důvody, které nakonec rozhodly, byly úplně jiné.“ O těch názorech určitě řeknu studentům práv, občas si rádi vyslechnou poznatky, které se světem paragrafů souvisejí dost volně.

□ Při loučení s lázněmi jsem dostal vizitku, ve které se její majitel označil za „poradce pro insolvenční“. Můj jazykový cit se okamžitě naježil: „Snad poradce ve věcech insolvence. Přece neradí, jak se stát neschopnými platit.“ Po chvíli mi však ona vizitka připomenula vtip, s jehož pomocí lze oživit nejednu právní úvahu. (Ostatně jsem ho již jinak použil v knížce *Právníkovy Fejetony aneb PF*, kterou vydá nakladatelství C. H. Beck začátkem prosince 2007.) V té anekdotě se dva podnikatelé dlouho dohadují o stanovách jejich budoucí společnosti. Jeden z nich ztratí trpělivost a říká: „Tak tam pane doktore napište, že zisk z bankrotu se dělí mezi společníky rovným dílem.“ Kdoví, jestli ta zdánlivá jazyková nepřesnost na vizitce nechtěla výstižně označit rozsah poskytovaných služeb?

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že...

- ve starověké Indii platila velmi přísná pravidla koncentrace soudního řízení? Podle Kaudiljovy Arthašástry ze 4. století př. n. l. „jestliže žalobce, jemuž obžalovaný odpovéděl, nedá odpověď ještě téhož dne, nechť při ztratí. To proto, že o tom, co se bude dít, rozhodoval žalobce a nikoliv obžalovaný.“ Zbývá dodat, že citovaný spis, přinášející řadu informací o staroindickém právu, v překladu předního českého indologa Dušana Zbavitele vydalo v r. 2001 pražské nakladatelství ARISTA.
- nedokonalé začátky formální advokacie se v Bulharsku datují rokem 1888? Dne 16. prosince 1888 byl vydán advokátní řád, podle něhož se mohl advokátem stát ten, kdo se prokázal buď tříletou advokátní, nebo čtyřletou kombinovanou (soudní a advokátní) praxí. Zákon byl novelizován již v r. 1890, kdy byla zavedena i advokátní zkouška, k té však mohl být připuštěn každý, kdo

ukončil alespoň střední školu (gymnázium či reálku). Není pak divu, že ještě v r. 1904 napsal do časopisu Právnícké rozhledy královéhradecký advokát Alfréd Rudolf, který Bulharsko tehdy navštívil, že „jest mezi 422 advokáty v knížectví dosud slušné procento těch, kterým odborná znalost práva zůstala zemí zaslíbenou.“

- advokátem byl i starosta Olomouce v letech 1923 až 1939 Richard Fischer? Fischer (1872-1954) se stal v Olomouci advokátem v r. 1903. Od r. 1906 byl poslancem moravského zemského sněmu, v říjnu 1918 se stal předsedou olomouckého národního výboru. V meziválečném období patřil k hlavním představitelům Čsl. národní demokracie a Národního sjednocení, jehož byl v letech 1937-1938 místopředsedou. Richard Fischer mj. patřil k důvěrníkům Karla Kramáře.

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel	
Pavel Blanický: Das Wort den Chefredakteur	3
Aktuelles	
Gespräch mit JUDr. Jaroslav Bureš Ivana Cihlářová	4
Jurist des Jahres 2007 icha	10
Nominationsformular für den Wettbewerb „Jurist des Jahres 2007“	12
Informationen zu den Pflichtbeiträgen der Rechtsanwälte für das Jahr 2008	14
Aus Rechtstheorie und Praxis	
Artikel	
Zusammenfassung	18
Grundlegende Prinzipien der neuen rechtlichen Regelung des Insolvenzrechts in der Tschechischen Republik Tomáš Pohl	19
Europäisches Insolvenzrecht Alexander J. Bělohávek	38
Aus der Rechtsprechung	
I. Die Unzulässigkeit der Kompensation von Forderungen gem. der Bestimmung des § 14 Abs. 1, Buchst. i) des Gesetzes über Konkurs und Auseinandersetzung. II. Zur Frage der Entscheidung des Verfassungsgerichts in ähnlichen Fällen.	54
Aus der Rechtsprechung des EuGH	56
Aus der Fachliteratur	
Das Insolvenzrecht red.	60
Europäisches und internationales Insolvenzrecht Květoslav Růžička	60
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Kolumne von Karel Čermák	
Celebritas et cerebrum – eine Studie aus der Sprachwissenschaft	62
Aus der tschechischen Anwaltschaft	
Die Regionen stellen sich vor: Westböhmen Julie Šindelářová	63
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	65
Verlauf und Ergebnisse der Anwaltsprüfungen und Anerkennungsprüfungen aus dem I. Halbjahr 2007	66
25. Jahrgang des Gesamttschechischen Turniers der Rechtsanwaltschaft im Tennis in Most Marian Heres, Jaroslav Koutský	67
Aus der Sitzung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	67
Aus Europa	
Anordnung Roma II Markéta Tošnerová	68
Informationen und Interessantes	
Was Sie wissen sollten	
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten in den Ausbildungs- und Schulungszentrum der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	70
Zeileninserierung	71
Neues Anmeldungssystem für Seminare in Betrieb Daniela Kovářová	72
Věra Hartmannová: Asyl und Asyl	73
Einladung an 24. Jahrgang den KrakonoschCup 2008	73
Einladung zum 1. Jahrgang der Juristischen Winterspiele	74
Einladung zum Squash- und Bowlingturnier	75
Konferenz der Europäischen Gesellschaft für Baurecht Jan Mareček	76
Aus der juristischen Gesellschaft	
Der Nestor der tschechischen Rechtsanwälte verstorben. Auf den Pfaden von JUDr. Karel Šimek. Pavel Blanický	77
Zum Schluss	
Der Verlust und die Wiedererlangung der Freiheit Aleš Pejchal	78
Aus dem Notizbuch eines Rechtspädagogen Petr Hajn	80
Zeichnung von Lubomír Lichý	81
Wussten Sie, dass.... Stanislav Balík	81
Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung	82
Table of Contents/Summary	83
Konferenz über die Unabhängigkeit der Justiz	

Tomáš Pohl: Grundlegende Prinzipien der neuen rechtlichen Regelung des Insolvenzrechts in der Tschechischen Republik

Das neue Insolvenzgesetz zeichnet sich durch eine Reihe gänzlich neuer Elemente aus, die bislang in der Rechtsordnung der Tschechischen Republik nicht enthalten waren. Zu diesen Elementen gehört insbesondere das Verlassen des rechtlichen Ansatzes, die Insolvenz insbesondere durch ein Insolvenzverfahren mit Liquidationswirkung für die unternehmerisch tätigen juristischen Personen zu lösen und die Ersetzung der Insolvenz durch zum einen ein Reorganisationsystem, aber zum anderen auch durch ein System der Auswahl mehrerer Varianten von in Frage kommenden Insolvenzlösungswegen.

Der zweite grundlegende Charakterzug ist der Übergang von der gerichtlichen Lösung der Insolvenz auf eine elektronische Basis mit Einführung eines Insolvenzregisters, das eine Reihe von Funktionen erfüllen wird, angefangen mit der Information darüber, ob bezüglich jemandem ein Konkursantrag gerichtliche Lösung der Insolvenz gestellt wurde. Das aufgeführte System, das eine weitere Erweiterung der elektronischen Form des Gerichtsverfahrens darstellt, muss rechtlich perfekt ausgestaltet werden und muss perfekt funktionieren, da sonst die gesamte rechtliche Regelung der Lösung der Insolvenz in der Praxis nicht anwendbar wäre.

Der dritte Grundzug sind die bereits erwähnten neuen Formen der Lösung der Insolvenz, d.h. eine Reorganisation, die sich vor allem auf die Fälle von solchen Schuldnern niederschlägt, deren minimale Vermögens- und andere Parameter durch das Gesetz bestimmt sind. In anderen Fällen ist diese Art und Weise nicht anwendbar. Es versteht sich von selbst, dass die praktische Anwendung der Reorganisation auch ein entsprechendes wirtschaftliches Umfeld voraussetzen wird. Die zweite neue Art und Weise der Lösung der Insolvenz ist die Schuldbefreiung, die helfen soll, die Insolvenz bzw. die drohende Insolvenz von natürlichen Personen, die nicht unternehmerisch tätig sind, so zu lösen, dass ihre wirtschaftliche und damit auch menschliche Existenz in Folge eines gerichtlichen Verfahrens nicht gefährdet wird.

Ebenfalls neu geregelt ist die Stellung des Insolvenzverwalter einschließlich der Art und Weise ihrer Bestellung, der Einführung von Prüfungen hinsichtlich ihrer Fähigkeiten und ebenfalls eine ausführlichere Regelung der Schadenshaftung dieser Personen. Das neue Gesetz reagiert natürlich auf das Recht der Europäischen Union, und insbesondere auf die Lösung der Insolvenz bei bestimmten juristischen Personen, wo das Verfahren ganz spezifisch im Gesetz bestimmt ist.

Gemäß den Übergangsvorschriften werden allerdings eine relativ lange Zeit zwei Systeme zur Lösung der Insolvenz eines Schuldners nebeneinander funktionieren, und zwar das Verfahren gem. der bisherigen rechtlichen Regelung bei bereits vor Inkrafttreten des neuen Gesetzes eingeleiteten Verfahren, und das Verfahren gem. der neuen Rechtsregelung bei Verfahren, die nach Inkrafttreten des neuen Gesetzes eingeleitet werden.

Alexander J. Bělohávek: Europäisches Insolvenzrecht

Ab dem 1. Mai 2004 ist die Tschechische Republik durch die Verordnung des Rates Nr. 1346/2000 über das Insolvenzverfahren gebunden, eine Tatsache, der leider in der inländischen rechtlichen Praxis oft gänzlich keine Beachtung geschenkt wird und die den rechtlichen Rahmen für das Insolvenzverfahren im europäischen Kontext liefert. Insbesondere Verfahren, die auf dem Gebiet eines beliebigen Mitgliedstaates (mit Ausnahme von Dänemark) eingeleitet werden, haben universale Wirkung, d.h. sie entfalten Wirkung auf dem Gebiet aller Mitgliedstaaten, ohne dass eine formelle Anerkennung notwendig ist.

Außerdem regelt die gegenständliche Verordnung die internationale Zuständigkeit von Gerichten in Insolvenzverfahrensachen. Gem. der Verordnung sind international die Gerichte desjenigen Staates zuständig, in dem sich der Ort des hauptsächlichsten Interesses des Schuldners befindet. Im Sinne von Gemeinschaftsrecht gilt daher bereits lange nicht mehr, dass ein Insolvenzverfahren gegen einen Schuldner lediglich im Staat seines Sitzes, gegebenenfalls seines Wohnsitzes oder des Sitzes seiner unternehmerischen Tätigkeit eingeleitet werden müsste und könnte. Zahlreiche Beispiele aus der Praxis, die übrigens auch die Tschechische Republik betreffen, belegen das Gegenteil (beispielsweise die Einleitung eines Insolvenzverfahrens gegen eine tschechische Handelsgesellschaft in Deutschland u.ä.). Die Verordnung definiert allerdings den Begriff des Ortes des hauptsächlichsten Interesses des Schuldners nicht und ebenso wenig weist sie ausreichend aussagekräftige Anhaltspunkte auf, anhand derer eine Definition möglich wäre, mit Ausnahme von Punkt 13 der Präambel und Art. 3 Abs. 1 der Verordnung. Deshalb ist es mit nur einer gewissen unbedeutenden Anleitung seitens der Verordnung selbst den nationalen Gerichten überlassen, den Begriff des Ortes des hauptsächlichsten Interesses des Schuldners zu definieren und in konkreten Fällen den Inhalt dieses Begriffes festzustellen. Die Herangehensweise, die sich im Rahmen des kontinentalen Europas herauskristallisiert hat, könnte so bezeichnet werden, als dass man sich bemüht, den Ort des Schuldners festzustellen, von welchem aus die Tätigkeiten des Schuldners gelenkt werden. Diese Herangehensweise kann allerdings nicht mit einigen Tendenzen im Rahmen der Wohnsitztheorie verglichen werden, sondern es handelt sich um einen Ort, an dem über das Verfahren des Schuldners tatsächlich entschieden wird, bzw. wo diese Entscheidungen vollzogen werden. Gleichzeitig muss dieser Ort effektiv und objektiv von Dritten, insbesondere von Gläubigern ermittelbar sein. Die internationale Zuständigkeit beeinflusst hiernach auch das Recht, das auf ein solches Verfahren anwendbar ist, welches das Hauptinsolvenzverfahren ist, und zwar gem. Art. 4 der Verordnung. Hinsichtlich einer tschechischen juristischen Person kann daher ohne weiteres und bei Vorliegen der entsprechenden Voraussetzungen ein Insolvenzverfahren auch in anderen Mitgliedsstaaten eingeleitet werden, wobei ein solches Verfahren den Vorschriften dieses Staates unterliegt.

Editorial

Pavel Blanický: **Word of editor in chief** 3

News

Interview with JUDr. Jaroslav Bureš Ivana Cihlářová 4
Lawyer of the Year 2007 icha 10
Lawyer of the Year 2007 nomination form 12
Information on obligatory lawyers' payments for 2008 year 14

Legal Theory and Practice

Articles

Summary 18
Fundamental Principles of the New Legal Regulations on Bankruptcy Settlement in the Czech Republic Tomáš Pohl 19
European Insolvency Law Alexander J. Bělohávek 38

Case Law

I. Inadmissibility of Debts Compensation under the Provision of § 14 (1) i) of the Bankruptcy and Composition (Settlement) Act. II. The Issue of the Binding Nature of a Decision of the Constitutional Court for Similar Cases. 54
From the Case Law of the European Court of Justice (ECJ) 56

Professional Literature

The Insolvency Law ed. 60
European and International Insolvency Law Květoslav Růžička 60

Legal Profession

Karel Čermák's Column

Celebrities and Cerebrities – Study in Linguistics 62

Czech Legal Profession

Regions introduce themselves: West Bohemia Julie Šindelářová 63
From the disciplinary practice Jan Syka 65
Course and results of the Bar examinations and equivalency examinations for the first half of 2007 66
25th Nationwide Law Profession Tennis Tournament in Most
Marian Heres, Jaroslav Koutský 67
From the meeting of the Board of Directors of the CBA icha 67

From Europe

Regulation Rome II Markéta Tošnerová 68

Information and attractions

You should know

Lectures and seminars for the lawyers and legal trainees at the Czech Bar Association educational and training centres 70
Classified advertising 71
New enrolment system for seminars launched! Daniela Kovářová 72
Věra Hartmannová: **Correct spelling of the word „asylum“ in the Czech language** 73
Invitation to the 24th Cup of Krakonoš 2008 73
Invitation to the 1st Winter Judicial Games 74
Invitation to the squash and bowling tournament 75
Conference of the European Society of Construction Law Jan Mareček 76

From the legal society

The Nestor of Czech lawyers died. A look at JUDr. Karel Šimek
Pavel Blanický 77

At the end

Loss and recovery of the freedom on 17th November Aleš Pejchal 78
From the diary of a law teacher Petr Hajn 80
Drawing by Lubomír Lichý 81
Do you know that... Stanislav Balík 81

Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung 82

Table of Contents/Summary 83

Conference on the Independence of Justice

Tomáš Pohl: Fundamental Principles of the New Legal Regulations concerning Bankruptcy Settlement in the Czech Republic

The New Insolvency Act is marked by a series of new elements hitherto not found in the rule of law of the Czech Republic dealing with the legal regulations of a debtor's bankruptcy settlement. One of these elements is the abandonment of legal bankruptcy settlement by way of bankruptcy proceedings resulting in liquidation of a business legal entity and being replaced not only by a system of reorganisation, but also a system of selection from several options with regard to bankruptcy settlement.

The next fundamental element is the transfer of the judicial administration (paper form) of bankruptcy settlement to electronic form by introducing an insolvency register which will fulfil a number of functions beginning with information about whether an application has been filed against anybody for bankruptcy settlement through court. This system, which ushers in the further extension of the electronic form of judicial proceedings, must be perfectly legally modified and function perfectly otherwise all the legal regulations of bankruptcy settlement cannot be applied in practice.

The third feature are the already mentioned new methods of bankruptcy settlement, i.e. reorganisation only affecting cases of debtors whose minimum property and other parameters are defined by the Act otherwise this method is inapplicable. It is obvious that the practical application of reorganisation will require the appropriate economic environment. The other new method of bankruptcy settlement is discharge of debts which could help to settle bankruptcy or the threat of the bankruptcy of natural persons

who do not conduct business so that their economic and therefore human existence is not threatened due to judicial proceedings.

The position of insolvency administrators is also being newly regulated, including the ways they are appointed, the introduction of examinations testing their qualifications and the more detailed regulation of liability of these persons for damage.

The new Act is obviously a response to the law of the European Union particularly with regard to bankruptcy settlement of some legal entities when proceedings are specifically regulated by the law.

However according to the temporary provisions, both systems of the debtor's bankruptcy settlement will function side by side for a relatively long time this being proceedings according to the existing legal regulations for proceedings initiated before the new Act comes into effect, and proceedings according to the new legal regulations initiated after the new legal regulations come into effect.

Alexander J. Bělohávek: European Insolvency Law

Since 1st May 2004 the Czech Republic has been subject to the Council Regulation No. 1346/2000 on Insolvency Proceedings which, unfortunately, in domestic legal practice is often omitted and provides the legal framework for insolvency proceedings within the European context. Above all, proceedings initiated on the territory of any member state (with the exception of Denmark) have a universal effect, i.e. the effect on territory of all the member countries without the need of any formal recognition whatsoever.

Apart from this, the Regulation regulates the international jurisdiction of courts in matters of insolvency proceedings. According to this Regulation, courts have international jurisdiction in the

country in which the place of the debtor's main interest is located. In the communal sense what no longer applies is that insolvency proceedings against the debtor had to and could be initiated only in the country of his seat, or address or place of business. Many examples in practice, which incidentally also apply to the Czech Republic, prove the opposite (for example, the initiation of insolvency proceedings against a Czech business company in Germany, and so on). However the Regulation does not define the place of the debtor's main interests nor does it provide sufficient reference points for defining this term, with the exception of Point 13 of the Preamble and Article 3 (1) of the Regulation. Therefore the Regulation only provides a certain negligible instruction, and it is left to the national courts to define the term of the place of the debtor's main interests and find its contents in specific cases. The approach shaped within continental Europe can be described as an approach attempting to find the place from which the debtor's activities are managed. However this approach cannot be compared with some tendencies with the scope of the so-called theory of the place where the debtor's proceedings are really decided, or where these decisions are enforced. Simultaneously, this must be a place that can be effectively and objectively traced by third persons, above all the creditors. International jurisdiction also affects the law applicable to such proceedings which are the main insolvency proceedings under Article 4 of the Regulation. Therefore insolvency proceedings may be initiated against a Czech legal entity immediately and once the adequate conditions are fulfilled in other countries of the European Community while such proceedings are subject to the laws of this other country.

KONEČNÁ & ŠAFÁŘ

Nabízíme perspektivu odborného růstu v týmu špičkových profesionálů ve svém oboru, příjemné pracovní prostředí, zajímavé platové ohodnocení.

V současnosti hledáme posily pro náš tým na pozice:

ADVOKÁT / ADVOKÁTKA

Požadujeme vysokou úroveň odborných znalostí a oceňujeme zkušenosti z oblasti práva obchodního, práva nemovitostí, soudních sporů a arbitráží a práva duševního vlastnictví. Očekáváme aktivní znalost anglického či německého jazyka slovem i písmem, časovou nezávislost, samostatnost.

ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT / KONCIPIENTKA

Požadujeme vysokou úroveň odborných znalostí, aktivní znalost anglického či německého jazyka slovem i písmem. Očekáváme schopnost a ochotu k profesnímu rozvoji, předpoklady k týmové práci, časovou nezávislost a profesionalitu vystupování.

PRÁVNÍ ASISTENT / ASISTENTKA

Požadujeme flexibilní spolupráci studentů práv se zájmem o trvalý rozvoj svých znalostí v oboru a práce v advokacii. Očekáváme ochotu práce v kolektivu a znalost anglického či německého jazyka.

V případě Vašeho zájmu zašlete, prosím, nabídku s Vaším profesním životopisem v českém i anglickém jazyce na e-mail jelinkova@konecna-safar.com, fax: 221 990 450, nebo na adresu Široká 36/5, Praha 1, k rukám sl. Leony Jelínkové.

Prague - Bratislava - Bucharest

Konečná & Šafář, v.o.s.

Široká 36/5, 110 00 Praha 1 – Josefov, IČO: 27112331, DIČ: CZ27112331

www.konecna-safar.com

Konference o nezávislosti justice [10]

19. – 20. října 2006 Praha

Obsah

Nezávislost justice a co ji omezuje
(odměňování v justici jako problém
její nezávislosti) **86**

Panelová diskuse k tematickému
bloku „Úskalí soudcovské nezávislosti“
(JUDr. Martin Vychopeň,
JUDr. Václav Vík) **88**

Vážení čtenáři,

pokračujeme ve zveřejňování příspěvků z Konference o nezávislosti justice – předpokladu spravedlivého procesu, kterou ve dnech 19. a 20. října 2006 uspořádala Česká advokátní komora v pražském Školícím a vzdělávacím centru v Paláci Dunaj. Poté, co jsme v BA číslo 9 přinesli referáty JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Vladimíra Stiboříka a v čísle 10 referát JUDr. Vladimíra Vočky a koreferát JUDr. Jiřího Nykodýma, dokončíme v tomto čísle čtvrtý tematický blok "Úskalí soudcovské nezávislosti" koreferátem ústavního soudce JUDr. Jiřího Muchy. Z následné panelové diskuse jsme pak vybrali k otištění vystoupení místopředsedy ČAK JUDr. Martina Vychopně a předsedy výboru pro vnější vztahy ČAK JUDr. Václava Vika. V debatě dále kromě nich vystoupili s krátkými poznámkami ještě čestný předseda Mezinárodní asociace soudců Dr. Günter Woratsch, viceprezident Law Society of England and Wales Andrew Holroyd a moderátor této části konference JUDr. Karel Čermák. Na dotaz advokáta JUDr. Josefa Lžičáře, jakým způsobem jsou v USA ustavováni soudci, odpovídal JUDr. Jiří Mucha, na kritická slova soudce pražského Vrchního soudu JUDr. Ladislava Derky týkající se ustavování soudců Ústavního soudu ČR pak reagoval Muchův ko-

Nezávislost justice a co ji omezuje (odměňování v justici jako problém její nezávislosti)

JUDr. Jiří Mucha

V rámci obecného tématu nezávislosti soudnictví se mám omezit na dílčí problematiku ústavněprávních aspektů odměňování v justici jakožto potenciálního nástroje zákonodárné či výkonné moci, eventuálního nátlaku na její výkon a tím i omezování soudcovské nezávislosti.

Odměňování různých profesních skupin je v této společnosti, jak známo, tématem háklivým, kontroverzním, ba často výbušným; důrazná mediální prezentace často legitimních skupinových zájmů některých profesí vede někdy z psychologicky vysvětlitelných důvodů k negativním reakcím ne vždy dobře informované veřejnosti, jež si nemusí být vždy vědoma všech relevantních souvislostí a hlubších účelů konkrétních platových úrovní či úprav. V případě odměňování soudců je proto zvláště důležitá přesvědčivá a srozumitelná argumentace, neboť jen ona může přispět k akceptaci demokratického hodnotového řádu a v tomto rámci i k pochopení jeho souvislostí s materiálními aspekty soudcovské nezávislosti; seriózní argumentace může snad i pomoci odstranit zjednodušené a někdy i dost vulgární představy o výjimečném postavení a dubiózním působení soudců. O tom, že nezávislost soudce je jedním ze základních atributů právního státu obecně i ústavního pořádku České republiky, stojícího na principech dělby moci, již zde bylo mnohé řečeno a nemusím to opakovat; nebudu ani podrobně reprodukovat obsah nálezů, jež Ústavní soud vydal v období let 1999 až 2005 stran zákonů, jež měly soudcům (spolu s dalšími představiteli státní moci a některých státních orgánů) odejmout tzv. další platy za vymezená časová období. Tato řada nálezů Ústavního soudu, pohříchu ne zcela konzistentní, je, myslím, právnícké veřejnosti a většině účastníků této

konference dobře známa. Přesto však považuji za účelné zmínit zde alespoň stručně ty z nosných myšlenek, vyjádřených v odůvodněních těchto rozhodnutí, jež já sám považuji za správné a podstatné.

Již ve svém nálezu ze dne 15. září 1999, sp. zn. Pl. ÚS 13/99, kterým zrušil část zákona odnímající tzv. další plat soudcům za druhé pololetí 1998, uvedl Ústavní soud jakožto nosný důvod svého rozhodnutí princip soudcovské nezávislosti, jenž obsahuje i některé „aspekty materiální povahy“; tak je tomu i v případě soudcům poskytovaných náhrad, jejichž odnětí představuje průlom do „...nezadatelnosti práva soudců na nekrácení těchto náhrad a více méně je tím kategorizuje jako „státní úředníky“. „Takový přístup zákonodárce ... i když se navenek může jevit jako morální gesto tváří v tvář současným společenským, zejména ekonomickým poměrům, ve skutečnosti ... jen devaluje jednu ze základních demokratických hodnot, jakou soudcovská nezávislost představuje“.

Ještě lapidárněji se Ústavní soud vyjádřil ve svém rovněž derogačním nálezu ze dne 11. června 2003, sp. zn. Pl. ÚS 11/02: „Platové poměry soudců v širokém smyslu mají být stabilní nesnižovatelnou veličinou, nikoli pohyblivým faktorem, s nímž kalkuluje to či ono vládní uskupení například proto, že se mu zdají platy soudců příliš vysoké ve srovnání s platy státních zaměstnanců nebo ve srovnání s jinou profesní skupinou. Usilování o takovou rovnost vybočuje z kategorie ústavnosti, jde o politický cíl, který nemá oporu v ústavně chápaném principu rovnosti. Tento princip nalézá v materiálním smyslu své hranice ve vyjádření, dle kterého stejné nesmí být upravováno libovolně nestejně, avšak zároveň nestejné nesmí být upravováno libovolně stejně. Princip rovnosti nelze chápat jako nivelizaci ve výsledku, nýbrž je třeba jej interpretovat jako garanci stejných startovacích šancí.“

Na tuto argumentační linii navázal Ústavní soud konečně i svým v řadě posledním nálezem ze 14. července 2005, sp. zn. Pl. ÚS 9/05. Zde se Ústavní soud vypořádal podrobněji i s důvody, jež vedly zákonodárce k přijetí platové restrikce vůči soudcům, jimiž byla zákonodárcem tvrzená tíživá situace veřejných financí a disproportionálnost v úrovni platů soudců a jiných oblastí veřejné sféry. Ústavní soud konstatoval, že „lze-li za zcela výjimečných okolností akcentovat princip rovnosti v oblasti restrikcí v odměňování státních zaměstnanců, ústavních činitelů a soudců před principem komplexně chápané nezávislosti soudců, neplatí tato relace obou principů obecně jako jednou pro vždy a za všech okolností daná“ a opakoval znovu: „Naopak, platové poměry soudců v širokém smyslu mají být stabilní nesnižovatelnou veličinou, nikoli pohyblivým faktorem ...“.

Odůvodnění tohoto nálezu z července loňského roku (2005 – pozn. red.) obohatil Ústavní soud také pohledem komparativním, když příznačně konstatoval, že ve vyspělých demokraciích západní Evropy nelze vůbec nalézt případ platových restrikcí vůči soudcům, s touto problematikou není tudíž konfrontována ani doktrína nebo judikatura. Lze zmínit tři tzv. platové rozsudky německého Spolkového ústavního soudu, které stojí na stanovisku, že v extrémních situacích by mohly platové poměry ovlivnit nezávislost soudního rozhodování, což však při stávajících platech soudců nepřichází do úvahy. Diskuse je v současnosti v Německu vedena spíše v otázce možných úspor v oblasti platů v exekutivě, i zde je však vylučováno čisté konsolidování rozpočtu jako možný obecný motiv. Srovnatelné situace se objevují toliko v postkomunistických evropských zemích – příkladem jsou rozhodnutí Ústavního tribunálu Polské republiky k otázkám ústavnosti zákonné úpravy platů soudců, v nichž se tribunál zabýval ústavností hledisek stanovení výše platů soudců z pohledu čl. 178 odst. 2 Ústavy Polské republiky, dle kterého platy soudců musí odpovídat důstojnosti jejich úřadu a zajistit plnění jejich povinností.

Možno tedy shrnout, že svévolný zásah zákonodárce do oblasti materiálního zajištění soudců, kam spadají i platové restrikce, nutno podle názoru českého Ústavního soudu podřadit do rámce chráněného principem jejich nezávislosti ze dvou důvodů:

Nezávislost soudců je v první řadě podmíněna jejich morální integritou a odbornou úrovní, zároveň však je spjata i s jejich přiměřeným materiálním zajištěním. Tento komponent byl zakotven i v doporučení Výboru ministrů Rady Evropy z října 1994; obdobná maxima je obsažena i v čl. 6.1 Evropské charty o statutu soudce, přijaté účastníky multilaterálního setkání uspořádaného Radou Evropy v červenci 1998, dle něhož soudci z povolání mají právo na plat, jehož výše má být stanovena tak, aby je chránila před tlakem, směřujícím k ovlivnění jejich rozhodování a všeobecně k ovlivnění jejich chování při nalézání práva, kterým by mohla být ohrožena jejich nezávislost a nestrannost.

Druhým důvodem a smyslem podřazení zákazu svévolných platových restrikcí do rámce principu jejich nezávislosti je pak vyloučit eventualitu nátlaku moci zákonodárné nebo výkonné na rozhodování soudců, tedy jinými slovy vyloučit takovéto svévolné zásahy jako formu „penalizace“ soudců ze strany legislativy a exekutivy, a tím zároveň i jako formu nátlaku na jejich rozhodování. Závěrem mi dovoluji, abych se v této souvislosti pro zajímavost a pro srovnání poněkud blíže zmínil o judikatuře amerického Nejvyššího soudu, jejímž základem je první oddíl článku III. Ústavy Spojených států tohoto znění: „Soudci Nejvyššího soudu a nižších soudů zůstávají ve svých funkcích doživotně, chovají-li se dobře; za svou službu dostávají ve stanovených termínech náhradu, která nesmí být během trvání jejich služby snížena.“ Na toto ustanovení americké ústavy poukázal ostatně Ústavní soud již ve svém nálezu z 15. září 1999.

V tzv. Listech federalistů, esejích, jež pod pseudonymem „Publius“ zveřejňovali v letech 1787 a 1788 v několika newyorských novinách Hamilton, Madison a Jay, aby přesvědčili voliče státu New York o potřebě a správnosti ratifikace navržené federální ústavy, nacházíme dodnes vynikající pramen pro pochopení a výklad americké ústavy. Návrhem článku III. Ústavy o soudnictví se zabývá Alexander Hamilton v Listu č. 79 a tato jeho známá a Nejvyšším soudem často citovaná věta může posloužit jako motto mého dnešního příspěvku: „*Je všeobecnou vlastností lidské povahy, že moc nad živobytím člověka je zároveň mocí nad jeho vůlí.*“ Hamilton zdůrazňuje, že vedle doživotního mandátu soudce nemůže nic přispět více k jeho nezávislosti než stabilní a trvalé určení jeho platu, a píše dále doslova toto: „*Nemůžeme nikdy doufat, že v praxi dosáhneme úplného oddělení moci soudní od moci zákonodárné v takovém systému, ve kterém finanční zdroje soudní moci budou ponechány závislými na příležitostných příspěvcích moci zákonodárné.*“ Na rozdíl od amerického prezidenta, jehož plat nesmí být po dobu jeho čtyřletého mandátu snížen ani zvýšen, má tedy americký federální soudce ústavní garanci, že jeho příjem nebude po dobu jeho doživotního výkonu funkce podléhat restrikcím, zvyšován však být může a pravidelně také bývá, tak, jak postupně i v Americe rostou životní náklady. Tato tzv. kompenzační klauzule obsažená v třetím článku americké ústavy má samozřejmě kořeny v dlouhodobé anglo-americké tradici nezávislé justice. Soudnictví nepodléhající kontrole exekutivy a legislativy je zásadně nutné,

je-li zde právo, aby o našich sporech a nárocích rozhodovali soudci vymykající se potenciální nadvládě ostatních mocí ve státě. Vztah mezi materiálním zajištěním soudců a jejich nezávislostí nebyl ovšem v žádném případě novou myšlenkou, objevenou teprve tvůrci americké ústavy; v Anglii byla zákonem již v roce 1701 akceptována zásada, že zákonodárná kontrola nad délkou mandátu a odměňováním soudců je neslučitelná se skutečně nezávislou justicí. Původně tato zásada platila i pro soudce v anglických koloniích, v roce 1761 si však anglický panovník přisvojil právo libovolně sám rozhodovat o odvolávání a platech koloniálních soudců, což se později stalo jednou ze závažných stížností anglických kolonií proti Koruně, jak o tom svědčí i tato věta obsažená v Prohlášení nezávislosti z roku 1776: „*Učinil (tedy král) soudce závislými jen na své vůli, pokud jde o délku výkonu jejich funkce a výplatu a výši jejich platů.*“ Poté, co kolonisté dosáhli nezávislosti, nezapomněli ovšem na důvody, jež je vedly k separaci od své bývalé mateřské země. Proto se tedy tvůrci ústavy ve Filadelfii v roce 1787 důsledně postarali o to, aby v jejím článku III. byly jak mandáty, tak i platy soudců chráněny proti jednomu ze zel, které vedly k americké revoluci a osamostatnění bývalých kolonií. Tolik tedy k historickému pozadí našich aktuálních debat. Americký Nejvyšší soud se v několika rozsudcích, jež se staly standardní součástí učebnic ústavního práva, zabýval interpretací a aplikací zmíněné tzv. kompenzační

klausule. V rozsudku vydaném v roce 1933, v období hospodářské deprese, posuzoval soud např. zákon, jenž měl redukovat o určitou fixní částku platy a důchody všech soudců, s výjimkou těch, jejichž náhrady nesmějí být podle Ústavy omezovány po dobu výkonu soudcovské funkce, a interpretací došel k závěru, že mezi tyto soudce, jejichž platy garantuje článek III. Ústavy, patří i soudci působící v tzv. federálním distriktu (District of Columbia) – *O’Donoghue v. United States, 289 U.S. 516 (1933)*. Ve věci *United States v. Will, 449 U.S. 200 (1980)* pak Nejvyšší soud v r. 1980 judikoval, že jakmile stanovení platu určitého soudce v určité výši včetně zvýšení vstoupí ve vztahu k tomuto soudci v účinnost, Kongres takový plat již nemůže redukovat a nemůže ani soudci odebrat jeho zvýšení, ačkoliv před nabytím účinnosti zákona o zvýšení platu může být takové, pouze pro budoucnost přislíbené zvýšení platu, soudcům zase odňato, aniž by tomu bránila kompenzační klausule ústavy. Konečně rozsudkem z roku 1920 Nejvyšší soud dokonce zrušil aplikovatelnost zákona o dani z příjmů na jistého federálního soudce, a to i přes silný protest dvou vlivných disentuujících soudců; toto poněkud bizarní rozhodnutí však Nejvyšší soud svým pozdějším rozsudkem z roku 1939 opět popřel, když daň z příjmů nepovažoval ani za protiústavní snížení platu soudců, ani za zásah do nezávislosti justice – *Evans v. Gore, 253 U.S. 245 (1920)*, *O’Malley v. Woodrough, 307 U.S. 277 (1939)*. ■

JUDr. Martin Vychopeň

Vážené kolegyně, vážení kolegové, hosté, vyslechli jsme velmi kvalitní, odborně erudované, teoreticky na výši referáty, které se zabývají problematikou soudcovské nezávislosti. Mohli jsme jen obdivovat způsob, jakým se referenti zhostili svých úkolů, a z tohoto důvodu já, který se jako praktik necítím být povolán k takovým úvahám, bych si vás dovolil seznámit s pohledem zdola na soudcovskou nezávislost – pohledem advokáta z malého města, obvykle zvaného „advokát luční“. Já bych chtěl především zdůraznit, že na rozdíl od některých příspěvků a názorů, které tady zazněly, zastávám názor, že na té střední a nejnižší úrovni problém soudcovské nezávislosti v podstatě neexistuje. Neexistuje z jednoho prostého důvodu. V naší tradiční historické „česko-kotlinské“ právní kultuře naprostá většina právníků vyznává, uznává a ví, že justice bez nezávislosti existovat ani nemůže. Ani, jak by řekl Kant, „o sobě“, ani „pro sebe“. Takže my vlastně s tímto atributem žijeme, pracujeme a na jeho zasahování na těch nejnižších a středních úrovních nejsme zvyklí. Myslím si, že dobrým příkladem byla reakce právnické veřejnosti na odvolání soudkyně Obvodního soudu pro Prahu-západ. Já jsem se osobně na své úrovni nikdy nesesetkal s kolegou nebo s kolegyní, která by nějakým způsobem chtěla nebo měla tendence zasahovat do nezávislosti soudu nebo soudce, a pokud se týká moci výkonné, ani tam jsem nezaznamenal žádný

nepříznivý názor nebo exkurzi. Já si dost dobře neumím představit, že bych si sjednal návštěvu se starostou okresního města a řekl mu: „Tak, pane starosto, co uděláme s tou nezávislostí místního soudu, mně se nelíbí, jak ten soud rozhoduje.“ To je naprosto scestné, to není možné a podobné úlety by skončily zřejmě řízením o zbavení způsobilosti k právním úkonům.

V dřívějších referátech, zejména v referátu doktora Vyklického zaznělo, že k největším rizikům pro nezávislé a velmi úzce s tím související nestranné soudnictví patří soudci bez osobnostní vybavy. K tomu mám také jeden praktický příklad a za tím účelem mi dovoluňte velmi krátký exkurz do civilního práva procesního. Myslím, že neřeknu nic zvláštního, když uvedu to, že každý advokát si přeje proces spravedlivý, přiměřeně rychlý, vedený erudovaným soudcem odborně na výši. Soudcem, který má dostatek osobní odvahy a invence v konkrétním sporu rozhodnout. Jedna z nedávných novel občanského soudního řádu, jedná se o § 118 (pro zahraniční hosty: jde o procesní pravidlo, které civilním soudcům umožňuje ještě před vyhlášením konečného rozhodnutí jakýmsi, byť velmi přísným způsobem, sdělit stranám, jak se spor vyvíjí a jaké jsou šance na úspěch či neúspěch v tomto sporu). I když to ustanovení je velmi problematické, přece jen se advokátská veřejnost, dělníci práva, jak se nazýváme, těšili na to, že civilní procesy „zlidštít“, že se tam

bude více argumentovat, že soudce umožní stranám jaksi lépe pochopit způsob vedení toho sporu, proč je ten spor vedený tak, jak je vedený, a zejména proč bylo rozhodnuto tak, jak bylo rozhodnuto. Nicméně mé praktické zkušenosti a zkušenosti mých kolegů jsou zatím při používání tohoto procesního ustanovení velmi rozpačité. Obávám se, že tato právní úprava – ač to zní překvapivě – zřejmě předběhla svoji dobu, a já sebekriticky musím říci, že to je nejen z důvodu existence soudců a jejich způsobů užívání tohoto pravidla, ale ta kritika je namířena i do našich řad, protože myslím, že ani advokáti nejsou schopni náležitě požadavků a možností tohoto ustanovení využívat. Jak tady bylo řečeno v referátu doktora Stiboříka, náležitý rozhodování je schopen pouze soudce s dostatečnou výbavou kvalifikační, osobnostní. Takový soudce, jemuž není zapotřebí upínat se na tu procesní stranu, která je arogantnější, hlasitější nebo právně erudovanější. V této souvislosti mne velmi překvapilo, s jakou vehemencí soudci argumentovali proti celoživotnímu vzdělávání. Já si dost dobře nedovedu představit, jak v dnešní době, která je označovaná za dobu legislativní smršti, po níž zřejmě bude následovat legislativní spoušť, je možné bez nějakého soustavného vzdělávání nebo studia těch hrozných právních předpisů v běžném praktickém životě existovat.

V úvodu svého příspěvku jsem zapomněl říci jednu věc. Právě proto, že jde o pohled zdola, o pohled praktika, čekám, že některé z mých návrhů samozřejmě vzbudí nevoli nebo názory naprosto opačné, ale jsem toho názoru, že konference jsou i o těchto způsobech diskuse a těchto způsobech uvažování. V předchozích referátech opakovaně zaznělo, že jedním z nutných a nezávislých předpokladů nezávislého soudnictví – nestranného soudnictví – je správný poměr moci zákonodárné, výkonné a soudní. To znamená náležitý ústavní pořádek. Já se obávám, že já na ústavní pořádek mám vliv pramalý, a pokud jsem se pokoušel tuto situaci změnit prostřednictvím mnou voleného poslance, tak jsem zjistil, že ten vliv je ještě menší než ten můj. Takže této záležitosti se věnovat nebudu, protože samozřejmě nejsem schopen k tomu nic říci.

Poslední částí mého diskusního příspěvku je určitá reakce na problematiku odměňování soudců, problém, který se z mně nepochopitelných důvodů objevil v centru mediálního dění. Protože já si pamatuji dobu, kdy v průběhu rozvodového jednání soudce při zkoumání majetkových poměrů stran zjistil, že jeho průměrný plat je v jednacím síni tím platem nejmenším. To samozřejmě, ne vždycky, spíše ve výjimečných případech, muselo determinovat postoj soudce k jeho vlastní práci a k případu samotnému. Nicméně ta doba je naštěstí dávno pryč a myslím si, že hmotné zajištění soudců je v současné době na dostatečné úrovni a nezbyvá mi, než do budoucna doufat, že ta úroveň bude i nadále dostatečná. Nicméně, aby ta záležitost nebyla tak jednoduchá a růžová, tak si dovolím odlehčit dnešní velmi vážné referáty a ducha dnešní části konference osobním, velmi hanlivým příkladem z vlastního života. Moje manželka je soudkyně. Já jsem se podstatnou část našeho manželství majetkově dost vytahoval. Nicméně poté, kdy bylo upraveno odměňování v justici, tak se moje manželka stala, zcela v duchu referátu doktora Muchy, z ekonomického hlediska nestranná a nezávislá a mně nezbyvá, než doma poslouchat. *Takže já děkuji za pozornost. Můj příspěvek byl spíše jaksi zpestřením dnešního velmi vážného tématu a doufám, že splnil svůj účel.*

JUDr. Václav Vlk

Dobrý den, dámy a pánové, po dvaceti třech řečnících, kteří byli přede mnou, když slyším slovo nezávislost, tak se asi stanu závislým na alkoholu nebo utiňujících prostředcích. Nejsem schopen říci po odborné stránce nic nového.

Shodnu se s panem doktorem Nykodým, že mluvíme k poučenému publiku, ale chybí nám jedna věc. Je to jako konference astronomů o Plutu. My se tady bavíme o tom, jestli Pluto bude nebo nebude, to znamená, jestli závislost je, nebo není, ale nevímáme, jaký praktický dopad to má na veřejnost. Pokusím se použít jeden příklad z praktického života. Povídal mi jeden kamarád, soudce

okresního soudu, že jejich předseda rozhodl změnit dodavatele čištění talárů. Našel si novou firmu, zadal jí čištění těch talárů, firma odvedla svoji práci naprosto skvěle, dodala je zpátky na soud a přiložila k tomu fakturu tohoto znění: „*Fakturujeme vám za čištění kouzelnických pláštů.*“ Jinými slovy řečeno, tím ta firma vyjádřila to, co o soudnictví ví. Proto je na nás, abychom si uvědomili, jakým způsobem jsme schopni tlumočit to, co my o nezávislosti – o té „mušce jenom zlaté“ – víme, a předat to veřejnosti. Podívejme se na to, čemu se říká krize elit, ve vztahu k tomu, co jako právo vidíme, co jako právo jako profesionálové chápeme. Vezměme si, že největší chybou, největším

škůdcem našich profesních zájmů je lidovost, relativizace hodnot a blahobyť. Protože lidé jsou blahobytní, soustřeďují se na svoje vlastní potřeby, tím pádem nevnímají věci veřejné. Všechno se prostřednictvím médií relativizuje, nic není jisté. Snaha o tzv. nezávislý pohled na věc vede k tomu, že si každý říká co chce, bez jakékoliv odpovědnosti za svoje jednání, jak ideové odpovědnosti, tak morální odpovědnosti, tak faktické odpovědnosti. A současně lidovost – nakupování si hlasů ze strany politiků, směřující k tomu, abychom všichni měli buřta – nás vede k tomu, že soudy ztratily své mocenské postavení. Tedy i my advokáti jsme ztratili své mocenské postavení a soudnictví už není mocí. Má-li být soudnictví mocí z těch tří mocí, musí se tak také chovat. Jsou to samozřejmě mé, někdy radikální názory, ale myslím si, že je to důležité říci.

Podívejte se, jaký zájem o naši konferenci projevili politici. Je tady pan doktor Křeček, byla tady paní doktorka Rujbrová, pan doktor je tu podle mne hlavně proto, že je advokátem a o tuto věc má zájem. Jinak to těm 200 lidem v parlamentu nesdělíme. Nezájímají je naše problémy. Pokud my se nebudeme schopni jakýmkoli rozumným způsobem vyjádřit veřejnosti, tak si o nezávislosti za chvíli budeme povídat někde ve vinárně U Rarášků, ale už to nikoho nebude zajímat. Já se pokusím mluvit tak, abych byl srozumitelný i pro zahraniční hosty, abychom si řekli něco o našich úhlavních nepřátelích v boji o naši nezávislost. Jsou to politici a jsou to novináři. Všichni, kdo tu hovořili o novinářích, říkali – tzv. investigativní novináři, s důrazem na pejorativní význam toho slova. To znamená, že podle všech soudců nebo podle těch přednášejících jsou všichni novináři takzvaní. Oni ale dělají jen svoji práci, většinou jsou to lidé nevzdělaní, na to nezapomeňte, prosím. Zvláště v českých poměrech jsou to lidé mladí, bez životní zkušenosti, protože u nás je to tak se vším, nejsou tu „ti staří“. V Evropě obecně nechápe elita, vzdělanostní elita, co novináři jsou, jak fungují a proč některé věci vypadají tak, jak vypadají. Když se podíváte na investigativní článek nebo na investigativní reportáž v televizi, tak logicky si říkáte, jak to, že je na straně toho jednoho a není na straně toho druhého. Je to velmi jednoduché, oni nepodávají objektivní obraz skutečnosti, to není jejich práce. Jejich práce je naplnit televizní vysílání, a pokud jsou dobří novináři, tak i ještě podat dobrý příběh. Jinak se na to nikdo nekouká, nikoho to nezajímá

a je to jak intelektuální debata na dvacátém čtvrtém programu BBC. To znamená, pokud my chceme vystoupit, musíme účinně vyhledávat témata, kterou jsou zajímavá pro veřejnost, a na nich účinně prezentovat to, co my považujeme za hodnoty soudnictví nebo justice v tom širším slova smyslu.

Druhá věc je otázka politická. Politici rádi (a já jsem to už mnohokrát psal) hledají silová, jednoduchá přímočará řešení, a protože jim záleží na hlasech, musí získat hlasy co největšího počtu lidí. Intelektuální elita není co do počtu voličů rozhodující majoritou. Tou je obyčejný Franta Flinta, který nemá vzdělání, případně vzdělání má, ale není pro něj hodnotou morální otázka, ale buřta na talíři. Proto se politici budou vždycky chovat tak, že budou na veřejnosti hlásat svoje populární teze a ve vztahu k sobě budou ochotni přijímat vyšší morální hodnoty jen v okamžiku, kdy se elitám podaří jim vysvětlit, že oni sami jsou ve svých zájmech ohroženi. Nechci se pouštět do konkrétních případů, ale jistě bychom jich v ČR našli spousty. Dovolím si v této souvislosti takový malý bonmot. Napsal jsem článek o odposleších, který se týkal odposlechu jedné soudkyně. Nepsal jsem které, ale byla to manželka pana ministra Langra. A přišla mně SMS na mobil: „Vážený pane doktore, velice vám děkuji za váš článek. Ivan Langer.“ Já jsem panu Langerovi nedával své číslo mobilního telefonu. Pan Langer možná příště pochopí, jaký význam má bránit odposlechu nebo jaký význam má bránit nezávislost justice. Poslední poznámka, kterou ve mně vyvolal doktor Mucha, tj. k tomu, kdy mohou současně koexistovat dobří novináři a veřejnost lačná po senzaci a současně nezávislý soudce. Myslím si, že i když žijeme v jiném systému a v jiných zkušenostech, tak se můžeme podívat na Ameriku, kde současně soudci jsou silní a nezávislí a současně jsou média neskutečně kritická. A veřejnost lačná po senzaci, a přitom to vedle sebe může koexistovat. Prostě není chiméra, že by to tak býti nemohlo. Nebavme se o tom, jaký je systém výkonu a zdali ten americký soudce ponejvíce v těch věcech jenom rozhoduje jako soudce fotbalového utkání, nebo zdali to právo skutečně měří. Ale prostě taková věc může existovat.

Abych se dostal ke konci – jsou to jenom volné úvahy. Soudnictví je síla, soudnictví je moc. Slyšeli jsme tady mnohokrát, že je to jedna ze tří mocí. Tak by se soudnictví jako moc mělo chovat. Nemělo by se chovat jako zhrzená manželka nebo milenka a při každé příležitosti se urážet a otáčet se zpátky. Když někdo řekne, bohužel v dnešní společnosti oprávněnou námitku: vy soudci berete mnoho, tak mu proboha neříkejte, „protože jsme nezávislí, to je to důležité, ta naše nezávislost“. Zkuste jim to vysvětlit. Když se to podaří vysvětlit alespoň části z nich, protože nikdy všichni všechno nepochopí, tak pak nebudete mít problém v dalším kole obhajovat svoji nezávislost. My, advokáti, jsme tomu vystavováni každý den – my jsme prostě jen zástupci zločinců. Ale vy soudci – a na vás záleží mnohem víc než na nás advokátech, pod takovým tlakem nejste. Máte před sebou bránu svého úřadu, můžete se schovat v dobrém slova smyslu za svůj talár. A proto se můžete i dobře připravit na to, jak odpovědět novinářům a jak veřejnosti prezentovat svoji pozici a smysl soudnictví. ■